

The Project Gutenberg eBook of Skovstrup-Folk: To Fortællinger, by Ingvor Bondesen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Skovstrup-Folk: To Fortællinger

Author: Ingvor Bondesen

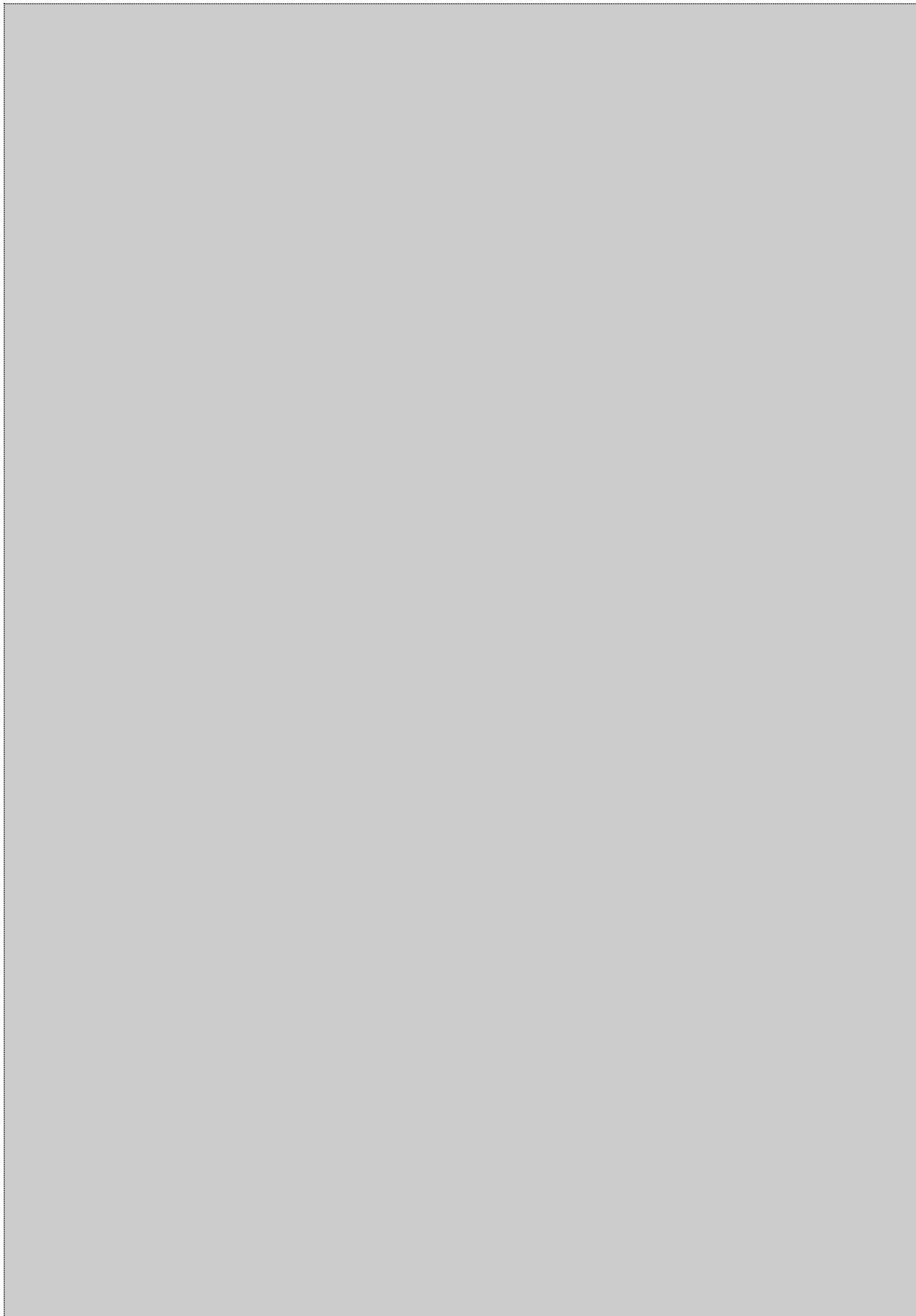
Release date: October 27, 2012 [EBook #41198]

Language: Danish

Credits: Produced by The Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net> (This book was produced from scanned images of public domain material from the Google Print project.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SKOVSTRUP-FOLK: TO FORTÆLLINGER ***

SKOVSTRUP-FOLK.

Afskriverens bemærkninger

Åbenlyse trykfejl er rettet i denne e-bog, men forfatterens stavning er for øvrigt bevaret. En [ordliste med rettelser](#) er placeret sidst i bogen.

Indholdsfortegnelse

[En Sommernatsdrøm.](#)

[Fra Kvist til Kjælder.](#)

[I.](#)
[II.](#)
[III.](#)
[IV.](#)
[V.](#)
[VI.](#)
[VII.](#)
[VIII.](#)
[IX.](#)

[I.](#)
[II.](#)
[III.](#)
[IV.](#)
[V.](#)
[VI.](#)
[VII.](#)
[VIII.](#)
[IX.](#)

Ingvor Bondesen.

SKOVSTRUP-FOLK.

TO FORTÆLLINGER.

KJØBENHAVN.
C. A. REITZELS FORLAG.
1885.

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

INDHOLD.

[En Sommernatsdrøm](#)
[Fra Kvist til Kjælder](#)

1.
91.

EN SOMMERNATSDRØM.

[S. 3]

I.

Der er stille paa Landet. Med halve Timers Mellemrum snegler en Bondevogn hen ad den krogede Landsbygade med en lille Stabel røde Drænsrør mellem Fjællene eller en fire, fem bugede Kornsække bag Kusken og hans Siddefjæl. Det gaar saa sagte, saa stiltfærdigt, som om man var bange for at vække Gjenlyden, der blunder i Sommervarmen ovre under Skovene; Hestene gaa med strakte Halse og stirre tungsindigt ned i Hjulsporene, Tømmerne daske slapt mod Forsmækken, Piskesnoren hænger lodret ned over Hammelen som en Medesnor, en lille, blød Støvskey hvidner stille under Hjulene.

Og naar den sagte, knasende Lyd fra Gruset og Smaastenene i Sporet har tabt sig, er alt stille og tyst som før. Inde bag Hegnet kan man høre Køerne tygge Drøv; man kan høre Græshopperne gnide deres tørre Baglemmer mod Perlemorsvingen, skjulte af de støvede Nælder og Brombær i Grøften. Hvor er der dog stille, frededybt stille paa Landet!

Er der Steder i Verden, hvor der findes Dynamit, Vitriolgift, vulkanske Lidenskaber, Hungersnød — —?

Det er et Liv bag Ploven, bag Ruden. Og Ploven gaar sindigt Fure op og Fure ned, og Ruden vender ud til den lukkede Gaard eller til den Gade, som en Vogn med halve Timers Mellemrum snegler hen ad.

Sorgerne ere saa smaa, Glæderne saa ringe, Begjæringerne nøjsomme, Synsvidden trang — Oplevelsernes Radius i det højeste to Mil, og Rørelserne Brændinger i et Gadekjær.

En Vogn igjen. Og Hestene gaa i Trav! Huskonen og hendes Datter, som sidder hjemme og syr, fare til Vinduerne for at se ud.

Det er Anton Knudsens de smaa røde. Anton Knudsen er »Stedmand«, bor ved Stationen og lejer sin Befordring til Folk, som kommer rejsende og skal en Mils Vej længer ind i Landet, end Jærnbanen kan overkomme. De smaa røde ere vel kjendt i Skovstrup.

Der er et Skab, en Seng, en Koffert, et Par Sække og Kasser i Vognen, og ved Siden af Anton sidder en ung, middelhøj Mand med blond Haar og kjønt Ansigt uden Skjæg, med en Rejsepibe i den ene Haand og en tynd Stok i den anden. Han ser sig om, halv undseelig, halv nysgjerrig. Kusken peger ud med Pисken og lader Munden løbe om Kap med de smaa røde.

»Hvem er det, Anton Knudsen er bleven Kusk for i Dag?« spurgte Huskonen og stak Ansigtet helt ind mellem Urtepotterne.

»Det er vel saa vor ny Skolærer,« svarede Datteren. »Det var jo i Dag, han var ventendes. — — Ja se, der kommer Anders Jepsen halende; han har Nøglerne til Skolen.«

Vognen forsvandt bag Krumningen henne ved Smedjen — Anders Jepsens brede Frakkeryg ligeledes.

»Naada, der har vi fler Køvstedfolk!«

Datteren nikkede ud, smilede og nikkede igjen. »Det er bleven en fejs Fyr, Johannes. Han er snart lige ved at være kjøn.«

»Hvem er det? Hvad for en Johannes?«

»Hanne Mørkens Søn. Har du hørt, han er bleven forlovet med Per Skrædders Sidsel?«

»Nej val! Sagde de ikke èsen, der var en Handelsrejsende, hun var gode Venner med?«

»Aa, Sidsel skal have lidt Forandring paa det engang imellem.«

»De siger, han skal være dygtig, Johannes.«

»Ja jeg hørte forleden henne hos Anders Jepsens — der kommer Hanne jo dejt — at han skal være den dygtigste Malersvend i hele Odense By. Han har tre Kroner om Dagen, og hans Mester lader ham aldrig bestille andet end »aare.««

»Han er nok en god Støtte for Hanne. Siden han blev Svend, har han hver Gang betalt hendes Husleje.«

Samtalen mellem Moder og Datter gik i Staa. Moderen tog igjen fat paa sin Bindehose, Datteren stod ved Bordet foran Vinduerne og søgte op i en Rulle Papirmønstre. Paa den ene Bordende stod Symaskinen, og rundt om den laa der Traadruller, Bændler og Hægter; et Stykke marineblaat Hvergarn tog Pladsen, der var tilbage; nogle sorte Agramaner stak ud af et Avispapir mellem to af Urtepotterne i Vinduet.

»Se kun,« sagde Sypigen efter en Stunds Forløb og keg atter ud. »Der har vi Anders igjen Side om Side med Skolæreren. Saa gir Maren Anders Jepsens nok Aftensmaden.«

Den unge Skolelærer havde endnu Piben i den ene Haand og Stokken i den anden. Han saå sig fremdeles nysgjerrig og undseelig om, men nu var det Anders Jepsen, der pegede til højre og venstre og gav Forklaring.

»Rugmarken der oppe hører til vort,« sagde Anders. »Det er leragtig Jord, men hun kan nok gi Korn. Ja nu bliver De hos vort i Nat, saa i Morgen har de Tiden for Dem og kan ordne Deres Sager.«

[S. 7]

»Tak, dersom det ikke bliver for meget til Ulejlighed.«

»Sitte nøve Pjank! Nu skal vi jo til at gjøre os kjendt med hinanden.«

»Jeg haaber, vi skal blive tilfreds paa begge Sider.«

»Naar vi skal sige vor Mejning, var det jutte Dem vi helst vilde have havt.«

»Det var det vel ikke. Jeg havde heller ikke ventet at komme i Betragtning.«

»Jeg skal sige vos: det gik saa akavet til. Jensen i Stærremose var vi enige om at sætte først paa Listen; ham vilde hele Byen have. Andenlæreren i Herninge skulde være Numer to; men da vi kom til Numer tre, blev det rent galt. Mølleren vilde have sin Søstersøn, der er Hjælpelærer et Sted paa »Sletten«, og Sogneraadsformanden vilde have en anden, som nok havde lovet at hjælpe ham lidt med Regnskaberne gratis. Det ene Ord tog det andet; de blev hede i Hovederne begge to og temmelig højmaelte, indtil saa gamle Per Mikkelsen i Herninge, som er en Himmel Hund, siger: Hvis jeg maa stille et Forslag, saa kasserer vi dem alle fire og lemper en hel ny Liste, for det er da for vovt at blive uens over saadan en Sag. Lad os vende Bøtten og begynde fra den anden Ende. Vi kan skutte være bekjendt at sætte halvgamle Mænd med fæste Karaktere ind i det Svælte kald alligevel.

[S. 8]

Sogneraadsformanden og Mølleren tog sig i det og gav Pejer Medhold. Vi andre grinte, skjønt jeg sagde endda for at staa paa Byens Side, at Jensen skulde være Numer ét. Men jeg havde naturligvis kun én Stemme, og saa blev der sat tre paa Listen, som ingen af os kjendte. Diderektionen kaldte Dem, og det kan maaske blive allerbedst. Men vær nu s'god og gak inden for!«

Lindenberg — det var Skolelærerens Navn — blev budt ind ad den øverste Gangdør. Fra den lille, kvadratiske Forstue

kom man ind i Dagligstuen, et Værdighedsnavn, der dog ikke tør tages altfor bogstaveligt. Foran Vinduespillen stod et bredt, egemalet Bord med en Stol for hver Ende, længere tilbage i Stuen Familiechatollet, endnu et Par Stole langs Væggene og en Kommode med fileret Tæppe. Paa Kommoden stod en Petroleumslampe med ravgul Olje i Beholderen og lyserød Silkepapirsskjærm over Kuppelen. Der var katholske Skillingsbilleder paa Væggene og Fotografier i ovale Smaarammer af Pampaché; henne paa Dørkarmen hang et sort Moirés Skjørt med Piber forneden; Luften var indelukket og mættet med en syrlig Duft af Pelargonier, der i Selskab med dinglende Fuchsier og blegstilkede Balsaminer prydede Vindueskarmene. Fluerne summede livligt under Loftet og vare mandstærke i Vinduerne. Der var strøet Sand paa Gulvet, og korte Streger af Træskospor saas paa Kryds og tværs.

Anders Jepsen trak sin Frakke af og hængte den ved Siden af det Moirés Skjørt; Lindenberg tog Plads for den ene Bordende; Anders satte en gul Tobakskardus frem.

»Stop Piben!«

Selv hentede han frem bag en Urtepotte en lille forbrændt Pibestump, fiskede et Firtommersøm op af den gule Kardus og kradsede ud paa Kakkellovnspladen.

Konen kom fra Sovekammeret. Med rappe Træskotrin gik hun hen til den fremmede og gav Haand.

»Saa det er vor ny Skolærer!« udbød hun med opskruet Hjærtelighed. »Valkommen hertil! Vi har rejdinok ingen i Skolen, for begge vore er konfirmerede, men derfor behøver vi ikke at være fremmede for hverandre.«

Hun saå med sine lyseblaa Øjne moderlig mildt paa den unge, kjoenne Mand; derefter bredte hun en hvid, krøllet Dug paa Bordet.

»Det bliver ensomt for Dem henne i den store, tomme Skole, men nu skal De komme tit hen og besøge os.«

»Jeg har sagt til Lindenberg, Maren, at han kan blive her i Nat,« tog Anders sindigt til Orde, medens han strøg en Tændstikke, »saa har han Tiden for sig i Morgen til at faa sine Sager i Orden.«

[S. 10]

»Har du?« udbød Konen glad overrasket, skjønt Anders handlede kun efter Instrux. »Ja naar Skolæreren vil tage til Takke — —«

Den nye Skolelærer formaaede ikke at udtrykke sin Taknemmelighed over for al den Venlighed og Gjæstfrihed.

»Vi er kun Smaafolk,« vedblev Konen, »i Sammenligning med de store Gaarde. Vi har mere Hjærterum end Husrum,« tilføjede hun beskeden.

»Jeg er ikke vant saa stort,« sagde Lindenberg. »Mine Forældre er fattige. Fader er Væver i Ranum, og der ligger et Seminarium. Forstanderen mente, jeg havde gode Evner og tog sig af mig. Jeg fik min Examen og har nu i tre Aar været Hjælpelærer paa Mors.«

»Herre Gud!« udbød Konen andægtigt og foldede Hænderne. »Hvor det maa være en Glæde for Deres Forældre!«

»Nu maa De jo se at faa Dem en Pige eller Husholderske,« sagde Anders. »Men vi gaar da mod Vintertiden, saa det bliver ikke saa vanskeligt.«

»Jeg havde tænkt, at kunde jeg faa min Middagsmad et Sted her i Nærheden, kunde jeg maaske undgaa at føre videre Husholdning for det første. Lodden er jo forpagtet ud. Det var det nemmeste, og jeg tænker ogsaa det fordelagtigste.«

»Ja saagu!« sagde Anders og saå hen til sin Kone.

»Det er fornuftigt af Dem,« svarede Konen paa det Blik fra Anders. »Og hvis det er, at De vil tage til Takke med daglig Kost, saa for en lille Tid — — til De bliver noget mere kjendt — —«

Hun gik ud af Stuen og kom snart igjen med et stort Saltmadsfad, Tallerkener, Smør, Knive og Gafler og begyndte at dække op. Til sidst satte hun en halv Snes pillede, haardkogte Æg paa Bordet, blankhvide og dampende, Peber og Salt og endelig et stort Glaskrus fyldt med skummende Gammeltøl.

»Vær nu s'god og spis! De kan nok trænge til noget Mad efter den lange Rejse.«

Anders Jepsen hentede Brændevinsflasken, der havde sin Plads henne paa Chatollet tillige med to Snapseglass, som han tørrede af paa et Hjørne af Borddugen.

»Hvordan staar Kornet ovre i Jylland?« spurgte han.

Den unge Skolelærer havde med Skam at sige ikke lagt synderligt Mærke til Kornet hverken i Jylland eller Fyn, men det vogtede han sig vel for at tilstaa. Han udtalte, at det saå jævnt godt ud, men tilføjede med jysk Fiffighed, at det stod nok saa godt i Fyn.

Maaltidet sluttede med Kaffen. Konen drak en Kop med, men tog som et lavere Væsen Plads henne ved Sovekammerdøren under det Moirés Skjørt. Derefter blev Piberne atter tændt, og Anders Jepsen foreslog en lille Tur i Marken, for inden det blev mørkt at se Kornet og Køerne og Hestene og Brakmarken, som just den Sommer blev drænet.

II.

Anders Jepsens Familie bestod foruden Mand og Kone af en tyveaarig Datter Annette, der havde Faderens stille Væsen, og en Søn paa sytten Aar, lang og opløben. Lindenbergs spiste daglig sin Middagsmad paa den samme Stol, han den første Dag havde siddet paa og med Anders Jepsen til Gjenbo, men ogsaa til andre Tider var han hyppig at træffe i Gaarden; alt som Aftenerne tog til, og det lakkede ad Jul, fandt han det mere og mere trist at sidde ene hjemme i den store, tomme Skolebygning; ogsaa de andre Gaardmænd i Byen besøgte han af og til; men hos Anders Jepsens blev han som hjemme.

En Aften, da Lindenbergs havde budt god Nat, og Mand og Kone vare gaaede ind i deres Sengekammer, tog Maren Ordet.

»Jeg tror ligodt, det bliver dem, Anders.«

»Sitte nøve Pjank!« brummede Anders, men ingenlunde i nogen misbilligende Tone.

»Tror du kanske, det er for din og min Skyld, han kommer her saa daglig.«

»I Kvindfolk skal altid spengelere paa saadan nøve. Kan du ikke nu la dem om det!« [S. 14]

»Jo hille rejdi nok! jeg skal ikke forstyrre det med min gode Vilje, om Annette kunde blive Skolærermadame.«

»Saa var hun val forsørget.«

»De er stille begge to og passer godt sammen.«

»Men Annette er kun Bondepige, Maren; hun er ikke lærd nok. Gamle Bloch var det smaat med ad Sidstningen. I Regningen kom hun ikke længer end til Brøk, og dette Geumgrafi eller hvad disse nymodens Videnskaber hedder, kjendte de ingen Ting til i hendes Tid.«

»Det kan komme. Annette er ikke for gammel til at lære.«

»Vil du sætte Annette i Skole igjen, Maren?«

»Annette er ikke mere dum end din Broderdatter i Broby.«

»Paa Højskole!« udbrød Anders. »Nej hør, Maren — —«

»Stt! Du behøver ikke at gøle saa højt, at de kan høre det ud i Gaarden. Hvad skulde der være i Vej for, at vi kunde sende Annette til Ryslinge en Sommers Tid?«

»Du er jo tøvle, Maren. Hvor kommer du paa det Indfald?«

»Det er hverken fra i Dag eller igaar. Til Majdag begynder Pigeskolen; en ringe Skilsmisse gjør ingen Skade, og naar saa Annette kommer her hjem igjen til Nøvembes Dav og har faaet Lærdom og lidt forbedret Maal, saa kavéer jeg for, at det skal blive til at gaa.«

»Du er dog en Syges én, Maren, til at regne den ud. Men saadan en Tur koster Penge.«

»Det gjør den. Et Par Hundrede Kroner maa vi spandére, men dem har du da i Sparekassen og lidt til. Vi faar jutte saadan nøve for ingen Ting.«

»Kan du saa være uden Pige til Sommer?«

»Det skal gaa, som det kan. Jeg tænker, vi kan faa Hanne Mørkens til at malke Køerne og give os en Haandsrækning af og til, naar det kniber. Det kommer vi nok over.«

»Ja saa gu. Naar du mejn, det lar sig gjøre — —«

»Og hvad Anseelse vilde det ikke gi! Vi er kun de smaa i Sammenligning med Jakob Mikkelsens og de store Gaardfolk — kan være vi lever den Dag, de kommer til at sige Madame til vor Annette!«

Næste Dag blev der talt med Annette, og den følgende Søndag tog hele Familien til Broby for at høre de Folks Mening. Den vidste Maren i Forvejen.

Hanne Mørkens blev der ogsaa truffet Aftale med. Det skete en Lørdag Eftermiddag hen i Marts Maaned. Hanne kom for at bede Anders Jepsen hente sig et Læs Gærdebrænde, hun havde faaet for godt Kjøb; hun besørgede selv Indledningen.

»Det er et Træls Liv,« sagde hun, »naar man saadan er ene om al Del og ikke har et Mandfolk i Huset. Var det ikke, fordi jeg er saa gammel, som jeg er, tog jeg mig en fast Tjeneste paa. Saa var jeg fri for mange Bryderier.«

»Alderen trykker dig da vist ikke, Hanne,« sagde Husmoderen. »Du kan jo komme hen og tjene vos til Sommer, hvis du har Lyst.«

»Hvordan det?«

»Vi havde tænkt at sende Annette lidt ud. De har ikke godt af at gaa hejme altid, de store Tøse.«

»Aa nej, de har ingen Skade af at se andre Folks Skikke.«

»Du har da gaaet os for med et godt Exempel,« sagde Maren indsmigrende. »Hvad havde der blevet af Johannes, hvis han ikke var kommen til Odense?«

»Johannes! ja det er ikke godt at sige endnu, hvad der bliver af ham,« sagde Hanne Mørkens med et Suk. »For Tiden tegner det ikke allerbedst.«

»Jenemi, Hanne! Hvad siger du! Der er da ikke noget galt med ham.«

»Det er naturligvis Kjærestepjank. Han er jo i den Alder.«

»Sidsel har da vel aldrig slaaet op med ham! Var de ikke forlovede, tykkes mig?« [S. 17]

»Jo netop. Det er en slem én, den Sidsel.«

»Æblet falder sjældent langt fra Stammen. Vi kjender nok Familien.«

»Hun skulde piskes, den Tøs. Johannes er for god til at holdes for Nar af hende.«

»Han er for god til hende i alle Maader,« svarede Maren. »Det har jeg tænkt og sagt de hundrede Gange, lige fra den Dag, jeg hørte, de var bleven forlovede. Men Johannes forvinder nok det igjen, og saa vil baade du og han takke Gud til, at det ikke gik videre.«

»Det haaber jeg; men det er ellers farligt, saadan det har taget paa ham. Han var hejme en Times Tid i Søndags; han græd som et Barn og var helt sær. Bare han ikke gjør en Ulykke paa sig sjæl!«

»Gud fri os! Saa dybt gaar det vel ikke!«

»Han har det tunge Sind efter Faderen. Den Slags Folk tager sig ingen Ting let. Nu lovede han at komme snart igjen, og jeg faar heller ikke en rolig Time før. — Det er skammeligt at tænke! Han har, fra han var lille af, været mig en god Søn, og, siden hans Fader døde, min eneste Glæde. Alle roste ham, alle holdt af ham, og saa skal saadan en vild fremmed gaa hen og tage ham fra mig, smide ham væk igjen og forspilde hans Liv — blot ved at se paa ham med sine onde Øjne.«

»Ja, nu skal du da ligodt ikke tage dig det alt for nær, Hanne,« trøstede Maren. »Johannes retter sig nok igjen, der er god Grund i ham. Er hun ikke èsen kommen hjem nøv, Sidsel, fra Unse.«

»Det er hun nok. Nu skal hun prøve til, hvad Ulykker hun kan gjøre her. Ja ija! Det er baade saa og saa med de Bø'n.«

»Ja vi vej kun saa lidt, men nu kan du da tænke over det, Hanne, om du mejn, du kan gaa her om til Sommer, og saa kan vi jo altid gjøre nærmere Avkord. Gærdebrænden skal jeg nok snakke med Anders om; jeg tænker ikke, der bliver nøve i Vejen i Morgen til Morgen. Men hvad er det? Naar vi tal' om Solen, saa skinner hun; der er jo Sidsel, om jeg ser ret.«

»Saa vil jeg smutte ud af Havedøren,« sagde Hanne. »Jeg er helst fri for at møde hende. Far vel og Tak, Maren!«

En halv Times Tid senere traadte Lindenberg ind. Det var lige i Tusmørket. I den forreste Stue stod Annette og en fremmed ung Dame. Den fremmede var i sort Astrachans Kaabe, et Stof, der for Lindenberg's Øjne tog sig ud som tætte Klynger af lutter krumme, bløde Orme; dertil havde hun Slør og blanke sorte, smaa Handsker. Bag Sløret, der dækkede Overansigtet var der et Par glimrende, mørke Øjne. Hun var ved at byde far vel; Annette slog et Tørklæde over Hovedet og fulgte hende uden for.

»Hvem var den Dame?« spurgte Lindenberg Annettes Moder.

»Dame! Naa!« svarede Maren og lo. »Ja man skulde ikke tro andet. Det var saamænd Per Skrædders Sidsel. Hun har gaaet til Præst med Annette, men har nu været en tre fire Aars Tid i Odense. Først tjente hun ude hos Grosserer Nikkeldorfs, siden har hun lært Skræddersyning og Modepynt. Hende har De da nok hørt om.«

»Nej, jeg tror ikke.«

»Hun var jo forlovet med Hanne Mørkens Johannes, men har saa igjen slaaet op med ham. Ja hun har nok havt saa mange.«

»Har hun! Og er ikke ældre end Annette!« Den unge Skolelærer gjenkaldte sig det flygtige Billede af den smalle, ranke Figur i Ormekaaaben, de glimrende Øjne, de smaa Handsker og føjede det sammen med mange Kjærester og tyve Aar. Det vendte op og ned paa alle hans Forestillinger.

»Aa, det er en daarlig Familie,« sagde Maren.

»Hun var kjøn,« sagde Lindenberg.

»De ligger der ude af Vej »paa Skoven«, og ingen kan obselvere, hvad de tager sig for,« vedblev Maren. »At Per Skrædder stjæler Favnebrænde i Skoven hver Vinter, er sikkert nok, for Jakob Mikkelsens Karle traf ham Sen Nat forgangen Vinter i Færd med det; der gaar ogsaa Rygter om andre Slemheder.«

»Hvor har De Manden i Dag?«

»Han er vist ikke langt borte. Gak indenfor, saa skal jeg se at faa fat paa ham. De skal da ikke staa her i Køkkenet.«

»Jo jeg gaar med det samme. Jeg vilde blot spørge, om De saa har tænkt paa at kjøre til Kirke i Morgen, for saa vilde jeg bede om at kjøre med.«

»Jeg vej knap, om det bliver til nøve. Nu var Hanne Mørkens her før og vilde have hentet et Læs Brænde. Men Anders er ovre i Huggehuset, hvis De sjæl vil have Ulejlighed med at høre ham ad.«

Lindenberg bød far vel. Henne paa Gaden gik han forbi Sidsel og Annette. De gik langsomt, tæt op ad hinanden og talte ivrigt sammen. Lindenberg tog sin Hat af og gik undseelig forbi uden at gjøre noget Forsøg paa at indlede Samtale.

»Men hvorfor slog du op med ham?« spurgte Annette i Fortsættelse, da Lindenberg var kommen noget forbi.

»Fordi han var en Laban,« svarede Sidsel sagte.

»Og saa forlovede du dig med Johannes?«

»Ja.«

»Og slog op med ham?«

»Ja.«

»Du er dog en gruelig én, Sidsel. Hvorfor forlovede du dig saa?«

[S. 21]

»Ja det skulde jeg heller ikke have gjort, men det skete saadan, jeg véd ikke, hvad jeg skal kalde det — paa Trods.«

»Forlove sig paa Trods?«

»For at drille den anden og — for at glemme ham. Jeg holdt saa meget af ham. Han lignede forresten eders nye Skolelærer. Han er ogsaa kjøn.«

»Men det var dog Synd mod Johannes, Sidsel.«

»Vist saa, det var en Skam; men jeg tænkte ikke rigtig over det. Han var nærmest for, og jeg trængte saa meget til at blive holdt lidt af i den Tid. Det er noget, du ikke kan forstaa, Annette.«

»Nej for han elskede dig vist oprigtigt, og naar du trængte — —«

»Ja, men han tog det saa forfærdelig alvorligt. Og saa havde han disse stille Hundeøjne. Jeg vidste tilsidst næsten ikke, hvor jeg skulde gjøre af mig selv for dem. De var som det bare Samvittighedsnag; jeg maatte gjøre det forbi.«

»Det tog svært paa Johannes.«

»Jeg skal sige dig noget, Annette, for jeg vilde nødig, du skulde tro altfor ilde om mig. Den anden var, som sagt, en Laban, saa forstaaer du mig nok; men jeg kom i Tanke om, at jeg nok selv ikke var uden Skyld; det er i det Tilfælde en Pige aldrig, og jeg blev bange, rigtig forfærdelig bange for, hvad der skulde blive af mig, — saa angest at jeg en Nat drømte — — Gud véd, hvor man kan drømme saadan noget! og saa kom Johannes og inviterede mig til Skovbal. Vi dansede sammen næsten hele Natten, og jeg mente, jeg kunde aldrig faa en sikrere Arm, en mere trofast Favn. Han var den eneste, der kunde føre mig fra Glidebanen.«

»Ja Sidsel, men dér skulde du have holdt fast; det tror jeg.«

»Nej nej. Der var ikke et sandt Kys i den hele Forlovelse, Annette, og jeg vilde jo netop bort fra det hule, det løse, det slibrige — det som fører til Fald. Men saa kan det ikke nytte at begynde med en ny Usandhed.«

Annette tav; Sidsel tog hendes Arm, slog med den anden Haand sit Slør op og saå Veninden lige ind i Ansigtet med sine skifergraa Fløjelsøjne.

»Er han forlovet, den nye Skolelærer?«

»Nej, det tror jeg ikke,« svarede Annette med Tankerne borte.

»Du skulde se at faa ham,« hviskede Sidsel med et lille Ryk i Annettes Arm.

»Er du tøvlø, Sidsel!« udbød Annette og vaagnede op. »Hvor falder du paa det?«

»Du kunde blive en net lille Skolelærermadame. Det var noget for dig at sidde øverst til Bords ved Gilderne og skjænke Kaffe.«

»Hold Mund, Sidsel! Jeg kan ikke lide dig, naar du begynder i den Tone. Jeg kan ikke lide løs Snak.«

»Og gaa med Kappe,« vedblev Sidsel drillende, »ligesom Madam Bloch. Ja naar du bliver gammel, naturligvis. Jeg skal nok sætte dine Kapper op. Saadan noget er jeg fix til.«

»Jeg bliver vred, Sidsel.«
 »Er det da ikke derfor, du skal paa Højskole, for at du kan blive lige saa lærd som han?«
 »Siger Folk dét?« udbrød Annette harmfuldt og blev rød. »Aa jeg kunde gjerne græde. Hvor du er ond Sidsel!« Sidsel lo.
 »Nej det var blot et Indfald, jeg fik. Folk siger saamænd ikke noget saa forfærdeligt om dig, Annette. Pyh! Naar Folk ikke sagde noget værre om én!«
 »Vidste jeg, at nogen eneste her i Byen sagde det, saa tog jeg ikke til Højskole, ikke for alt i Verden.«
 »Aa Snak, Pige! Det rygtes dog engang alligevel. Men det er dumt af dig at rejse, nu jeg er kommen hjem. Sæt, jeg tog ham fra dig!«
 »Tag ham bare. Jeg véd én, jeg heller vilde have.«
 »Gjør du, lille Annette!« udbrød Sidsel spændt og trykkede sig tættere til Veninden. »Hvem er det? Aa dét er forresten saa morsomt at have en Kjæreste, naar man blot er heldig og kan faa en god.«
 »Ja *han er god*. Det véd jeg.«
 »Kjender jeg ham?«
 »Ja.«
 »Er han fra Odense?«
 »Nej.«
 »Du er et rigtigt Træ, Annette! Kan du ikke fortælle mig en Smule om ham?«
 »Det kunde jeg nok, men det vil jeg ikke. Det skal ikke nævnes for noget Menneske. Du skal blot vide saa meget, for at du ikke skal tro, jeg løber efter Lindenberg.«
 »Var der da nogen Ulykke i det? Han er kjøn, og han er vist ogsaa god, er han ikke?«
 »Det er han vist.«
 »Og har et godt Embede, kan faa et bedre med Tiden og gjøre dig til Madame eller, hvis du hellere vil, Frue, lige hvad Dag du vil.«
 »Det bryder jeg mig ikke om. Jeg skal ikke saa højt op.«
 »Det gjør du Ret i,« sagde Sidsel med et Suk og tilføjede et Øjeblik efter: »Havde jeg tænkt lige saadan, var jeg ikke bleven forkludret.«
 »Det er du vel ikke?«
 »Jeg bliver ingen Ting til,« udbrød hun smerteligt. »Se kun til, og hvem kan jeg takke derfor? Min egen Fader! Han er en gammel — —«
 »Sidsel dog!«
 »Det var ham, der ikke havde Rist eller Ro, inden han fik mig ud til Odense. Og hans Formaning ved Afskeden var den: »Brug dine kjønne Øjne, Sidsel! Dem har du ikke faaet for ingen Ting.« — Var det ikke rart, synes du?«
 »Sagde din Fader det?«
 »Og hver Gang, jeg kom hjem, spurgte han, om der ikke var en Grosserer eller Løjtnant, der havde bidt paa, og saa meget hæsliq Sludder. Desværre var jeg dum nok til at lytte efter; jeg bildte mig ind, jeg kunde faa en Baron tilsidst. Fader vilde altid jeg skulde fortælle om mine Herre-Bekjendtskaber, og saa maatte jeg jo sørge for at have oplevet noget. Uha! Man bliver tilsidst saadan — —«
 »Gud fri os, Sidsel! men sagde din Moder ingen Ting?«
 »De har gaaet saa længe i Spand sammen, hun og Fader, at hun ikke har nogen egen Mening. Hun kan vist ikke tænke sig det anderledes. — Du nævner aldrig for noget Menneske, Annette, hvad vi her taler om! Jeg har aldrig sagt det til nogen før.«
 »Jeg skal nok tie. Og jeg forstaar ogsaa nu, hvorfor du er taget fra Odense. Men hvor vil du blive hjemme, Sidsel?«
 »Det vil jeg heller ikke; det er blot i Sommer, til jeg kan faa en Lejlighed oppe i Herninge. Saa nedsætter jeg mig som Modehandlerinde, og skulde det saa engang med Tiden ske, at der kommer én, som jeg kan holde rigtig af, og som holder af mig, saa gifter jeg mig med ham, enten han er Kammerjunker eller Skorstensfejer. Der har du mit Skriftemaal, Annette!«
 »Saa vil jeg ogsaa skrifte for dig,« sagde Annette undseelig, »og alt dette bliver en Hemmelighed mellem os to. Den, jeg holder af er — —« og hun hviskede Veninden et Navn i Øret.
 »Din Moder vil ikke synes om den Svingersøn,« sagde Sidsel alvorligt.
 »Det vil hun sagtens ikke, og jeg véd heller ikke rigtig, om han synes om mig. Men saa bliver jeg den, jeg er.«
 »Nej, det maa du ikke sige,« udbrød Sidsel og slog om paa ny. »Gaa og hænge af, fordi én ikke vil, naar der ellers er Mandfolk nok, det hører der Lyst til.«
 »Sagde du ikke selv — —«
 »Ja, alt med Maade, min Engel! Man kan ogsaa gaa og fange Griller og bilde sig ind, at der kun er ét eneste Menneske til, som duer noget, og som er noget. Men det kan man sige sig selv er Indbildning. Man skal vogte sig for saadanne Særheder. Det er ikke altid den første, der er den bedste.«
 »Min den første bliver ogsaa den sidste,« sagde Annette stille. »Folk er jo saa forskellige.«
 Sidsel sukkede let. »Jeg vilde ønske, jeg var i dit Sted, Annette!«
 »Ja men jeg véd jo ikke, om han bryder sig om mig.«
 »Selv om han ikke brød sig om mig,« hviskede Sidsel.

III.

Hanne Mørkens sad ved Rokken i sin Stue. Udenfor holdt Jævnøgn sit Indtog med Blæst og Regn. Det susede i de store Blommetræer ved Laagen og knagede i Sparreværket over hende, medens hele Vandflager nu og da jog imod Ruderne som en Hagl af Smaastene. Gjennem det stigende og synkende Brus af Vejret udenfor, naar det piskende fór ned over Markerne mod Skoven, lød den ensformige Snurren af Rokkehjulet, bag hvilket Hanne Mørkens sad tavs, fordybet og snoede Traaden. Hun var en stor og noget svær Kone med et firkantet, gulblegt Ansigt og strænge, stort skaarne Træk. Under Hvergarnsskjørtet saå man den spidse Fod i sort Strømpe vugge op og ned paa Trædebrættet.

Der var lunt og rent i Stuen. En Tørv eller to var lagt til Ilden, og Kjedlen, som stod paa det forreste Komfurhul, gav sig pludselig til at synge. I det samme gik Døren op; en høj, smækker Karl traadte ind. Det var Sønnen, det var Johannes.

Der fløj et lyst Smil henover Moderens Ansigt; hun skød Rokken til Side, rejste sig og gav ham Haanden. [S. 29]

»Valkommen, Johannes! Du lod vente længe paa dig. Hvordan du har det?«

»Jeg har det godt,« svarede han med et vemodigt Smil og blev staaende midt paa Gulvet.

»Gud ske Lov! Jeg har været saa bekymret for dig. Baade sidste og forrige Søndag ventede jeg dig, men du blev borte. Og nu i dette Herrens Vejr kommer du, og det er ikke engang Søndag! Men læg dog dit Tøj, Barn! Du er vel hartad gjennemblødt.«

Johannes tog sin Overfrakke af og hængte den op paa et Søm i Dørkarmen; den lille, sorte Filthat, som var drivende vaad af Regnen, fandt han et andet Søm til nærmere Komfuret. Han havde et guligt Ansigt ligesom Moderen, sort Haar, sorte, stærke Bryn og et dunblødt, mørkt Overskjæg.

Moderen tørrede Bordet af, lige saa Træstolen ved Vinduet.

»Jeg var næsten ræd for dig, da du var her sidst, og saa at den ene Uge gik efter den anden, uden at du lod dig se! Men jeg haabede paa, at din gode, sunde Forstand skulde sejre. Naar du vilde tænke dig om, maatte du indse, at hun var ikke nogen Sorg værd.«

»Jeg har fundet det, som er bedre,« sagde Johannes og satte sig. [S. 30]

»Hvad har du fundet?« spurgte Moderen studsende og var nær ved at tænke paa en ny Kjæreste.

»Min Frelser,« svarede Johannes, foldede Hænderne og saå sværmerisk mod Loftet.

»Hvem er det?« spurgte Moderen uden at have Sporet.

»Min Frelser, Jesus Kristus.«

»Nu skal vi høre! Er du bleven hellig?«

»Det vil jeg stræbe at blive. Endnu ser jeg kun det ene, at jeg er en stor Synder.«

»Hvordan er du kommen paa de Griller?« spurgte Hanne mut og satte sig med begge Hænder i Skjødets.

»Hvis du dermed vil spørge mig, naar jeg har faaet Øjnene opladt, da kan jeg nævne dig Dag og Time. Det var netop fjorten Dage siden igaar. Jeg mødte Sidsel. Det var nede paa Frederiksbroen i Skumringen. Hun saå saa struttende skjær og frisk og mild ud, saa jeg nær var gaaet fra Forstanden bare ved at se hende. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulde gjøre af mig selv, saa forpint og ulykkelig følte jeg mig. For at dulme Smerten besluttede jeg at gaa ned i en Beværtning og drikke lidt af Samlingen bort. Men just som jeg stod paa Kjældertrinene, var der én, som greb mig i Armen. Det var en anden Malersvend, som jeg er godt kjendt med. »Hvor skal du hen?« spurgte han. »Som du ser,« svarede jeg. »Jeg vil ned og have mig et Glas, jeg er ikke vel.« — »Følg lidt med op ad Gaden først,« sagde han saa. Jeg troede, det var noget, der angik ham selv, og gik med ham, men han begyndte at spørge mig ud, hvad det var, jeg bar paa, og jeg vilde heller end gjerne fortælle; det letter altid en Smule. »Naar det er saadan fat,« siger Karlsen, »da véd jeg et Sted, som er bedre end Værtshuset. Der skal være stort Indre Missions-Møde i Aften, og jeg er just paa Vej. Følg du med!« — »Det er vel en Helligforsamling?« spurgte jeg, for jeg vidste, han gik til saadan noget. »Nu kan du jo prøve det,« svarede han. »Hjælper det ikke, kan du endda bag efter gaa paa Værtshus. Dét løber ikke sin Vej.«

»Det var ogsaa en daarlign Udvej at gaa paa Værtshus,« sagde Moderen. »Det skulde vel hjælpe.«

»Jeg vidste ingen bedre, og Karlsens Helligforsamling ventede jeg mig end mindre af. Alligevel gik jeg med ham. Der var en utallig Mængde Mennesker; der blev sunget og bedet og talt; baade Præster og Lægfolk traadte op; det var ikke noget, som var lært i Studerekammeret, opstiltet Snak, som ingen Steds rammer; det var smaa Fortællinger om, hvad de selv og gode Venner havde oplevet, havde erfaret om Guds Naade, og det var Bøn, som kom fra Hjærtet. Se derfor gik det til Hjærte. Jeg lagde mig ned paa mine Knæ, gjemte Ansigtet i mine Hænder og græd al min Smerte ud, kastede al min Sorg paa Gud, forstod, at ved denne Tilskikkelse havde han kaldt paa mig; han vilde ikke, jeg skulde fortæbes. Det faldt som Skjæl fra mine Øjne, hvilket tomt Liv jeg hidtil havde ført, hvilken ussel lille Sorg jeg gik og slæbte mig til Døde paa. Jeg havde nok at sørge over uden det.«

»Naa det var ikke værre,« sagde Hanne spottende. »Og saa havde du helt glemt Sidsel med det samme?«

»Glemt og glemt,« svarede Johannes langsomt. »Jeg haaber det skal lykkes mig at glemme; jeg har nu større Ting at tænke paa. Jeg forsømmer ikke noget Møde, nogen Gudstjeneste, og hver Aften gransker jeg i Guds hellige Ord til langt ud paa Natten. Jeg har begyndt et nyt Liv, Moder, et Liv saa rigt, saa higende, saa fuldt af Sjælefred, at jeg beder hver Dag til Vorherre om, at ogsaa du maa komme med.«

»Gjør du det!« sagde Moderen stødt. »Nu maa du da helst se til at blive drejet lige for sjæl, inden du begynder at omvende andre.«

Hanne bredte Dug for Bordenden, satte Smør og Ost paa Bordet og gav sig til at skære Brød. Johannes saå tavs hen for sig.

»Gaar du kun nu ikke og har saa meget i Hovedet, at du forsømmer dit Arbejde! Hvad siger din Mester til, at du er til alle de Møder og Forsamlinger?« [S. 31]

»Jeg haaber ikke, at min Mester skal faa Grund til Klage,« svarede Johannes; »men iøvrigt staar der skrevet, at man bør adlyde Gud mere end Menneskene. Det hedder ogsaa: Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle alle disse Ting tillægges Eder.«

Hanne satte Kaffekjedlen paa Ilden. Johannes læste Bordbøn med foldede Hænder og bøjede Hoved. Da Moderen havde skjænket hans Kaffe, tog hun en Spølkum til sig selv og satte sig atter ved Komfuret. Hun drak langsomt, og da hun var færdig, blev hun eftertænksomt siddende med sin Kop i Skjødets. Hun hørte forundret til, da ogsaa Johannes efter endt Maaltid i et lille Vers takkede Gud for Mad, og følte mere Bekymring over denne pludselige Fred og Glæde end over den forudgaaende Fortvivlelse. Det første forstod hun, dette sidste ikke.

»Ja du husker vel Huslejen til Anders Jepsen, Johannes? Den var allerede forfalden, da du sidst var her; men jeg nænte ikke at snakke derom, fordi du havde saa meget da at tænke paa.«

»Din Husleje!« svarede Johannes. »Jo tænkt paa den har jeg rigtig nok, og saa snart jeg faar Penge, skal jeg visselig ogsaa sende dig den, men — —« »Har du ikke Penge? Du tjener dog en god Ugeløn.«

»Jeg ejer ikke en Øre for Øjeblikket. I denne Tid samler de ind til et stort Missionshus ovre i Kjøbenhavn, og jeg skylder Vorherre Husleje for mange Aar. Jeg gav 50 Kroner; han maatte denne Gang gaa forud for dig, Moder, og ser du, fattige møder man hver Dag. Paa Vejen her ud mødte jeg én, der trængte haardere end baade du og jeg; ham gav jeg min sidste Femogtyveøre; jeg har Returbillet, og Gud gjengjælder det paa anden Maade. Din Husleje skal der nok blive Udveje for, Moder. Sørger ikke for den Dag i Morgen; thi den Dag i Morgen skal bekymre sig for sit eget. Hver Dag har nok i sin Plage.«

Moderen stirrede bleg paa Sønnen.

»Naa det er deri, din Hellighed bestaar,« sagde hun bittert, »at du for første Gang i fire Aar glemmer min Husleje. Du var næppe bleven Svend, da du mødte her en Søndag Morgen med ti blanke Kroner og sagde: Værs god, Moder! Her er for de første tre Maaneder. Fra i Dag af skal du ikke kere dig mere om din Husleje. Du kan stole paa, Johannes,« vedblev Hanne og glippede med Øjnene, »at den Dag husker jeg, saa længe jeg lever. Da tyktes det mig, du saa noget nær var hellig i mine Øjne, og jeg bad inderligt Gud velsigne dig, saadan som jeg kunde bede — ikke for Pengeres Skyld endda, for jeg havde vel hutlet mig igjennem som hidtil, men for Sindelagets Skyld, fordi du var saa god en Søn.«

Moderen flyttede Rokken hen foran sig og satte Hjulet i Gang paa ny; men Johannes rejste sig op og begyndte at tale. Det blev en hel lille Prædiken, fuld af Skriftsteder og afrevne Katekismusstumper, og med det samme en Øvelse i at optræde. Han havde ikke nødig at undse sig over en mindre heldig Vending, en mislykket Talefigur, sligt kunde jo ikke undgaas første Gang; til Gjengjæld nød han sit Held med at faa Kilden til at flyde ustandset, med at faa Sammenhæng ud af alle disse laante Fraser, Lignelser, Billedstumper og Salmevers. Det gav sig Udtryk i det opadvendte Blik, i Smilet over hans gode, rare, lidt tungsindige Ansigt. Et stille Haab om at kunne vække Moderen, aabne hende Syn for den højere, bedre Verden, han stod i, det store, mægtige Usynlighedsrige, i hvilket han var Borger, fik ham til at holde ved; det kunde jo komme lige saa pludseligt for hende som for ham; det var noget, der hændte saa mangen Gang, at en Savlus forvandlede til en Pavlus. Han efterlignede, alt som han mere og mere kom i Aande, den Mands Stemme og Bevægelser, som havde vakt ham, lod baade Dommens Torden rulle og Evangeliets Sollys spille, — men Moderen sad tavs, bleg, storstilet med Øjnene fæstede paa den glidende Traad, medens Kjedlen vedblev at synge, Hjulet at surre — medens Blæsten suste i Blommetræerne, og Regndraaberne pikkede paa Ruderne.

Ordene gav hun ikke Agt paa; men hun hørte, at det var Skriftens, Salmebogens og Katekismens Ord, og hun havde saa megen nedarvet Ærbødighed for dem, at hun ikke vovede at afbryde Sønnen. Hun lod ham prædike væk, mens hun sad og regnede paa, hvorledes hun skulde faa de ti Kroner skrabet sammen til Anders Jepsen. Naar hun fik det Pund Uld færdigt, hun spandt paa, vilde hun have to Kroner til Gode hos Jens Nielsens, to Snese Æg kunde hun sælge; det blev halv anden Krone, fire Kroner var hendes Beholdning; hun havde tænkt at købe sig en Pakke Tvist for dem; hun trængte til en ny Bomuldskjole; men det maatte hun nu lade fare. Saa brat dog ogsaa Ulykken kan komme væltende, og fra den Kant man mindst aner det! Det endte naturligvis med Daarekisten.

Hun vaktet ved hans »Amen« og sukkede uvilkaarligt. Han tog sin Overfrakke ned og bød far vel.

»Skal du allerede gaa?« spurgte hun.

»Vi har Møde i Ørsted i Aften,« svarede han. »Jeg gaar der over nu og tager fra Aarup med Aftentoget.«

Det var altsaa ikke for hendes Skyld, han var kommen, — blot for at faa lidt Mad under Vejs paa Turen til sin Helligforsamling.

»Naar ser jeg dig igjen?« spurgte hun og fulgte ham ud.

»Naar Gud vil, Moder. Alt staar i hans Faderhaand.«

IV.

Der var Bryllup hos Jakob Mikkelsens. Ikke blot var Jakob den største blandt de store Gaardmænd og Bruden eneste Barn, men Stuehuset var flunkende nyt og frembød en saadan Svite af Rum, at de to Tredjedele stod ubenyttede Aaret rundt. Det var tildels bygget med den forestaaende Begivenhed for Øje.

Ved Middagstid var hele Gaarden fuld af blanke, urolige, stampende Heste, skinnende Seletøjer og lakerede Vogne, saa tæt stuede sammen, at der hørte en ikke ringe Kunst til at rede sig ud af Virvaret. Saa drog det store Tog de tre Fjerdingvej *til Kirke* og *fra Kirke* og blev bænket ved de lange Gildesborde. Der var dækket hele Salen rundt og i tre Stuer foruden. Retterne vare mange, og Maaltidet varede naturligvis længe. Da Lystigheden var paa sit højeste, kom Skafferen med Salmebøger. Den unge Skolelærer rejste sig og intonerede en Bordsalme. I et Nu indtraadte den dybeste Stilhed, i et Nu lagde Alvoren sig dyb og mørk over hvert et Aasyn i hele den rødglinsende, støjende, hundrethovedede Kreds. Det var, som om Munterheden kun var en Maske, og som om den ringeste Anledning var nok til at faa den til at falde, til at kalde det stille og tavse frem igjen, der Sommer og Vinter, Vaar og Høst hviler over Landsbyen og dens Skove.

Efter at Salmen var sunget, rejste man sig fra Bordet og sagde hinanden Tak for Mad. Skafferen bød Cigarer om; i brugte Cigarkasser stod der Tobak til to Kroner Pundet. Det var det eneste, Jakob Mikkelsen ikke skulde have gjort. De gamle Husmænd talte temmelig lydt i Krogene om, at det var simpel Tobak; den de røg til halvfjerds Øre Pundet var meget stærkere.

Gjæsterne drev om inde og ude; der blev aflagt Besøg i de nærmeste Gaarde, mange af Ungfolkene gik ud i Skoven for at lede efter Skovmærker. Lindenberg havde sluttet sig til en lille Gruppe af Byens Gaardmænd, der tilfældigvis vare blevne staaende udenfor Stalddøren. Han dampede saa ufortrødent paa sin Pibe, som om der ikke havde været budt Cigarer om, og saa saa alvorfuld og skikkelig og kjon ud, som han hverken havde set Port- eller anden Vin ved sin Kuvert.

Han havde god Tid til at ryge, thi han tog kun ringe aktiv Del i Samtalen, hvad enten den angik de nyeste Begivenheder paa Kreaturhandelens Omraade eller det meget omdebatterede Spørgsmaal, om man burde lægge meget eller lidet eller slet ingen Jord til den paatænkte Fattiggaard. Politiken var paa denne Egn yderst sjælden Gjenstand for Underholdning; man foragtede dybt det hele Rigsdagskævl, og det var en af Skovstrups store Gaardmænd, der engang havde udtalt sin Opfattelse saaledes: »Jeg har aldrig været til Valg. Skulde jeg stemme paa nogen, vilde jeg stemme paa *Kongen*. Hvad forstaar de andre »Indiøter« sig paa at regere?«

Da Kaffen var drukken, blev Salen ryddet for al Opdækning, og Dansen begyndte. Der var fire Musikantere. I de andre Stuer lige ud til Folkestuen kom Kortene paa Bordet, og om dem samlede sig efterhaanden Mændenes Interesser, medens Konerne dels søgte Salen for at se paa Dansen, dels tyede ind i Havestuen, hvor der var mindre Støj og mindre Gjennemfart. Her var det en høj Gaardkone, der førte Ordet: en Sygdomshistorie med Hospital og Operation. Belysningen var rødlig-taaget; utydeligt dukkede Ansigter og spraglede Kappebaand frem gennem den bølgende Em og Tobaksrøg, der drev ind fra Salen og de andre Stuer; Musikken og Dansetrinene lød dæmpet ind, blandet med Brus af Stemmer og Latter og Tallerkenklirren fra Køkkenet. Alle Konerne sad som Stenstøtter under den langtrukne, monotone, grupvækkende Beretning.

Lindenberg var kommen ind i den øverste Dagligstue, hvor han stod ved et lille Sidebord og stoppede sin kjære, uadskillige Pibe. Her blev han angreben af en lille, oprømt Mandsskikkelse, der kom ind fra Gangen og styrede lige imod ham med fremstrakt højre og et »God Aften, Hr. Skolelærer!« saa inderligt, at Lindenberg strax fattede Godhed for Manden.

Forresten var han lidt fuld.

»Ja De kjender ikke mig,« sagde han og rystede Lindenberg's Haand med en Varme, som om de havde været Venner fra Fødselen af. »De kjender ikke mig, men jeg kjender Dem, for De er mine Børns Lærer og Vejleder. Mit Navn er Mads Mogensen. Jeg arbejder i Skoven. Jeg kommer sjældent til Bys.«

»Naa, saa har De en Dreng og to Piger i Skolen.«

»Det har jeg. Er de skikkelige, for èsen skal De bare tæske dem. Jeg siger hver Morgen til dem, naar de gaar: I skal lystre jeres Lærer, èsen faar I Tæsk. Kan I jer Lejse, siger jeg, èsen skal jeg paa Søndag gaa op til Skolæren og bede ham om at tæske jer.«

Lindenberg smilede.

»Jeg skal sige Dem, Hr. Skolærer: jeg var i min Tid Numer ejt i min Klasse. Og hvad det angaar med at synge: jeg kunde alle Melodierne. Naar der var noget højtideligt paa Færde i Kirken, blev jeg og et Par andre stillet op foran Prædikestolen. Jeg var Forsanger. Degnen sagde den sidste Vinter til mig: Jeg kan ikke lære dig mejr, Mads Mogensen, hverken i Skrevten eller i Regnebøven. Og jeg tror, Børnene kommer til at slægte mig paa i det Stykke.«

»Er de ikke noget tungnemme?«

»Det har de efter Moderen. Hun staar helt uden for Videnskaben. Men De skal bare lade dem lære væk. En god Opdragelse, Hr. Skolærer, er det bedste, vi Smaafolk kan give vore Børn.«

Lindenberg slap langt om længe fra Mads Mogensen. Han afslog at spille Kort, thi han elskede Dans; alligevel var det ham altid svært at faa begyndt. En Tid lang stod han i Døren op til Salen, hvor der var en stærk Trængsel af Tilskuere. Par efter Par hvirvlede forbi med Støvskyer og Trækvind efter sig.

»De giver da mig en Dans, Lindenberg,« sagde Anders Jepsens Kone og lo paa sin sødlige Maade. Det skulde naturligvis være Spøg.

Opfordringen var Lindenberg ret kjærkommen, og skjønt Maren ivrigt forsikrede, at hun var for gammel til at danse, var det tydeligt nok, at hun heller end gjerne vilde med. Skolelæreren førte sin høje, velbyggede Skikkelse smukt, lidt menuet-værdigt; han passede ret til at danse med Koner.

De satte sig paa en Bænk modsat Døren, hvor der var Plads ledig, men det var ikke Lindenberg's Agt at blive der længe. Hans Tanke vendte sig fra Moderen til Datteren; Annette kunde passende være Numer to. Hun blev lige fra en Mazurka vugget ind mellem nogle unge Piger, der havde klumpet sig sammen i et Hjørne. Der stod ogsaa Per Skrædders Sidsel. Lindenberg kom til at huske paa de tyve Aar og de mange Kjærester; den Dag var hun i Kaabe og Slør, men nu skulde han rigtig lægge Mærke til hende. Lejligheden var gunstig. En af Lampetterne paa Væggen kastede hele sin lille Lysstrøm over hende, hvorimod Lindenberg selv sad i Midtstuens Halvmørke. Det var et Ansigt saa ulig andre Bondepigers, en lille fin Oval med en Tone af Auriklens brunlige Varme, et Par urolige, glimrende Øjne og

Krop som et Egern.

Efter en Del Betæneligheder rejste Lindenbergs sig og styrede Kaasen mod Annette. Men just som han med et lille forlegent Buk fæstede Blikket paa hende, fik han et Stød af en forbidansende Kavalier, der nødte ham til en ufrivillig Drejning bort fra hende. I det samme blev han blændet af et uhyre Glimt fra Sidsels Øjne, og inden han vidste hvordan, havde han Armen om Egernets Krop og var i Dans med hende. De talte ikke med hinanden under Dansen, havde i deres hele Levetid endnu ikke vexlet Ord med hinanden, og dog var de et Par, viet af Musikens Genius; hun var ham vilde fremmed, var Dame, og dog laa hendes Arm fast paa hans, dog holdt han hendes ubehandskede Haand i sin. Og hvor kunde hun danse! —

Han skyndte sig at gjøre Fejltræffet godt igjen ved at give Annette den følgende Dans; paa dette Tidspunkt begyndte han at føle sig hjemme i Selskabet. Ved Midnatstid brød flere af de fjærnere boende Slægtninge op, enkelte gamle fra Byen tog deraf Anledning til ogsaa at byde far vel. I de mindre Stuer sygnede Gildet efterhaanden hen, Punschebordet stod med tom Bolle og Slatter i Glassene, flere af Spillebordene stod forladte; der var under den første Tagen Afsked flyttet en Del om med Lys og Lamper, saa der var dunkle Partier i Rækken af de oplyste Stuer. Hist og her sad et Par ældre Mænd og hang trætte og søvnige over et Bordhjørne, snakkede trægt og gabede skiftevis. Konerne fra Byen underhandlede med deres Mænd om, at nu skulde det være Alvor. Men i Salen blev der mere og mere Fart i Dansen.

Ogsaa Lindenbergs var omsider tøet fuldstændig op. Punschen, Varmen, Musiken og Dansen havde faaet Bugt med hans tilknappede Væsen; han havde danset med Koner og Piger, klinket med Mænd og Karle, sunget Skaalvers og raabt Hurra, og hvad der var det mærkeligste: han havde i flere Timer forsømt sin kjære Pibe; den var bleven borte for ham. Efter nogen Søgen fandt han den omsider i et Vindueshjørne, fik den stoppet og tændt og gik ad en aabenstaaende Sidedør ind i Havestuen for at sondre sig lidt fra Heden, Støvet og Støjen, for at hvile sig i et Sofahjørne ene og uforstyrret. Der var ingen Møbler i Stuen undtagen den samme Sofa og saa en Kommode henne ved Vinduets Sidevæg. Et næsten udbrændt Stearinlys i Messingstage spildte sine sidste Flammer paa nogle sorte, langhalsede Flasker i Vindueskarmen. Med en snurrende Fornemmelse i Hoved og Lemmer satte han sig i Sofaen, lagde et Ben op og lænede sig tilbage, medens han udsendte vældige Skyer af den Tokroners Tobak.

Han havde imidlertid næppe begyndt at føle Hvilens og Stilhedens Sødme, før han igjen dreves op i siddende Stilling ved, at der kom nogen løbende ind fra Salen, leende, stakaandede, trætte. Det var Annette og Sidsel Arm i Arm.

»Lad os se, om her ikke skulde være noget Øl,« sagde Annette. — »Men Gud, sidder De her — alene!« udbrød hun, da hun i det samme fik Øje paa Lindenbergs i Sofaen.

»Er De bleven træt?« Varme, overgivne, halvt endnu dansende stod Pigerne foran Sofaen.

»Frygtelig,« svarede Lindenbergs oprømt. »Trænger De ikke til at hvile Dem lidt. Her er Plads til os alle tre,« tilføjede han og slog dristigt med sin flade Haand paa Sofahyndet til venstre.

»Det var maaske ikke saa galt,« sagde Sidsel, snurrede Annette en halv Gang rundt og trak hende med sig ned i det samme, for at hun skulde sidde Lindenbergs nærmest. Men Annette var lige saa bly som Sidsel og styrede i Faldet ind imod Hjørnet, saa Sidsel kom til at sidde paa hendes Skjød.

De lo dygtigt begge to, og Lindenbergs spurgte muntert: »Er De bange for at sidde ved Siden af mig? Skal jeg tøfle af?«

»Nej, nej,« svarede de i Kor, og Sidsel gled ned i Midten. »De skal da ikke gaa for vor Skyld,« tilføjede Annette.

»Her er ogsaa god Plads til os alle tre,« sagde Sidsel og vrikkede sig til rette, samlende lidt paa Kjøleskjørtet.

»Morer De Dem?« spurgte Annette fra venstre.

»Udmærket,« svarede Lindenbergs og lod Piben glide ned et Sted paa Gulvet.

Annette og Sidsel sad og legede med hinandens Fingre.

»Vi skal vel snart hjem?« sagde Annette igjen.

»Er Deres Forældre gaaet?« spurgte Lindenbergs.

»Ja for længe siden!«

»Saa kan vi følges ad. Vi skal én Vej.«

[S. 47]

»Det skal vi. Hvordan kommer du hjem, Sidsel?«

»Jeg?« udbrød Sidsel og lo. »Jeg kommer nok hjem.«

»Ja men hvem skal du følges med. Der er ingen der ude fra.«

»Det har jeg ikke tænkt paa endnu. Der bliver nok en eller anden, der forbarmer sig. Hvis ikke, kan jeg gaa ene.«

»Gjennem Skoven, saa mørkt det er?« sagde Lindenbergs.

»Det har jeg gjort de hundrede Gange i gamle Dage. Jeg er ikke bange. Hvem skulde vel tage mig?«

»De bliver nok taget,« svarede Lindenbergs overgivet og lo.

»Taget?« spurgte Sidsel troskyldig.

»Hvis De ikke allerede er,« sagde Lindenbergs.

Sidsel lo og lagde sin Haand med et lille Smæk oven paa Annettes.

»Skal vi krænge Handsker?« spurgte hun.

»Hvad skal det gjælde?« spurgte Lindenbergs og lagde sin Haand ovenpaa Sidsels.

»Den første Sextur med Dem,« svarede hun og rykkede sig tilbage i Sædet.

»Og hvis det bliver mig selv?«

»Saa gaar det om igjen,« sagde hun med et lille Smil paa ham.

Annette lagde sin venstre Haand ovenpaa Lindenbergs, saa lagde Sidsel sin igjen, saa Lindenbergs sin.

[S. 48]

»Nu begynder vi,« sagde Annette og trak sin højre Haand, der var underst, til sig. — En!«

Hun lagde den paa Lindenbergs. Sidsel tog sin og talte: »To!«

»Hvor langt tæller vi?« spurgte Annette.

»Til elleve,« svarede Lindenbergs hurtigt.

Lyset henne paa Kommoden knitrede i Stagen. Stearinen smeltede, den sidste Rest af Vægen bøjede sig og druknede. Lyset gik ud.

De lagde ikke Mærke dertil. De vare saa optagne af at tælle.

»Otte!«

»Ni!«

»Ti!«

Elleve faldt paa Sidsels Haand.

»Saa bliver det os to, der skal have Sexturen,« sagde Lindenbergs.

»Det gjør det nok,« svarede Sidsel og rykkede sig lidt frem igjen.

»Jeg maa se, om jeg kan finde noget Øl,« sagde Annette. »Jeg dør af Tørst.«

Hun smuttede hurtigt ud af Stuen.

»Gik det ogsaa ærligt til?« spurgte Sidsel og gled lidt fra ham. Der var nu bedre Plads i Sofaen.

»Hvilket?« spurgte han.

»Det med elleve.«

Fra Salsdøren faldt en Smule Lys ind. Hun nærmøde sig hans Ansigt og så lige paa ham.

[S. 49]

»Jeg kan se paa Dem, at det var ikke ærligt. De er vist dygtig til at regne.«

»Tror De? Vi kan jo lade det gaa om igjen, hvis De ikke er fornøjet med Udfaldet,« sagde han og lagde igjen sin Haand paa hendes. Den laa i hendes Skjød.

Hun drejede Haanden, saa han kom til at omfatte den. Den var smal og elektriserende varm.

I det samme kom Annette tilbage. De rejste sig pludselig som efter fælles Indskydelse.

»Skal vi saa have den Sextur?« spurgte Lindenberg.

»Ja og saa skal vi af Sted,« sagde Annette. »Klokken er over to.«

[S. 50]

V.

Annette kom paa Højskolen, og Hanne Mørkens gik hver Dag ud i Marken og malkede Anders Jepsens Kør. Skulde der bages, brygges eller vaskes, var hun i Anders Jepsens Gaard hele Dagen.

Naar hun kom fra Marken om Morgenen og havde faaet siet Mælken, tog hun og Maren sig en Spølkum Kaffe med Finbrød til i Køkkenet. Hanne satte sig paa den nedre Ende af Vinduesbænken, Maren paa en Stol ved Komfuret.

»Du kommer til at blive her i Dag, Hanne,« sagde Anders Jepsens Kone en saadan Morgen; det var i Begyndelsen af Juni, en Maanedes Tid efter Annettes Bortrejse.

»Skal der gaa nøve for sig?« spurgte Hanne.

»Jeg fik Brev fra min Søster i Pilegaardene igaar, at hun er bleven saa møje dejt vov. Jeg har tænkt at gaa ud og se til hende i Dag. Det er godt Vejr.«

»Hvad fejler hun?«

»Det stod der ikke noget om. Det var et af Børnene, der havde skrevet.«

[S. 51]

»Ja du kan lempe dig, naar du vil. Jeg skal nok blive. Kommer du igjen til Aften?«

»Det venter jeg. Nu er Dagen jo lange.«

»Hvis det bliver sent, kan jeg gaa ud og møde dig. Det er ligodt mørkt i Skoven. Gaar du forbi Per Skrædders?«

»Det bliver vel den nærmeste Vej, men det er datte værd, du gaar naare Steder. Er hun dejt vov, bliver jeg der kanske i Nat, hvis ikke gaar jeg derfra i god Tid.«

Bag Skovstrup Skove bredte sig en milevid Strækning af Mose, Skov og lynchbevoxede Sandbanker, fordelt mellem fire Sogne, som her stødte sammen i en Spids. Hist og her laa en lille Gruppe af Gaarde og Huse, aldrig saa mange dog, at de vare komne til at danne nogen By. Til nærmeste Kirke var en Mil eller halvanden; fra de mere alfare Veje førte en Mængde Stier dertil gjennem Skove og langs Moser, men regulære Kjøreveje skortede det desto mere paa; man maatte hjælpe sig som man kunde.

I dette Terrain laa Pilegaardene, hvor Marens Søster boede; der kunde vel være en lille Mil dertil.

»Du kan gaa lidt nemt over det med Middagsmaden,« sagde Maren, »for Lindenberg kommer ikke her i Dag. Børnene skal ikke i Skole, og han sagde igaar, at han vilde saa tage til Odense.«

[S. 52]

Paa Landet har Børnene fri fra Skolen hver Onsdag i Juni og Juli Maaneder.

»Naa da,« sagde Hanne, og der gik et spottende Smil hen over hendes store Ansigt. »Saa vil der nok snart spørges nyt.«

»Hvordan mener du?«

»Jo Per Skrædders Sidsel tog til Odense igaar og kommer først hjem i Aften.«

»Hvad kommer Per Skrædders Sidsel Lindenberg ved?« spurgte Maren heftigt; men samtidig gik der et Stik igjennem hende, saa hun nær havde tabt Kaffekoppen af Hænderne.

»Hun kommer ham ved, som hun er kommen saa mange andre ved,« svarede Hanne lige saa bistert.

»Du vil vel ikke sige, at Lindenberg og Sidsel Skrædders har sat hinanden Stævne i Odense?«

»Nej, for det vej jitte nøve om,« svarede Hanne. »Men helt fremmed for hinanden er de ikke, og naar det saa sker, at han tager til Odense, mens hun er derude, saa er det det, jeg mejn, at vi snart vil spørge nyt.«

Maren var bleven helt bleg. Hun frygtede for, at Hanne allerede havde læst mere, end hun skulde, men for ikke at gjøre Overgangen for brat, vedblev hun i en mere almen harmfuld Tone:

»Jeg antager dog, at Lindenberg holder sig for god til at have noget med den Tøjte at gjøre.«

[S. 53]

»Jeg kan kun fortælle, hvad jeg sjæl har sejt, men forresten ikke har nævnet til naare før. Det er nøve, som ikke kommer mig ved, og desuden gider jeg ikke tænke mere end højst nødvendigt paa Sidsel. Jeg har græmmet mig nok for hendes Skyld.«

»Tror du virkelig, at de er forlovede?« spurgte Maren og havde Møje med at holde Stemmen fra at ryste.

»Jeg saå lidt af Begyndelsen. Det var oppe hos Jakob Mikkelsens til Brylluppet. Jeg var der jo i de Dage og hjalp til i Køkkenet; saa ud paa Natten, da vi var færdige med at vaske op, gik jeg et lille Smut om til Havevinduerne for at se paa Dansen; jeg var naturligvis ikke klædt paa til at komme ind i Stuerne. Der kom jeg til at se ind i Havestuen, og der saå jeg to sidde og næbbes i Sofaen. Der var for mørkt til, at jeg kunde kjende dem; men i det samme kom en tredje ind. Det var Annette. De andre to fløj op, og saa fulgtes de alle tre op i Salen, og da de kom i Døren, kunde jeg se, det var Sidsel og Skolæreren.«

Maren tav bom stille. Hun turde ikke røre sig fra Stolen; den første Bevægelse vilde blive en Forræder mod hende, og denne Stilling var det ikke mindre. Hun var pinlig stædt.

[S. 54]

»Det havde jeg ikke ventet af Lindenberg,« sagde hun omsider og rejste sig. I det samme laa Kaffekoppen i Skaar paa Gulvet. Hun havde allerede længst sluppet den af Hænderne i Skjødet, og da hun nu rejste sig, havde hun Tankerne helt andre Steder. Dette sidste slog Hovedet paa Sømmet. Hun saå af Hannes stjaalne Blik, at denne forstod det hele, og i Harmen over, at hendes smukke Plan saa uformodet var tilintetgjort, en Plan der havde kostet baade Hovedbrud og Skillinger, og at hun var gjennemskuet af sin egen Huskone, brast hun i en forbitret Graad og løb ind i sit Sovekammer.

Da hun en Times Tid efter igjen traadte ud i Køkkenet, var hun paaklædt til at gaa til Søsteren. Øjnene vare endnu en Smule rødkantede, ellers var der intet at mærke. Hanne Mørkens havde lige sat en Gryde Vand over Ilden og stod og fyrede med noget gammelt Gærdebrænde. Hun lod som ingen Ting.

»Du kunde nok ikke begribe, hvad der gik af mig,« sagde Maren paa sin sædvanlige sødlige Maade; »men jeg kan gjerne sige dig det.« Hun standsede forlegent og gjorde sig et Ærende hen til Tinrækken.

»Det kan du lige som du vil,« brummede Hanne. »Det er nøve, der ikke kommer mig ved.«

[S. 55]

»Jeg vil ikke nægte, at jeg havde forstaaet Lindenberg anderledes. Han har nu kommet her over et halvt Aar daglig, og for mine Øjne at se — — men der er jo dem, der ikke kan andet end holde Folk for Nar. Vi havde ellers nok fortjent en bedre Behandling af Lindenberg, tykkes mig.«

»Det kan jo ogsaa være, at jeg tager fejl,« mumlede Hanne. »Tiden vil vise det. Der er da heller ikke noget ondt i, at du gjerne ser Annette godt forsørget. Jeg skal nok holde Mund.«

Maren havde faaet en Del at tænke paa paa Vejen til Pilegaardene. Hun havde levet sig mer og mer ind i den Indbildning, at Annette skulde være Skolelærerkone i Skovstrup; hun havde ikke sat saa lidt paa det Kort; Anders Jepsen, som havde saa stor Tillid til hendes Kløgt og havde sat Penge i Foretagendet, vilde lade hende det høre hele sin Levetid. Og saa at Lindenberg kunde foretrække én som Per Skrædders Sidsel for Annette! Og saa at Hanne Mørkens

skulde blive hendes fortrolige, blive Vidne til hendes Nederlag! Det var en Ydmygelse, som Kvinder af hendes Art, disse sødlige Kvinder, aldrig glemme.

Søsteren var saa daarlig, at Maren bestemte sig til at vaage hos hende om Natten. Men om Eftermiddagen kom Doktoren; han mente, det værste var forbi, og at Maren kunde tage rolig hjem. Alligevel kom hun noget senere af Sted, end hun havde tænkt; Svogeren fulgte hende Halvvejen.

Da hun kom til Skovleddet ved Per Skrædders Hus, var det næsten mørkt. Hun mødte Per Skrædders Kone, som kom inde fra Skoven med sin Bindehose i Haanden.

»Ja du er vel ikke ræd for at gaa igjennem Skoven,« sagde hun, »for ellers kan jeg da følge dig.«

Maren vilde ikke, var hun end nok saa ræd, tage mod Følgeskab af Sidsels Moder, men Tilbuddet var en Venlighed, som fortjente i det mindste et venligt Afslag.

»Du har vel været ovre i Pilegaardene for at se til din Søster!«

Saa maatte Maren fortælle lidt om Søsterens Sygdom.

»Jeg var henne ved Stenkisten for at se, om de kan køre over den uden at komme galt af Sted. Rasmus er med Favnebrænde ved Stationen i Dag og skulde ha Sidsel med hjem fra Unse. Det er en ræle Vej, vi har her gjennem Skoven. Ellers gaar det da an ved Sommertiden, men nu er Stenkisten snart falden helt sammen. Og det er inde paa det aller mørkeste Sted.«

»Hvorfor faar I datte gjort nøve ved Vejen?«

»Pejer siger jo, at det tilkommer ikke ham. Det er ikke hans Stykke. Og de andre, som skulde gjøre det, kommer der kun sjalent med Vøvn, saa de kerer dem lidt om det.«

»Jeg vilde heller, naar jeg var i jert Sted fylde noget i Hullerne, end jeg vilde riskere at brække Halsen engang.«

»Ja, aa Gud! Der sidder en Sten i den ene Side af Broen lige i Sporet. Glider den ned, saa sker der en Ulykke. Jeg snakker saamænd nok om den Vej, men jeg kan jutte gjøre nøve.«

Maren bød far vel og gik ind i Skoven. Der gik et Kjørespor igjennem den; det var al den Vej, der var til Per Skrædders Sted. Den løb Bakke op og Bakke ned, snoede sig ud og ind mellem de tykke Bøgestammer, der skinnede som drejede graa Marmorsøjler i Skumringslyset. Hun kom snart til den omtalte Stenkiste. Det var paa et sidt Sted, hvor igjennem der løb et rindende Vand. Der stod Ellekrat paa Siderne, saa der var mørkt og skummelt. Vejen var ogsaa sølet dør, trods den tørre Aarstid. Maren fik Lyst til at se Stenkisten nøjere. Hun maatte ogsaa for sin egen Skyld se sig godt for, at hun ikke skulde komme galt af Sted. Saa vidt hun kunde se, var der Bund Hul i det ene Spor, og dør sad den flade Sten, Per Skrædders Kone havde talt om. Den var tør og saas hel grandt i det sorte Morads. Maren satte sin Træsko paa den for at prøve, om den laa fast. Ikke fastere, end at den kunde rokkes. Ja gik den ned, var en Ulykke uundgaaelig, især i dette Mørke. Men hun vilde da haabe, at Rasmus var saa fornuftig at staa af og støtte ved Vognen, til de kom over. Det kunde han ikke; der var akkurat Plads til Vognen og ikke mere; at køre til Siden kunde der heller ikke være Tale om.

Saa nu kom Sidsel hjem fra Odense! Og Lindenberg havde været i Odense! De havde maaske været ude at bestille Ringe. Mon hun nogen Sinde skulde komme til at sige Madame til Per Skrædders Sidsel? Aldrig. Før skulde hun — — hun satte paa ny Træskoen mod den lyse Sten. Den rokkede igjen. Hun kunde gjøre det. Hun kunde lade den forhadte Tøs knække Halsen, hun kunde endnu redde sin kjære, smukke, store Plan, og var *det* nogen Synd! Fortjente Sidsel bedre Skæbne? Havde hun ikke allerede gjort mere end én ulykkelig, og hvad ventede der Lindenberg med hende?

Blot et dygtigt Spark, saa ligger den. Hun løftede Foden, hendes Hjærte stod stille, Blodet susede hende for Ørene. Hun trak Vejret stakaandet og saå sig sky til Siderne. Ingen hverken at høre eller se, aldrig kunde noget Menneske faa det at vide — hun vilde ikke engang selv blive vis paa, om det var hendes Skyld, om det ikke, hvis »Ulykken« skete, vilde være sket alligevel.

Men hun sparkede ikke til Stenen; hun gik derfra, medens Tænderne klaprede i hendes Mund, og Sveden brast hende ud af alle Porer ved Tanken om, hvad hun *kunde* have gjort.

Gives der Steder i Verden, hvor der findes Dynamit, Vitriolgift, vulkanske Lidenskaber — —?

Det er ikke i Skovstrup. I Skovstrup sker ingen Ting, selv naar der kunde have sket noget, selv naar det kun er en Sten, der skal sparkes til Side. Ikke i Skovstrup.

VI.

Lindenberg og Sidsel havde ikke set hinanden siden Brylluppet; de havde ikke sat hinanden Stævne i Odense. Den ene vidste ikke, at den anden var der.

Lindenberg skulde hjem med sidste Tog. Han kom i yderste Øjeblik. Der var Lys i Ventesalene, paa Perronen, i Kontorerne. Assistenten og Betjente løb ind og ud, Stationsinspektøren havde Haanden paa Klokkestrængen. Ved de aabne Waggondøre stod Folk og bød far vel.

Konduktøren gik langs Toget og lukkede Dørene med stærke Smæld.

»Værsgod,« sagde han og skubbede Lindenberg ind. Et nyt Smæld. Klokken ringede.

Dampfløjten svarede. Lokomotivet udstødte sine første dybe Puf, Vognene begyndte at glide frem langs Perronen.

Lindenberg kastede et flygtigt Blik paa sit Rejseselskab.

Der var et Par Bønderkarle, som røg Tobak, talte højt og spyttede i et væk, en Landhøker, der bredte sig i et Hjørne med et Utal af Pakker og Pakkenilliker over og under sig, et Par tavse, sortklædte Koner med store Tørklæder over Hovederne og længst borte endnu et Par Kvindeskikkelser.

Den ene af dem var Sidsel. Deres Øjne mødtes. Lindenberg blev først saa overrasket, dernæst saa forlegen, at han strax igjen tog sine Øjne og glemte at hilse.

Han sad og så ud af det modsatte Vindue og ærgrede sig i sit stille Sind over sin Kejtethed. Nu kunde han ikke.

Det var et Godstog, der ikke havde noget som helst Hastværk.

Tungt pustende drog det sig fremad, raslende, rystende, hamrende. Ruderne klirrede, Lampen under Loftet dirrede og spejlede sin røde, osende Flamme i de sorte Vinduer og i Vognens egemalede Vægge.

Endelig fløjtede Lokomotivet, Farten sagtnede; det var en lille Mellestation.

»Holme — Holme — Holme — —!«

Dørene bleve slaaede op, Konduktørens Raab tabte sig langs Vognrækken. Den lille Holdeplads laa trist og øde; et Par Lygter stirrede usikkert ned paa den tomme Perron, hvor Stationsforvalteren vankede ene frem og tilbage med Hænderne i Lommen. Bønderkarlene, som sad i Kupé med Lindenberg, steg ud, Konerne med de store Tørklæder ligeledes — — Landhøkeren, Skolelæreren og Sidsel bleve ene tilbage. [S. 62]

Landhøkeren trak Hatten ned over Øjnene og forsøgte at sove.

Lindbergs Øjne mødte Sidsels igjen. Han løftede paa Hatten, rejste sig og tog Plads i Hjørnet lige over for hende.

»Saa De har ogsaa været i Odense?« sagde han.

»Ja hele to Dage. Jeg havde saa mange Ærender og har mange Bekjendte.«

»De skal vel ikke gaâ til Skovstrup i Aften saa sent.«

»Nej heldigvis. Min Broder er der med Vogn. — Har *De* Befordring?«

»Apostlenes.«

»Saa kan De da kjøre den meste Vej med os, hvis jeg tør byde Dem an paa en simpel Fjællevogn. For andet er det nok ikke. Rasmus skulde til Stationen med Brænde.«

»Den er mer end god nok til mig. Jeg siger Tak.«

»Bøj Dem frem! Der gaar en gammel Stabejs og snuser til alle Dørene for at komme ind et Sted.«

Dette sagde hun lavere og rykkede sig frem paa Bænken. Lindenberg gjorde det samme, saa de fyldte Døraabningen.

»Er der Plads?« spurgte den gamle og forsøgte at kige ind.

»Ikke her,« sagde Sidsel, tog i Remmen og trak Døren til. [S. 63]

Lindenberg lo. »De er ikke videre gjæstfri, opdager jeg.«

»Ikke naar jeg kjører paa Jærnbane. Dem, der er udenfor, betragter jeg som mine Fjender. Hvad skulde vi med den gamle Fyr i vor Kupé?«

»Kom der nogen ind her?« spurgte Konduktøren.

»Nej.«

Lindenberg og Sidsel trak sig lidt tilbage. Døren smældede i.

»Det er forfærdeligt, hvor de slaar med de Døre,« sagde Sidsel. »Man skulde tro, de var fornærmede over, at vi er med.«

»Man kan heller aldrig vide. Folk kan blive fornærmede over det, som er mindre.«

Toget satte sig paa ny i Gang. Sidsel rykkede atter frem mod Vinduet og sad og så ud i den stille, lune Aften med de sorte Hegn, der et efter andet fór forbi de tunge, vaade Kornagre og dugmættede Græsmarker, hvor Køerne som mørke Smaahobe laa i Række, tabende sig under Krat og Skove.

»Hør Nattergalen!«

Lindenberg bøjede sig ligeledes frem og så ud.

»Kan De høre?«

I det samme skingrede Damppiben.

»Er det den?« spurgte han og lo med Ansigtet mod hende. [S. 64]

»Skam Dem noget!« svarede hun og mødte hans Blik. »De kjender dog Nattergalen!«

»Daarligt nok. Det er i al Fald ikke længe siden, at jeg hørte den for første Gang. I Jylland har vi ingen Nattergale.«

»Har De ikke!« udbrød hun med oprigtig Forbavselse. »Aa det er saa dejligt! Jeg kan ligge i min Seng hver Aften og høre den slaa ude i Skoven, i Hasselkrattet.«

»Virkelig?«

»Og altid tier alle andre Fugle imens. Det er saa højtideligt.«

Samtalen gik snart efter i staa. De sad og så ud af samme Vindue, ud i den bløde, disede Nat, som blev mørkere og mørkere. Saâ uden at se. Deres Aande duggede samme Rude.

Og Ruderne klirrede, Toget raslede, rystede og hamrede; — Fligen af hendes Overstykke gled hen paa hans Knæ, strejfede hans Haandle.

Det røde, sitrende Lys i Kupeen, den jævne, taktmaalte Larm af Hjulene, Skinnerne, Kjæderne, den tavse Skumring udenfor, hver ufrivillig Berørelse øvede en dragende, dyssende Virkning, der ligesom bandt dem begge i denne mod hinanden bøjede Stilling. Naar Toget passerede mørke Gjennemskæringer, hvor Jordskrænten langs Sporet lukkede for Udsigten, spejlede deres Ansigter sig i Ruden, og han så hendes fine Oval, hendes glansbrune Pandelok og Straahatten i det fælles Spejl.

Hun havde trukket sine Handsker af og lod dem glide gennem Hænderne i sit Skjød. Bevægelsen fik ham til at se stjaalent ned engang. Maaske hun mærkede det, thi hun slap Handskerne og blev stille med sine Hænder.

Gjennem Mørket lyste disse smalle, ørkesløse Hænder — og de vare hans saa nær.

Begge vedblev de at stirre ud gennem Vinduet, tavse, bundne. Lindenberg følte Blodets stigende Hede, følte Attraaen kæmpe med sin Blyhed — han, der aldrig havde vovet noget overfor Kvinder.

Der var en stærk Kurve paa Banen. Toget hældede. Han gav halvt ubevidst efter og lod sig tynge over imod hende. Bagen af hendes Haand kom til at røre hans.

Han havde én Gang før taget denne Haand i hendes Skjød, og længe efter følt det som en vidunderlig stor Oplevelse, der ikke var af hans Tanker Dag eller Nat. Men da havde han danset og drukket Punsch.

Hun flyttede ikke sin Haand. Hans Blod blev som Ild. Stjælende varsomt greb han den; hans Hjærte bankede, som det skulde sprænges, over denne Dristighed.

Hun vedblev at sidde stille og se ud af Vinduet. Han maatte næsten tro, at hun ikke vidste, hvad han havde gjort.^{66]}

Han samlede sine Fingre lidt fastere om hendes Haand og trykkede den let. Hun gjengjældte Trykket.

Saa vovede han at drage den lidt nærmere til sig, at se ned.

Hun vendte Ansigtet fra Ruden; Øjnene mødte hans; de vare fulde af Higen og Hengivelse.

Han løftede hendes Haand op, Lysskjæret faldt blændende paa den stramme Hud; han førte den end lidt højere og trykkede sine Læber mod den.

»Sid over hos mig!« hviskede hun.

I det samme hvinede Dampfløjten, Landhøkeren strakte sig gabende.

»Hvor langt er vi nu? — Ogsaa Satan til Tid!« brummede han og rejste sig.

Just som Lindenberg slap Sidsels Haand for at komme over til hende, skinnede Lygterne ind ad deres Rude. Landhøkeren kilede sit brede Korpus ind imellem dem for at se ud.

Toget holdt. Paa Perronen stod Sidsels Broder.

Lindenberg hilste paa ham og spurgte, om han havde Plads til en overkomplet.

Jo, naar han vilde tage til Takke med Lejligheden. Der var nemlig en Kone et eller andet Sted fra, som han ogsaa havde lovet Plads.

Lindenberg fulgte med Rasmus over i Kjøbmandsgaarden, hvor Vognen holdt forspændt. Konen, der skulde køre med, var mødt. Et Øjeblik efter kom Sidsel.

Lindenberg maatte tage til Takke med Siddefjælen ved Siden af Rasmus. Da han stod af i Skovstrup uden for Skolen og bød hver enkelt Haanden til Farvel, fik han et fast lille Haandtryk hos Sidsel, men der blev ikke Lejlighed til at aftale noget.

»Lige meget,« jublede det i den unge Skolelærer, da han var kommen ind i sin ensomme, tobaksrøgede Stue. »Hun er min! I Morgen skal vi sige hinanden desto mere.«

Han gik i Seng, men blev længe holdt vaagen af den Fryd, der sang i hans Indre. Han omfavnede Hovedpuden, knugede sin Kind mod den og tilhviskede den alle de glødende Ord, der vare bestemte for Sidsel, al sin Elskov, al sin Besidderstolthed, al sin Attraa.

VII.

Det havde været lys Dag flere Timer, da han vaagnede. Udenfor Sovekammervinduet mødte ham Frugthavens tætte Bladfyldte, dyppet i Nattedug og oversmeltet med Junisolens sølvvrøde Morgenlys. Han så Graaspurvene hoppe om paa krogede Æblegrene og hørte Stærerne fløjte kjælent oppe fra Lademønningen. Hvad var det han havde drømt? — Fløjte kjælent — aa, det var jo ingen Drøm, det var den aldeles mageløse Virkelighed. Han var bleven forlovet.

For det første vilde han *ikke* op. Ikke før Skoletid. Han vilde ligge stille og se ud i det grønne, diamanttindrende Solskin, drømme Sommernatten om igjen og tænke frem alt det, der skulde komme.

Det var kjedeligt nok, at Familien ikke havde bedre Rygte, og Broderen så temmelig ordinær ud; men man giftede sig jo ikke med Familien. Hun var naturligvis ogsaa Dus med hele Byen, men de behøvede ikke at blive i Skovstrup al deres Levetid. Kunde der blive noget engang i Aarhuseggen — der var Bakkerne saa store, Aerne saa brede, Engene saa bløde — han havde altid elsket Aarhuseggen.

Han kunde saa tydelig se hendes Haand med den skjære, svagt lysende Hud og den let tegnede Aare. Han havde løftet den op til sit Ansigt, trykket sit Kys paa den, og saa havde hun hvisket:

»Sid her over!«

Disse Ord blev ved at klinge for ham. De havde vexlet saa faa ellers.

Det var ikke ganske, som han havde tænkt sig det, ikke som han havde læst hos Ingemann, Carl Bernhard og Emilie Carlén. Det gjorde ham næsten en Smule ondt dette Brud paa Ordenen.

Han skulde have sunket ned foran hende, grebet *begge* hendes Hænder og have spurgt med Ansigtet op imod hende: »Vil du være min, du elskede?« Og saa skulde hun have lagt sine Arme om hans Hals, have bøjet sit Hoved ned imod ham og have stammet et »Evig og altid« forbi hans Øre. Og saa skulde han have knuget hende ind til sig og have kysset hendes Mund, hendes Kinder, hendes Hals talløse Gange.

Men han havde ikke sagt et Ord og ingen Ting gjort. Det var hende, der havde hvisket: »Sid her over!«

Det var egentlig underligt, at hun vilde sige det. Det var ikke rigtig bly, rigtig kvindeligt, syntes han. Det var ogsaa lidt tamt af hende, at hun sad ham saa nær ved Ruden og ikke en eneste Gang drog sig tilbage, end ikke da han rørte hendes Haand første Gang.

Mon hun selv skulde være et Brud paa Ordenen?

Det randt ham i Hu, dette med de mange Kjærestes. Men det var da egentlig kun af Maren Anders Jepsens, han havde hørt det, og hun syntes nu engang at være den Familie paa Nakken. Naar en Pige er ung og smuk og ikke klæder sig i Sæk og Aske, har Klaffen altid travlt. Maren Anders Jepsens havde angrebet hende én Gang til, det var et Par Dage efter Brylluppet. Hun rettede et spidst Spørgsmaal indsvøbt i et sødligt Smil til Lindenberg angaaende Sidsel, men han havde opfattet det, som om Maren havde følt sig stødt over, at han havde danset med Sidsel før med Annette, og ikke svaret videre dertil. Saa havde Maren truet ad ham med Fingeren og sagt spøgende: »Pas paa, at hun ikke fanger Dem.«

Hvis hun var en af disse lette Kvinder, der flagrer fra Favn til Favn; hvis han ikke var den første, hun havde delt Rude med; hvis dette Møde med hele sin tavse Spænding kun havde været hende en Leg?

Eller om der havde været nogen Beregning med i Spillet? Det var maaske ikke et uværdigt Maal for hendes Ærgjerrighed at blive Skolelærerkone i Skovstrup, en fattig Smaamands Datter ude fra Skoven?

Aa, det var forfærdeligt med alle disse Tanker! Hvor kom de fra? Hvor kunde de komme mylrende saa mandstærke, saa skarpe — og skære i hans unge, friske, rene Lykke?

Nej, det var ikke muligt. Da hun gjengjældte hans Haandtryk og langsomt flyttede sine Øjne fra Ruden hen paa ham, var det et Blik saa dybt og inderligt, og Mundens Linje var saa sanddru og hellig, at hver en Tvivl var Dødssynd. Det Aasyn kunde umuligt lyve.

Havde han blot forhørt sig lidt om hende andre Steder! For at hun havde været forlovet med Hanne Mørkens Johannes, var en Kjendsgjerning, og at hun havde slaaet op med ham og gjort ham halv forstyrret i Hovedet, var det ogsaa.

Men hvordan det nærmere hang sammen med den Sag, var ikke godt at vide. Johannes kunde ogsaa have sin Part af Skylden. Aa det vilde klare sig altsammen, naar han fik talt med hende. Saa vilde hun selv gjøre ham Rede for alt. Om hun engang havde taget fejl af sit Hjertes Røst, derfor havde ingen Ret til at plette hendes Rygte.

Hun var Sy pige eller Modehandlerinde — havde været flere Aar i Odense, havde mange Bekjendte, sagde hun? Gud véd, hvad det var for Bekjendte?

Om hun blev hans Kone, og de skulde følges ad i Butiker der ude, hvor hun maaske havde fjaset med disse Kræmmersvende, maaske taget med en og anden i Skoven eller paa Dansebod! Om de skulde skele til hinanden bag deres Disk, naar han vendte dem Ryggen og fulgte hende ud af de store Glasdøre!

Men han huskede, at den Gang Anders Jepsens Kone kom med sit Udfald, havde Annette taget hende i Forsvar og sagt: »Du kan trøste dig med, Moder, at du véd ikke synderligt Rede paa det, du taler om. Jeg kjender Sidsel bedre end de fleste.«

Og var hun ren, da var hun hans i al sin fine, søde, lette Elskelighed. Hvor maatte ikke da al Verden misunde ham!

Den hele Dag i Skolen vedblev saaledes Tvivlene og Tvivlens skærende Nag at vugge op og ned i hans Sjæl med den navnløseste Elskovsfryd, og jo mere Tiden nærmede sig, at han *kunde* ile derud, desto mere uvis blev han, om han *skulde*. Havde han blot faaet talt med hende! Dette ene Blik, dette ene Ord, sagde dog, naar alt blev vejret ret, saa usigelig lidt om Grunden i hendes Sjæl. Hvor dybt bundede det?

Om Eftermiddagen så Lindenberg fra Skolen Per Skrædder kjøre forbi — ud efter — med to Stole i Vognen. Tiden bageste sad Doktoren.

»Er der nogen syge hos Per Skrædders?« spurgte han Børnene og blev gjennemrislet af en frygtelig Anelse.

»De væltede, da de kjørte hjem fra Stasjunen i Avdes,« sagde Mads Mogensens Lavra. »Sidsel blev slaaet saa møje dejt.«

Den unge Skolelærer blev ligbleg. Han vendte sig mod Vinduet og knugede sine Hænder i hinanden paa Karmen, medens en syrlig Isnen sneg sig gennem Brystet. Han vidste næppe, hvor han skulde holde det ud den Time, der endnu var tilbage af Undervisningstiden. Nu *maatte* han derud. O Gud, hvis hun døde! Hvis hun døde, før han kom!

Han passede paa, da han kunde vente Per Skrædder tilbage med Vognen. Saa vilde han faa det nærmere at høre.

Det var just, som han havde givet Børnene fri. Han gik ud imod Befordringen og hilste. Per holdt Hestene an.

»Er der Fare?« udbrød han. »Hvordan staar det til?«

»Ja det er sælle,« svarede Per og glippede med Øjnene. »Doktoren lover ikke noget godt.«

»Aa Gud, Per!« udbrød Lindenberg i Angest. »Hvorledes gik det dog til?«

[S. 74]

»Ja det er en underlig Gjerning,« sagde Per grublende. »Prr! vil hun staa, den Kamél! Stenkisten, som skulde være det eneste Sted, der ikke var rigtig sikkert, og den var vor Mor saa ræd for, kom de godt nok over, og saa vælter de lige indenfor Leddet. Da det blev lyst nu til Morgen, kunde vi se paa Sporet, at han var kommen for langt til nærmer. Der sidder saadan en hæslig Balk. Rasmus slap endda taaleligt; men Sidsel fik en slem Tøraf mod en stor Bøg. Hun fløj helt ud af Vøvni.«

»Aa Gud, det er græsseligt,« næsten jamrede Lindenberg. »Hvad sagde han da Doktoren.«

»Ja de Ka'le er jutte saadan at blive kløve paa, men han virrede dejt med Hovedet. Det er sagtens ikke gode Tegn. Vi troede èsen, at Rasmus havde faaet det værste Stød, for der flød Blod, og det kunde vi se; men i Morges var Sidsel den vøveste, og op ad Dagen maatte jeg af Sted efter Doktoren. Ja De kunde jo se ud,« sagde Per og bød far vel.

Det kunde han, og det vilde han i alle Tilfælde. I det lille Skovdistrikt, hvor Kirke og Præst var henved en Mil borte, betragtede man Skolelæreren halvt som Sjælesørger. *Han* hjemmedøbte Børnene, *han* læste et Salmever for de gamle og bad et Fadervor med de døende. Sjælesorgen kunde være tarvelig nok, men den var bedre end slet ingen, — Skolelæreren havde dog noget af Kirkens Duft over sig.

[S. 76]

VIII.

Han gik strax derud. Over de hede, solbeskinnede Marker med deres Ledde og Stenter, gennem den svale Skov. Han stod stille ved den sunkne Stenkiste og undrede sig over, at de vare slupne godt fra den, siden saå han Stedet, hvor Ulykken var sket; der var Mærker nok endnu, og Bøgen der! Mon det var den, der truede hans Lykke med saa stort Forlis?

Han aabnede Porten ind til Per Skrædders. En sortbroget, mellemstor Hund bjæffede ham i Møde fra den lille Gaardsplads. Tagskjægget hang sidt over de smaa, grønmaalede Vinduer; over de sprukne Kragetræer løftede Frugttræerne deres duftende Blomsterkupper.

Han bankede paa Døren til den forreste Stue og traadte ind. Per Skrædders Kone kom ind af en Sidedør i det samme. Hun saå modfalden og forgrædt ud. Bohavet var det sædvanlige: Vinduesbænken, det lange Bord, Komfuret; desuden var der en Alkoveseng med et Forhæng af mørkstribet Bomuldstøj.

»Jeg hører, at Sidsel er kommen til Skade,« sagde Lindenbergs. »Jeg talte med Per, da han kom fra Doktoren.« [S. 77]

»Ja det er dog grueligt, hvad der kan ske,« svarede Konen og førte Forklædeflignen til Næsen. »Ja, ija! sikken en Ulykke!«

Hun slog Omhænget til Side og sagde stille:

»Her er Skolæreren for at se til dig, Sidsel.«

Der laa hun, bleg, med lukkede Øjne. Ved Moderens Ord saå hun op, og der jog en fin Rødme over Ansigtet. Øjnene fik Glans, og hun rettede dem mod den unge Skolelærer med et Udtryk, som han aldrig glemte.

Han gav hende Haand. Hendes var klam og brændende. Han vovede ikke at trykke den, eller var saa betagen af hendes forandrede Udseende, at han lod Øjeblikket uænsat.

»Sid ned,« sagde Moderen og satte en Stol hen foran Sengen. Derpaa gav hun sig til at tørre Bordet af og fortalte imens: om Stenkisten, om Vejen, om Ulykken, og om hvordan hun havde faaet dem ind.

Lindenbergs og Sidsel havde ikke Øjnene fra hinanden, mens hun talte. Da hun forlod Stuen for at lave den uundgaaelige Kaffe, rejste han sig og greb igjen den brændende Haand.

»Jeg har jo ikke taget fejl,« sagde han. »Det var i fuldt Alvor og ikke Leg, ikke Tidsfordriv. Sidsel, vil du være min?«

Hun saå paa ham med et usigelig elskeligt Smil og trykkede hans Haand.

»Vi fik ingen Ting talt sammen, men vi forstod hinanden nok. Jeg vil sidde ved din Seng Dag og Nat, til du bliver rask igjen. Det maa jeg jo nok. Jeg vil strax sige din Moder det hele.«

»Nej, nej,« hviskede hun. »Vi vil have det imellem os. Ingen skal vide det.«

Hun trykkede igjen hans Haand.

»Hvorfor, du kjære? Vi have intet at skamme os over, og jeg vil ikke forlade dig. Jeg kan ikke, nu jeg véd, du er min.«

»De skal ikke vide det. Lov mig det!« Et Øjeblik efter tilføjede hun: »Det bliver min eneste Bøn.«

Det fór igjennem ham med stingende Smerte. »Sig ikke det, du kjære! Du skal blive rask, du skal blive min egen lille Hustru! O Sidsel, hvor vi skal blive lykkelige! Hvor vi skulle elske hinanden!«

For hvert Pulsslæg, medens han talte, fik hendes Kinder mere Glød, Øjnene mere Livsmod, Smilet mere Glans.

»Jeg tør ikke tænke derpaa, men det er saa godt at høre det. Aa, hvor det er godt,« hviskede hun, løftede sig paa den venstre Albu og lagde den højre Arm om hans Hals.

Han glemte den lurende Død, sluttede hendes vege Legeme i sin Favn og kyssede hende, som var hendes Læbe en Brudeseng og ikke en Sotteseng.

»Nu var det godt at dø,« aandede hun med lukkede Øjne midt under Kyssene.

Skjælvende af Angest slap han hende. Hun sank udmattet tilbage. Der stod en Smule Blod i Mundvigene.

»Sidsel! Sidsel! Vilde du lade mig ene tilbage? Vil du ogsaa svigte mig?« fløj det tankeløst over hans Læber. Hvor angrede det ham, hvor brændte hans egne Ord ham, da de ikke lod sig tage tilbage igjen.

Men Sidsel saå saa stille, klart paa ham og sagde med Anstrængelse:

»Dig bliver jeg tro. Aa, det er vist allerbedst, som det er. Derfor skal det ogsaa blive mellem os.«

»Nej, nej, Sidsel! Sig ikke det, du kjære, gode! Tilgiv mig! jeg mente ikke det, jeg sagde. Jeg tror paa dig, jeg er vis paa, at du vil være min, aa, men du maa ikke forlade mig.«

»Sæt dig stille ned — Moder kommer. Jeg er saa træt — saa lykkelig.«

Moderen kom med Kaffen. En fin Kop med Roser og forgyldte Snirkler. »Jeg gratulerer!« stod der paa Overkoppen. Fløden var kommen i, en lille, blaa Glasskaal med nogle blege Kandiseykker stod ved Siden.

»Værsgod!« sagde hun. »Vi har det smaaat med Finbrød for Tiden.«

[S. 80]

Sidsel havde lukket Øjnene. Lindenbergs fik med Møje Kaffen drukket. Da han gik, sov hans Kjæreste. Moderen bad ham komme snart igjen. Sidsel vilde saa gjærne, at Moderen skulde læse lidt for hende, men hun saå saa daarligt.

Skovbunden dansede for den unge Skolelærers Øjne, da han gik hjem. Mon han skulde se hende oftere? Jo én Gang til i det mindste, naar han skulde staa ved hendes aabne Kiste og synge Salmen, inden de bar hende ud. O, hvor værkede den Tanke i hans Sjæl! Alle de følgende Dage gruede han for det Øjeblik.

Efter hvilken Naturlov ligge de hinanden ofte dog saa nær disse Livets Poler: gribe og gjækkes, favne og savne?

Han fortrød nu saa bittert alle de onde Tanker, han havde lukket ind den Dag. Det var ikke med urette, han havde frygtet for at miste hende, men saaledes havde han ikke tænkt.

Var det da værre at miste hende saaledes? Selv naar Døden kommer brattest, løser den Baandene mildere, varssommere, end naar Menneskene selv rykker dem over. Men det var alligevel saa frygtelig svært. Alle disse unge, leende Elskovsengle, som vedblev at mylre frem, fødte af hans døngamle Kjærlighed, skulde han en efter anden kvæle og kaste i Graven.

O hvor bad han brændende til Gud, den hele Aften, den hele Nat, at hun dog maatte leve!

Om Morgenen stod han tidlig op; han vilde derud før Skoletid. Det var det samme, hvad Folk sagde.

Da han kom uden for paa Gaden, mødte han Smedden.

»Nu er saa Per Skrædders Sidsel død,« sagde han lavt. »Det var fage, der kom Bud efter hende.«

Lindenbergs mælede intet Ord til Svar. Han følte, at om han aabnede Munden, maatte han briste i Graad.

Smedden repeterede hele Historien med Væltningen, som endnu var ny for ham og ukjendt, som han troede, for Skolelæreren.

»Naar døde hun?« spurgte Lindenbergs.

»I Morges Klokken fire. Hendes Broder Rasmus var nys henne i Smed'en.«

Lindenberg gik ind og lagde sig igjen paa Sengen, som var varm endnu. Han faldt efter en kort Hulken hen i en stille, bitter Graad, under hvilken hans Tab voxte op, saa det fyldte hans hele Fremtid med Fortvivlelse og Mørke.

Endelig randt Begravelsesdagen op. Han forekom sig at være mange Aar ældre, da han atter traadte ind i Stuen hos Per Skrædders. Han kastede et stjaalent Blik til Sengen, hvor hun havde ligget; nu sad der foran den paa en Bænk en Række sørgeklædte Koner. I hele Stuens Længde var der langs Vinduerne dækket Bord med Flæskesteg, haardkogte, overskaarne Æg, Frikadeller, toppede Brød- og Kagetallerkener, Kirsebærvin og Brændevin, Rødbeder og Sennop. Stemningen var allerede løftet. Lindenberg maatte til Bords, hvor nødig han vilde.

»Er Ditte val?« spurgte en af Mændene. »De ser vøvt ud.«

Nej, han var ikke rigtig rask.

»Saa skal De have Dem et Par Dramme til en Bid Flæskesteg,« sagde Per Skrædder oprømt. »Det skal nok hjælpe.«

Den unge Skolelærer følte Modbydelighed alene ved Tanken om de Varer. Han tog tavs et Stykke Kage fra nærmeste Tallerken.

Bagfra bankede én ham sagte paa Skulderen.

»God Dag, Hr. Skolærer!«

Det var den lille Mads Mogensen.

»Hvordan gaar det? Er Børnene skikkelige?«

»Aa jo.«

»Ja for èsen skal De ha Tæsk. Desenplin skal der til, èsen er det ikke godt at være Lærer.«

»Det er et Taalmolighedsarbe,« bemærkede en af de sorte Koner filosofisk.

[S. 83]

»Gir du en Dram i Dag, Per Skrædder?« spurgte Mads Mogensen. »Jeg har èsen faaet, hvad der tilkommer mig, men jeg kunde nok have Lyst til at klinke med vor Skolærer.«

»Jeg drikker ikke Brændevin,« svarede Lindenberg mut.

»Kanske Skolæreren holder mere af Vin,« gjættede Mads Mogensen; »men hun er mig for sød. — Hvad siger du, Jens Nyrup? Skal vi to gamle Skovkokke ta vos en extra?«

»Det er skutte føste Gang,« svarede Jens og grinte. Han sad ovre bag Bordet med Ryggen mod et Vindue og sendte stinkende, blaa Skyer ud fra en lille sort, kroget Træpibe.

»Maa jeg skjænke et Glas Vin,« sagde Per Skrædder og skød et Glas hen foran Lindenberg.

»Nej Tak.«

»Kom med Kaffen til Skolæreren!« raabte Per ud af Køkkendøren.

Kvindfolkene skulde, alt som de kom, op og se Liget og lægge deres Kranse. Hver Gang Døren gik op til Øverstestuen, saa Lindenberg det røde Skjær fra Stearinlysene og fik et Pust af Liglugt. Han var saa syg tilsidst, at han næppe kunde rejse sig fra Bordet.

Endelig var Maaltidet forbi; Per Skrædder og Lindenberg gik i Spidsen for Gildesfolkene op i Storstuen, hvor Liget laa paa Parade. Der var hængt Lagener for Vinduerne for at dæmpe det stærke Dagslys, det voxklare, hvide Ligtøj laa hen ad Gulvet, paa et lille Bord ved Hovedenden af Kisten stod to tændte Lys i sværtede Træstager.

Lindenberg vilde undgaa at se Sidsel, men det var, som om en usynlig Magt drog ham, saa han endnu engang maatte kaste et eneste, et sidste Blik paa hendes Ansigt. Nej, hvor var hun forandret! Var det de Læber, han for faa Dage siden havde kysset! Det Aasyn, der havde straalet ham saa henrivende i Møde!

Han var næppe kommen halvt igjennem Salmens første Strofe, før Stemmen svigtede ham; men i det samme fik han en uventet Bistand. Uden at han havde lagt Mærke dertil, havde Mads Mogensen stillet sig op ved hans Side, og da han fandt Stedet i Salmebogen, stemte han i af Hjærtens Grund for at vise, hvilken Bærer af Kirkesangen han i sin Tid havde været. Mads Mogensen reddede Situationen uden at vide det. Lindenberg tog sig sammen og holdt Stand de fire Vers til Ende.

Siden gik han den lange Vej til Kirken bag efter Kisten, bag efter den samme Vogn, paa hvilken han og Sidsel havde siddet fra Stationen. Det var lige i Middagsstunden og varm Sommerdag.

Man tilbød ham Plads paa en af Vognene, men han foretrak at gaa, sagde han. En halv Snes Stykker foruden ham gik; Kvinderne kjørte.

Mændene trak deres tunge, frejdige Daglejermarsch bag efter Kisten, røg paa deres Piber, svedte i deres sorte Vadmelsfrakker og snakkede om Dagens smaa Begivenheder. Per Skrædder selv kjørte Ligvognen for at bevise sin Datter »den sidste Ære.«

Ude omtrent ved Møllen mødte man et Par Griseprangere fra Langerup.

»Vil du saa ha den Gris, Per Skrædder?« raabte den ene.

»Prrr!« sagde Per og holdt med Liget. Hele Toget standsede.

»Ja faar jeg ham for halvfemte?«

»Nej, du er danseme for kneben Pejer! Vi kan ikke la ham gaa en Øre under de fem, som jeg sagde i Løverdes. Og det er fejse Grise, som du sjæl saå.«

»Men det er aa fejse Penge,« sagde Per. »Jeg vil ligodt betænke mig. — I Dag har vi desuden andet at gjøre end handle med Grise.«

Per satte Hestene i Gang paa ny; Fod for Fod listede det sorte Tog sig videre frem ad den bakkede, solhede Vej, medens en dorsk Støvsy længe hang over Hegnene efter det.

[S. 86]

IX.

Sidsel var bleven begravet om Tirsdagen; den følgende Dag var Lindenberg atter i Odense. Han havde Ærende til en Gartner, hos hvem han købte en Hoben Evighedsblomster, en hel Cigarkasse fuld.

Han tog hjem med Middagstoget, laasede sin Dør, rullede sine Gardiner ned og sad den meste Eftermiddag og bandt paa en Krans til Sidsels Grav. Alle de andre havde jo bragt hende Kranse og Blomster, skulde saa han, som stod hende nærmest, ikke gjøre det! Hvor var det forunderligt at sidde der alene i den store, tomme Skolebygning med sin døde Kjærlighedslykke og føje de smaa, hvide Blomsterhoveder til hinanden, medens Solen skinnede ind paa de nedrullede Gardiner, og Graaspurvvene kvidrede under Taget.

Han havde aldrig før bundet en Krans, i al Fald ikke siden han var Dreng. Da kunde han mindes, at han engang havde flettet én af Smørblomster og Gaaseurter, ogsaa til en Grav. Han og hans Broder havde fundet en død Stillids. Deres Søster blev saa betagen ved Synet af det røde Vingespejl og de brystne Øjne, at hun sagde: »Den skal have en smuk Begravelse«, og det fik den. Gjæstgiverens Søn der i Landsbyen overlod dem for en Pris af tre gule Vesteknapper og en stor, vaabenprydet »Metalknap« en gammel Cigarkasse, og Hjørnet af et Persillebed nede i Haven lige under Busken med de store, laadne Stikkelsbær blev udsæt til Begravelsesplads. Medens Drengene gravede Grav, smykkede Søsteren Liget og lagde det i Kiste. Lindenberg huskede ogsaa, hvorledes de alle tre senere sad nede i Engen bag Haven og bandt hver sin Krans; det var enten Kransen eller Cigarkassen, der vakte hin Erindring fra Barneaarene til Live paa ny.

Arbejdet gik ikke just let fra Haanden, og Resultatet tilfredsstillende ham heller ikke ganske. Det blev en lille, skjæv Krans, tyk somme Steder, tynd somme Steder. Han rettede paa den, saa meget og saa godt det lod sig gjøre og lagde den i den flade, kvadratiske Cigarkasse, hvor den akkurat kunde faa Plads. Da det blev Aften, tog han sin Overfrakke paa, og for at ingen skulde ane det egentlige Maal for hans Vandring, gik han ad en lang Omvej og kom til Herninge og til Kirkegaarden hen imod Midnat.

Graven var let at finde. Med sine voxblanke Papirkranse lyste den ham i Møde helt ude fra Hovedgangen. Han tog sin Krans frem, lagde den varsomt ovenpaa de andre, stod en Stund rank og stum med sammenpressede Læber og taareblændet Blik og stirrede ned paa Graven, som om han tværs igjennem Muld og Kistelaag skuede en fin lille Oval med brune Pandelokker og skjælmske, mørke Øjne.

Kirkegaardslaagens Klinke blev slaaet op, hørte han. Der løb en alfar Sti over Kirkegaarden ud til Stationen, saa der var jævnlig Færdsel. Lindenberg gik hurtig bort, hjemad til sin ensomme Skole.

Han så ikke den høje, alvorlige Skikkelse, der fra modsat Side kom ind paa Kirkegaarden. Ogsaa den tog efter en kort Søgen Vejen hen imod Sidsels Grav. Ogsaa den stod der med bøjet Hoved og sammenpressede Læber. Det var Johannes.

»Saa er du nu alt gjemt der nede!« mumlede han med sammenknugede Hænder. »Det er kun, hvad der daglig sker om os, men som vi aldrig kunne tro paa, aldrig lære:

At flygtigt er hvert jordisk Gode,
selv Styrke, Ungdom, Munterhed,

at alt Kjød er Hø, at det, vi tænkte at binde vort Livshaab til, det vi vilde arbejde for, leve for, er idel Forfængelighed. Se hvilken stakket Lykke, om hun var bleven mig tro!

Herre, tilregn hende ikke, hvad hun i Ungdoms Letsind forbrød! O, maatte du have smeltet hendes Hjærte, før hun gik bort! Du har nok havt dine gode Hensigter med at tage hende herfra saa fage. Du har ikke til hendes Fordærvelse forkortet hendes Prøvestand. O Gud, naar du engang efter din Forjættelse vil gjøre mig salig, lad mig møde hende! Jeg kan ikke undvære hende blandt dine Engle.

Du har sagt, at en retfærdigs Bøn formaar meget, naar den er alvorlig. Herre, jeg er retfærdig formedelst Jesu Blod. Min Bøn er alvorlig, min Sjæl ligger paa min Tunge. Herre, gjør hende salig, lad os mødes, lad os samles, lad os favnes igjen! Amen i vor Herres Jesu Navn!«

Han tog frem af sin Overfrakkes Inderlomme et lille, sort Trækors, knælede ned og plantede det paa Graven. Hans Blik faldt paa Lindenberg's lille, hvide Krans.

»Vort Evighedshaab, Herre, er til dit Kors!« hviskede han, tog Kransen og hang den paa Korsets Arme. Derpaa rejste han sig og gik bort.

Kirkegaardslaagen smækker i; enlige Fodtrin tabe sig i Sommernatten. Alt er saa stille. Inde bag Hegnet kan man høre Kørerne tygge Drøv, ovre i de Skovstrup Skove, hvor Per Skrædders Hus ligger trygt i Krathjørnet, kan man høre Nattergalen slaa — — —

Hvor er der dog stille, frededybt stille paa Landet.

[S. 90]

[S. 91]

[S. 92]

FRA KVIST TIL KJÆLDER.

[S. 93]

I.

Fjærnt fra Kjøbstad, Jærnbane, Kirke, Landevej, Mølle, fra alle mulige Centralpunkter og Hovedaarer for Civilisation og Samfundsrørelser ligger Skovstrup. Lange, krumme Gyder med høje Levendehegn føre dertil fra de omliggende Byer, snevre, vildsomme Labyrinth, der sno sig Bakke op og Bakke ned og aldrig synes at skulle faa Ende. Men for hver Gang man naår et Udsigtspunkt, ere Skovene i Horisonten rykkede nærmere, disse bløde, blaalige Volde, der i Halvbue omslutter den afsides By og danner Baggrund for dens hvide Skorstene, dens to eller tre Tegltage og længst borte for Jakob Mikkelsens skifertakte Stuehus, der ligger og dirrer i Solskinnet som et stort, dugget Metalspejl.

Maaske er det saa med alle afsides Egne, at der rører sig en stærk Trang til at komme ud og se noget af den øvrige Verden, i det mindste finder der en stærk Udvandring Sted fra Skovstrup. Unge Husmændsdøtre tage Tjeneste i Kjøbenhavn, Husmændssønner komme i Krambodlære i Horsens, nedsætte sig som Haandværkere i Saxkjøbing og Sønderborg, drive Træhandel mellem Ringkjøbing og Varde. Gud véd, hvor de kjender de Navne fra? Gamle Skolelærer Bloch bærer ikke Skylden, for i hans Tid lærte de ingen Geografi.

Der er naturligvis mange Folk i Skovstrup, som fødes, ældes og dø uden at have set Stranden. Odense, som er nærmeste Kjøbstad, er mindst halvtredje Mil borte; men naår man saa vidt, er man hvad Strand angaar lige nær; Odense har en Aa og en Kanal, men ikke Spor af Strand; alligevel er der to eller tre Haandværkerfamilier i Skovstrup, hvis Sønner ere Sømænd; det er maaske det mest mærkværdige.

Vi nævne Husmændene og Haandværkerne. Gaardmændene have ikke kjendt slige Drifter. De ere Sønner af skovstrupske Gaardmænd, have som smaa Drengene fulgt deres Fader bag Ploven, Fure op og Fure ned — fra Gaden til Skoven, fra Skoven til Gaden; Føden og Klæderne ere som de selv voxede op mellem Skoven og Gaden, deres Længsler og Drømme ere spirede paa den samme Grund, indtil der kom en Dag, da Tømmerne gled den gamle af Hænderne, da de selv tog Ploven i Haand og skrev deres Navn under paa et Dokument, som kaldtes Skjøde. De have ikke nødig at være opfindsomme som Husmændssønnerne, de behøve hverken at gaa til Søs eller til Saxkjøbing, og deres Sønner, som komme efter dem, behøve det heller ikke.

Skovstrup Gade er lang; derfor falder Byen i flere Smaalav, hvert paa en eller to Gaarde og en lille Klump Huse der omkring, saa et Stykke Gade uden Beboelser, krumt, snevert, lukket. Midtpunktet i den vestlige Del af Byen danner Jakob Mikkelsens store, fornemme Gaard; i det yderste Hus bor Niels Væver.

Jakob Mikkelsens Humlehave laa lige ud til Gaden i Læ af den noget tilbagerykkede Portlænge. Lars Top, som var hele Egnens Humlemester, var i Færd med at stænge Humle, da gamle Niels Væver stampede forbi, hjem efter.

»Hej du, Nejels!« raabte Lars Top inden for Gærdet. »Go Dav!«

»Tak!« Den gamle standsede. »Du er i Lag med Humlen, Lars.«

»Det er jo Aarsens Tid,« svarede Lars og satte sig i Positur til en Samtale med begge Hænder i Siderne — et Par brede, flade, jordgraa Hænder. »Du véd nok ikke af, at du har faaet fremmede.«

»Naa da,« sagde den gamle og lettede paa sig. »Hvem er det?«

»Line.«

»Hvad?«

»Vor Line. Hun gik her op ad for et lille Korn siden. Hun vilde indenfor at se til Mette Marie, og saa var det hendes Agt at kigge ind til dig med det samme, hun var saa nær. Du er jo paa en Maade hendes Gudsader.«

»He he he. Det nøve som er. Er hun kommen hjem fra Kjøbenhavn, Line? Saa maa jeg nok stræve.«

»Giv du dig barestens Tid,« sagde Lars og traadte hen til Gærdet. »Vi er nødt til at spare lidt paa Raden, hvis vi vil at den skal holde ud. Det er en vøv Fordel at slide sig op før Tiden eller rende Livet af sig. Jo hun kom med Halvéttoget i Gaar Mides.«

»Det var Ret. Bliver hun her saa med det samme?«

»Nej, min Sæl gjør hun ej. Hun rejser igjen i Overmorgen, det er barestens en lille Permission. Hun er Støvepige hos en voldsom rig Akentekt der inde, og det er saadan urimelig flinke Folk. Fruen gav hende ti Kroner til Rejsepenge, saa hun kan mest gjøre hele Turen gratis.«

»He he he. Ja det er Folk, der har Sølvtoj, de Kjøbenhavnere.«

»Det maa du val sige. Du skulde høre Line fortælle om de Guldbutikker og Kjøretøjer og Postelinsfigurer der er, og saa for alle de Slotte, de bygger, — hele ny Gader med sex Etages Huse og Taarne og Spire. Hendes Moder siger ogsaa: Jeg vil da haabe, det er Løgn det halve, min Pige. Saa mange Penge er der jutte til i hele Verden.«

»He he he. Ja jeg og du, Laves, vi har nu ikke været vidt omkring, men de unge har ingen Ro paa sig. Min Søn, Jens, snakker ogsaa engang imellem om, at han vil til Kjøbenhavn, for det er kun smaat med Skomageriet her, siger han. Men han bliver nok, hvor han er, den Karl.«

»Hun er en sæjr Tøs, vor Line. I Avdes var Anders Jepsens Karl inde; han har ligget ved Trajnafdelingen paa Kristianshavn. Han spurgte hende ud om Tivoli og Komejdien; men det vidste hun aller det bitterste Beskej om. Det Narreværk kerer hun sig itte om.«

»Da er der vist nok, der gjør'et,« svarede den gamle. »Men nu vil jeg da ligodt se til at rokke hjem etter, at hun ikke skal vente paa mig alt for længe. Jens er der nok, men han siger ikke stort, især til Kvindfolk.«

Gamle Niels Væver stampede videre, og Lars Top tog igjen fat paa sine Humlestænger. Med en tung, mejseldannet Jærnstang blev der først drevet et Hul i Jorden ved hver af de unge Humleplanter; derefter blev den lange Elleraft tilspidset ved Hjælp af en Øxe og med al den drivende Kraft, et Par Daglejerarme formaar at opbyde, rammet dybt og fast ned i Hullet. Lars Top havde med Sindighed expederet fire, da hansaarvaagne Øren opfangede Lyden af en Vøgn, som fjerlet kom rullende hen ad den hvide, krumme Kjørebane uden for Hegnet.

»Hej, du, Nejlsen!« raabte Lars og luntede paa ny hen til Gærdet. »Go Dav, sku jeg da sige føst.«

Enspænderen holdt — en blanksort, vel fodret Hoppe mellem Skaglerne og en i blanksort Regnkappe vel fodret Hestehandler i Agestolen.

P. Nielsen ejede en af de mindste Skovstrupgaarde, men Gaarden var for ham en Biting. Han opholdt sig mest i Kjøbenhavn eller paa Rejser og havde tjent sig en Formue ved Handelen.

Han var bondefødt, men det saas ikke af Klæderne, heller ikke Trækkene havde det for Bondestanden typiske. Mellem Hatteskyggen og Frakkekraven laa en Krans af blondt, krøllet Haar, Næsen var fin og buet, Øjnene smaa og skarpe; et rødligt, kortklippet Helskjæg stubbede over det store, runde Underansigt og slog en myndig Bue over Munden.

»Død og Pine! Er det nu ved de Tider,« raabte Nielsen, da han hørte og saå Humlemesteren. »Ja jeg har andet i

Hovedet end at tænke paa Humlen; men du plejer jo at komme af dig selv.«

»Det er nøve, som er,« svarede Lars Top og satte Næverne i Siden paa ny. »Din Humle skal jeg val passe lisom esen; men hør mig stille!« vedblev han og sænkede Stemmen til en Art hæse, hemmelighedsfuld Hvisken. »Kjører du paa Handelen i Dav med Forlov?«

»Ja hvad saa?«

»Jeg tænkte nok, det var Mejningen. Ja Gu om jeg ikke tænkte det, lisaa snart jeg saå dig.«

»Naa, ja det gjør jeg jo hver Dag geménlig.«

»Kommer du til Øjste?«

»Det kan være.«

»Saa skal du høre ind hos Per Villig,« sagde Lars Top og hvæste det ud over Gærden som en betroet Hemmelighed.

»Ja nu faar vi se.«

»Der er et halvt Hundrede Daler at tjene.«

»Hm!«

»Det er *mine* Ord.«

»Vil han af med den mørke?«

»Jeg har ingen Fuldmagt, Nejlens, til aa sige nøve. Du skal, lisom du vil. Men la barestens ingen forstaa, at du har talt med mig!«

»Det er godt, Lars Top. Nu skal vi se. Far vel!« Enspænderen satte i Gang, Lars blev staaende en Stund og saå efter den. Just som han omsider besluttede sig til at vende tilbage til sit Arbejde igjen, kom Line, Datteren, gaaende.

Hun var i lang, graa Havelock, Hat med sort Fjer og Stenkulspærler; under Halvsløret skimtede man det hvide Pandehaar og de graa, alvorlige Øjne. Af Væxt var hun høj og slank; Ansigtet var langt, men Næsen kort og lige, Munden veldannet.

»Traf du gamle Nejlens?« spurgte Faderen.

»Nej, han var ikke hjemme.«

»Nej for han er lige gaaet her forbi, hejme etter. Du møjgte ham val?«

»Nej, jeg kommer inde fra Mette Maries. Men Jens var hjemme. Vi talte da lidt sammen.«

»Han siger esen itte saa møje dejt, den Karl. Hvad kunde han fortælle?«

»Jo han tænker nok paa at gifte sig, lod det til.«

»Nej val. Det har vi aller hørt nøve om.«

»Der var da en, han kunde godt lide,« sagde han, og Line lod i et Smil skimte sine tætte, hvide Fortænder. »Jeg vilde naturligvis ikke staa tilbage, og noget skulde vi jo tale om; saa sagde jeg, at der var ogsaa en, jeg godt kunde lide; men det blev Fyren helt forfjamsket ved — jeg tror, han skammede sig paa mine Vegne over en saa aabenlys Erklæring.«

»Han har val troet, du vilde ha ham.«

»Gud fri os! det vil jeg ikke haabe.«

»Han kunde da ogsaa se, at du gik med Ring.«

»Gjennem Handskerne?« spurgte Line en Smule overlegent.

[S. 101]

»Sad du med dem paa inde i Støven, Line?«

»Du er god, Fader! Gaa du hen til dine skrumpede Humlestager! Far vel!«

Niels Vævers Hus laa ud til Vejen, blot med en høj Ligusterhæk og en smal Forhave imellem. Fra den grønmaalede Laage hen til Gangdøren var der Stenbro; Døren var grøn ligesom Laagen, Vinduerne skinnende kornblaa.

Forstuen var en lille Firkant med Dør til venstre, som førte ind til den gamles Stue, og en til højre, som førte ind til Sønnens Værksted. Den sidste stod aaben, saa Niels Væver saå strax, da han traadte ind, at Trebenen var tom og Jens ikke paa Værkstedet.

Niels havde intet som helst med Væveriet at gjøre; han var Urmager, saadan som det forstaas paa Landet. Han gik omkring i Gaardene og fedtede de gamle Bornholmere og pillede lidt ved Hjulene, naar Viserne gik i Staa. Da Kuren sjælden hjalp højere end fjorten Dage, var der fuldt op af Arbejde. Stundom betroede ogsaa en Tjenestedreng ham sit to Kasses Lommeur; Lommeurene var den gamles Ærgjerrighed; for det meste gik han med et i hver Vestelomme.

»Naa her er du!« sagde Niels Væver og lukkede Døren op til sin egen Stue. Sønnen gik op og ned ad Gulvet med Hænderne i Lommerne. Der var noget af Dansesving i Bevægelserne, et uroligt, overgivent Smil flakkede lyst omkring Munden, Øjenbrynene drog sig heftigt op og ned.

Sønnen var i Skjorteærmer, ganske den samme lavstammede, blokkede Figur som Faderen. Han havde et stort Hoved med svær, mørk Haarvæxt og unaturlig store Øjenbryn, men glat raget Ansigt.

»Hvad gaar du her og vankensérer etter?« spurgte den gamle og gik hen til Bordet, hvor han begyndte at løse op for et broget Klæde, i hvilket han med stor Forsigtighed havde baaret et Urværk.

Sønnen svarede ikke, men fortsatte sin Triumfmarsch paa de højhovede Træsko.

»Har Lars Tops Line ikke været her?« spurgte den gamle.

»Jo,« svarede Skomageren knapt og jog med Haanden over Ansigtet som for at samle sig. »Jo! Line har været her. Hun vilde hilse paa dig, sagde hun.«

Han satte sig ned paa en rødmalet Kasse, der stod ved Fodenden af Sengen, støttede Hovedet i Hænderne og saå lige ned i Gulvet.

»Det var da en Veder, at jeg ikke var hejme,« sagde Niels og fik med rystende Hænder et stort Blylod op af Frakkens ene Sidelomme. »Det kunde være morsomt at have hilst paa hende.«

»Ja! Ja!« svarede Sønnen hurtigt, fraværende og stedse med Blikket i Gulvet. »Det var morsomt. Far! Skal jeg sige dig nøve?«

»Naa.«

Den gamle lagde varsomt Blyloddet op i Vinduet og holdt Haanden afventende over det, om det skulde faa i Sinde at trille. Jens tøvede med det, han vilde sige, men Pavsens udfyldtes af en fire, fem Stueure og et Par Lommeure, der rundt omkring fra Væggene skyndte paa, hver i sit Tempo.

»Jeg gifter mig, Far.«

»Naa. Ja det skal *du* om,« svarede den gamle. »Hvem med?« spurgte han og vendte sig mod Sønnen.

»Den eneste, jeg bryder mig om, den eneste jeg i al min Tid har holdt af, men som jeg troede nu saå langt over mig.«

»Ja hvem er det saa?«

»Ja det er nøve saa sæjrt, nu hun er kommen til Kjøbenhavn, nu hun saadan har skivtet Maal og er bleven Damme — hun som i lange Tider ikke har set til den Side — —«

»Er det Line?«

»Ja.«
»Har du friet?«
»Nej.«
»Har hun da?«
»Nej.«

»Ja, hvordan véd du saa — —!«

[S. 104]

»Jo jeg sad saadan og tossede, som jeg plejer vun, naar der er Kvindfolk, jeg skal snakke med, og med hende var det nu saa møje galt. Jeg sad og blev baade rød og bleg og vidste ikke, hvor jeg skulde gjøre af mig selv; men jeg tænkte ligodt: sker det ikke nu, saa sker det aldrig. Og i det samme skød det op i mig: Gud véd, om det ikke er for din Skyld ligodt, hun er kommen; vi holdt dog dejt sammen, da vi gik i Skole; nu har hun set, at Far er gaaet op i Byen, og saa skal det lade, som om det er ham, hun vil hilse paa.«

»Sitte nøve Pjank!« udbrød den gamle halv stødt. »Jeg talte selv med hendes Far, og han sagde — —«

»Ja ti kun du. Saadan tænkte jeg nøv, og saa sagde jeg: Højr, Line! Jeg har tænkt paa at jivte mig. Der er en, som jeg holder saa skammelig møje av. — Det var jo da til at forstaa, skulde vi tro.«

»Naa.«

»Vej du saa, hvad hun sagde?«

»Hun sagde val, at det ragede ikke hende,« brummede den gamle.

»Nej hun sagde: Der er ossensaa én, jeg holder saa møje dejt av, og saa saâ hun mig lige ind i mine Øjne. Kunde jeg faa noget bedre Svar?«

»Nej, det Svar var godt nok.«

»Tror du ikke, det var mig hun mente? Du har jo været gift, Far, og kjender Kvindfolkene.«

[S. 105]

»Ja hvad sagde du mejr?«

»Det vej jitte, for je blev mejst halvtøvle af Glæje; je havde jutte ventet, at det kunde gaa saa gelik, og at hun vilde hjælpe mig saadan med det. Men det fløj da ud af mig: Nej siger du det, Line! Men du vil val helst blive i Kjøbenhavn, det er jo en rask By. — Hvem siger heller vi skal fra Kjøbenhavn, der er Folk da ogsaa gift, sagde hun og blev glørøj. Men inden jeg rejdi vidste, hvordan vi var vendt i det, sagde hun far vel og smuttede væk, saa jeg vej mejst itte, hvad det blev til.«

»Du er en god Taask, Jens.«

»Ja je vej itte, je var helt snurren, mejst ligesom jeg var rusejes. Da hun var kommen ud paa Vejen, spengelejrede jeg paa at løbe etter hende, men det fik jeg ligodt ikke Mod til. Det er ikke godt at blive kløv paa de Kvindfolk, tykkes mig.«

»Du er et Kyhoved, Jens.«

»Det kan val hjælpe, du staar der og skjælder mig ud; det bliver jitte visere av. Men nu vil jeg tage en Frakke paa og gaa mig en lille Omgang. Jeg har ingen Lyst til at sidde paa Værkstedet. Og kanske jeg kunde træffe hende her ned ad Gaden.«

[S. 106]

II.

I Jakob Mikkelsens »Langeløkke,« som paa den anden Side Gaden laa lige over for Niels Vævers Hus, havde der hidtil staaet to store, enlige Ege, Veteraner fra en Tid, da Skoven havde strakt sig lige til Gaden. Lars Top, som ved Siden af sin Humleforretning drev adskillige Bierhøvd, havde kjøbt dem paa Roden, derefter fældet dem og var nu i Færd med at flaa dem. Gjennem Hegnet kunde man fra Niels Vævers Hus se de nedlagte Kæmper strække de afbarkede, krumme Grene i Vejret som uhyre, nøgne Lemmer og Lars Top med Kaskjetten i Nakken og stort Lærredsforklæde sysle der omkring. Lars var en industriel Natur; hans Virksomhed skiftede med Aarstidene og vendte ligesom Drengenes Lege tilbage efter en bestemt Rækkefølge. Om Foraaret passede han Humlehaverne, om Sommeren okulerede han Roser og fuskede paa anden Maade lidt i Gartneriet, om Efteraaret drev han Jagt og plukkede Humle, i November og December slagtede han Lam, Faar og Grise i Gaardene. Senere — omkring ved Fastelavn — kølnede han Malt og røgedes Flæsk, ved hvilken Idræt han fik god Anvendelse for sine mange grønne Humleranker. Desuden bad han til Gilder og forestod Opvartningen, spekulerede lejlighedsvis lidt i Tømmer, forsømte ugjærne nogen Løsøre- eller Skovauktion, var kort sagt om sig paa alle Maader, naar det blot ikke gjaldt det tætte, jævne Slid, det stadige Arbejde fra Morgen til Aften, som uundgaeligt følger med at tærskes, skæres Tørv og grave Grøfter; for den Slags Dagværk var Lars Top saa bange som Fanden for det hellige Kors.

Det var et Par Maaneder efter Lines Besøg. Dørene mellem Niels Vævers Stue og Sønnens Værksted stode aabne; den gamle sad og pillede ved et aldrende Ottedagsværk, med store Messingbriller ridende langt ude paa Næsen; Jens hamrede paa en Støvlehæl og fløjtede en lystig Melodi inde fra sin Forhøjning.

»Huld op med den Musik!« raabte den gamle. »Vi kan jo aldrig snakke et Ord sammen. Jeg har tit tænkt paa at spørge dig om, hvad det saa blev til med Line i sin Tid?«

»Ja hun glej jo til Kjøbenhavn igjen, uden at jeg saå nøve mejr til hende. Men det er val rejdi nok, uden barestens at der itte er sluttet fuld Avkord.«

»Jeg er ligodt ræd for, at du bliver narret, Jens. Jeg tror allersnarest, at hun har en Kjæreste inde i Kjøbenhavn, og at det var ham, hun snakkede om. Det var ingen gode Tegn, maa du tro, at hun saadan løb sin Vej uden at gjøre Relighed.«

Jens faldt ved de Ord i Tanker, der blev helt stille inde hos ham. Lidt efter sagde han dæmpet, hurtigt: »Der kommer Lars Top. Han styrer lige imod vort. Hvis han kommer ind, kunde du saa ikke faa det lirket ud af ham, for nu har du ligodt gjort mig nøve vaklevorn i det.«

Lars Top havde oppe i Marken lagt sit Forklæde til Side, grebet sin rødmaalede Madæske og kom med lange, sindige Skridt tværs over Marken. Der var et Hul i Hegnet over for Niels Vævers; der brød han igjennem og styrede lige mod den grønne Laage.

Jens lukkede sin Dør, som han netop kunde naa fra Værkstolen. Lars Top traadte ind ad Gangdøren.

»Go Dav, Nejels! Har du faaet Møllermad?«

»Itte i Dav,« svarede den gamle med en Urstift mellem Tænderne og Ansigtet halvt inde bag Skiven.

»Saa kan vi tage ham i Fællesskab. Det blæjs saa galt ude i Langeløkken. Gir du Kaffen, saa gir jeg Brændevinen.«

»Lad aa det gaa!« svarede den gamle, skød den sønderlemmede Tidsmaaler til Side og rejste sig. Derpaa aabnede han Bordskuffen.

»Jens!« raabte han.

»Holloj!« Døren blev igjen lukket op. Skomageren viste sig.

»Kan du koge vos nøve Kaffe,« sagde den gamle og tog Brød og Smør frem af Skuffen. »Lars Top gir en Dram i Dag.«

»Det skal jeg,« svarede Jens. Han kastede sit Skjødskind, rødmede, da han hilste paa Lars, trak Øjenbrynene højt op og begyndte at hale Stikker og Spaaner frem af Kakkellovnskrogen.

»Kom her med Møllen!« sagde Lars, der alt havde sat sig, »saa skal jeg male.«

»Godt,« sagde Jens, smaafniste og viste en forlegen Travlhed.

Han kom brændte Bønner af et Kræmmerhus i Messingtragten og gav Lars Kaffemøllen. Derefter gjorde han Ild paa og satte Kjleden over.

Lars tog en Bid af sin Mad nu og da, mens han kjørte rundt med Haandtaget. Niels Væver smurte Rundtenommer til sig og Sønnen og skar Ost paa.

»Der har du Flasken,« sagde Lars og stak den fyldte Pægleflaske over til den gamle. »Nu kan du være Forvalter, for der bliver jutte saa nøve manne til hver.«

»Det er bedre Jens er Skjænker,« svarede Niels. »Jeg rister paa Næverne.«

»Nu kan I val vente et Korn,« sagde Jens ved Kakkellovnen.

»Hvad Pris er Barken i?« spurgte Niels Væver.

»Jeg har itte højrt naare Pris,« svarede Lars; »men de siger, han er dyr.«

»Saa tjen du dig en god Dagleje ved de Træer, Laves. Du fik dem for godt Kjøb.«

»Det er paa den Vis, vi skal bjærge Livet,« svarede Lars. »Gaa og slide sig op i Dagleje, det er Svælteri.«

»Det er nøve som er,« sagde Niels Væver.

»Men der skal hænges i paa alle Maader. I Foraaret havde jeg 72 Kroner af mit Malteværk.«

»Det er bedre end Skomageriet,« sagde Jens og bød Lars den første Snaps.

»Nej, væsgo og drik vos til!« sagde Lars høfligt.

»Til Lykke med Egene,« sagde Jens og tømte Glasset.

»Tak. Ja vi skal kunne lidt med alle Dejll nu om Stunder; der skal nøve til aa ernære en Familie. Der skal spengelejres.«

»Du har et godt Hoved, Laves,« sagde den gamle henne ved Bordet og skar Tærninger ud af sin Rundtenom.

»Nu kan det lade til, at Line vil jivtes og vi kommer nok til aa jøre Braalbet. Bliver ditte stort, det er ligodt en Ujivt.«

»Skal Line ha Braalbe?« sagde gamle Niels og saå langsomt fra Lars hen paa Sønnen.

Denne havde lige skjænket en ny Snaps, og Lars rakte allerede Haanden ud efter den, da Jens helt uformodet slog den i sig selv.

»Hvad Rakkeren!« raabte Lars og sænkede slukøret Haanden. »Du er en god Skjænker! Du drikker nok sjøl det hejle.«

»Det var paa Lines Velgaaende, Laves!« sagde Jens, fniste og skød Øjenbrynene heftigt op og ned. »Hvem skal hun ha?«

»Ja jeg har aller sejt Fyren for mine Øjne. Han er Mursvend derinde og skal være saa møje gefærlig skrap til det fine Arbe. Ditlevsen kalder hun ham, hvad han èsen hedder, vej jitte. — Nej holdt! Nu vil jeg have Fingrene ved Glasset, mens du skjænker. Èsen narrer han vos, Nejels.«

»Det er nok saa nøve rejdi fint,« sagde Jens og blev ved at fnise og gjøre Grimacer.

»Det kan lade,« svarede Lars og tømte Glasset. »Forresten er han da bondefødt. Forældrene er Krofolk éjsteds ovre paa Sjælland.«

»Saa siger han ikke nej til en Dram, kan jeg forstaa,« sagde Niels Væver tørt.

»Han smager aller Sperentus,« svarede Lars højtideligt. »Det siger Line. Og han gaar aller paa Kommers' eller Dansesjov.«

»Kom nu her med Flasken,« sagde den gamle. »Skal jeg ha en Dram, vil jeg ha hende, mens jeg faar Mad.«

»Der har du hele Flasken, Far,« sagde Sønnen og snurrede sig paa Hælen. »Men det er en skammelig Svindsot, hun har faaet; jeg véd knap, om der kan blive én til dig.«

»Det tror jeg,« raabte Lars og lo med Munden fuld. »Naar du staar dèr og drikker for to.«

»Hvor har du *din*, Far? For nu gir jeg en Dram i Anledning af Lines Mursvend. Vi har jutte saa langt hen til Kjøbmanden.«

»Det var Ret,« raabte Lars. »I Dag er der Humøjr i Skomageren.«

Jens sprang hen til Hængeskabet og fik fat i en tom Trepægleflaske. »Nu skal vi dog have saadan, vi kan smage det,« sagde han, greb sin Hat og løb ud af Døren med Flasken under Armen.

»Det er da et Helvedes Jærn, den Skomager!« raabte Lars, mægtig oprømt ved Udsigten til et Par Extrasnapse. »Jeg tykkes ellers ikke, han er haard ved den Slags.«

»Kom du her, Laves, og skjænk mig den Taar, du har lovet. Du har lejttere ved det.«

»Vi kan vel klemme hende saa møje,« sagde Lars og skjænkede for den gamle. »Nej se, vi fik jo igaar et langt Brev fra Line; de var forlovede allerede, da hun var her i Foraaret, og nu vil de holde Braalbe til Højst, har de bestemt, og såå! jo, om det maatte staa hos vos, desformedelst at det er møje billigere end i Kjøbenhavn med Præst og Degn og det hejle. Hun har sagt sin Tjeneste op til første Juni og kommer saa hjem for at sy paa Udstyr, skjønt de kjøber nok èsen det mejste, for han tjen en skammelig Mase Penge. De har lejet dem en Lejlighed, og hun skriver, at der er oljemalede Vægge ligesom hos Jakob Mikkelsens, og hvad det angaar med at faa hentet en Spand Vand, da har de aldrig nødig at gaa til Posten, for det flyder af sig sjøl lige ned i deres Vask, barestens de drejer paa en Messinghane. Saadan er det nu over det hejle der inde. De har det nemmere end vi.«

Skomageren kom tilbage i fuldt Løb igjen og satte den fyldte Trepægleflaske paa Bordet.

»Nu vil vi ta vos en lille Donner, Laves, i Henhold til at Line snart skal være Madam Ditlevsen. Egene løber jutte der' Vej.«

»Egene tøver nok,« sagde Lars og saå begjærligt efter den grønne, langhalsede Flaske, af hvis Munding den klare Strøm allerede flød ned i Glasset.

»Denne Gang skal du ha føst.«

»Sitte nøve Pjank,« brummede Niels. »Vi maa'tte donre fra Formiddagen. Nu gir du vos den Drøve Kaffe, Jens, og saa tar vi vos »en lille sort,« og saa skal det være Stop med det her i min Støve.«

[S. 114]

»Ha ha ha!« lo Lars Top. »Ja det er rejdi, Nejels. Vi gamle bliver nøjdt til aa holde til Raade. Det er døv et rejnt Jærn, den Skomager.«

Der gled alligevel et Par Snapse, inden Kaffen blev skjænket. Lars Top og Jens rykkede hen til Bordet ved Siden ad Niels Væver, Brødstumper, Smør og Ost blev puttet i Skuffen igjen; det hele blev nok saa indbydende. Paa det rødmalede Bord foran Vinduespillen stod Flasken, en Kop med smaatbrækket, lyst Kandis og de tre hvide Spølkummer, halv fulde af sort Kaffe. Skomageren var atter Skjænker; han hældte i uden at bruge Glas, og Lars Top bad ikke for sig, før end Koppen var fuld. Den gamle fik Lov til at nøjes med mindre, og Jens tog heller ikke stort af Brændevin i *sin*, Lars puttede et Stykke Sukker i Munden og stødte sin Spølkum mod de andres.

»Skaal, Nejels! Skaal, Jens!«

Da Lars Top havde drukket en Slurk af den varme, dunstende Blanding, begyndte han at blive rød i Kinderne. Øjnene krøb ind, men bleve sælsomt blanke og tindrende. Han kom i Gang med at fortælle Jagthistorier. Skomageren hentede sin korte Træpibe og begyndte at dampe, som om det gjaldt Livet. Da Lars Top lugtede Tobakken, trak han et Stykke Avispapir op af sin højre Buxelomme, udfoldede en stor Kringle Mellemskraa og bed sig et passende Stykke af. Derpaa rakte han Kringlen til Niels, som afslog. Frokosten trak ud, Historierne vare mange og lange. Omsider satte den gamle sin tømte Kop op i Vinduet og tog paa ny fat i sit Sejerværk, Skomageren rejste sig og gik ind paa sit Værksted; tilsidst huskede ogsaa Lars paa, at der laa to Egetræer og ventede paa ham; han bød far vel og drog med faste, sindige Skridt op ad Langeløkken til.

Da han var gaaet, viste Jens sig atter i Døren ind til den gamles Stue.

»Saa vej vi det da,« sagde han. »Det er nøve bedre end aa blive Skomagerkone i Skovstrup.«

»Ja du er et godt Fæj,« knurrede den gamle og stadfæstede sin Dom ved at lade Slaghammeren falde klingende mod Urets Malmklokke. »Saa gaar du her og bilder dig ind, at hun halv Vejs er din Kjæreste.«

»Kunde jeg forstaa andet,« sagde Skomageren og traadte helt ind. »Naar hun siger — —«

»Ja hvad siger hun? Hun siger, der er én, hun kan skammelig godt lide, og han hedder Ditlevsen. Kommer det dig nøve ved?«

Jens satte sig paa Stolen ved Kakkellovnen, hvor Lars Top havde siddet og malet Kaffebrønner, og begrov Ansigtet i sine Hænder.

Niels Væver sad og knikkede med sine Tandhjul, de gamle Ure dikkede omkap fra Væggene.

»Lejt dig!« brummede han pludselig. »Der kommer Nejlsen.«

Jens var lige bleven rejst og havde faaet Ansigtet i de sædvanlige Folder, da den store Hestepreanger traadte ind. Han var i Blankstøvler og holdt i Haanden en Spanskrørsstok med Elfenbens-Hundehoved.

»Hør, Skomager!« sagde Nielsen efter et flygtigt god Dag, »hvad er det for noget Blanksværte, du bruger? Kan vi ikke faa at vide, hvor du kjøber den?«

»He he, jeg lemper hende sjøl.«

»Det var som Faen! Kan du da ikke lempe noget til mine Kvindfolk? Jeg gjør altid Spektakel med dem, hver Gang jeg skal trække et Par Støvler paa, for jeg vil have, at de skal skinne som Sølv, og for det meste ser de ud, som om de var gneden ind med Vognsførelse. Nu i Dag da jeg kommer og vil trække disse her paa, saa er de, som jeg vil have dem. Saadan skal det være, siger jeg. Men hvorfor kan I nu blanke dem i Dag og ikke ellers. Fordi at de lige er kommen fra Skomageren, siger de. Forhør du, hvad det er for en Blanksværte, han bruger, og skaf os den, saa skal dine Støvler nok

[S. 115]

blive dig til Pas. Har du noget?»

»Du kan godt faa en Æske fuld,« sagde Skomageren og gik ind i Værkstedet.

»Hvad koster den?»

»Ja det vej jeg saa knap. Jeg sælger hende jutte saadan.«

»Du maa da vide, enten du kan sælge den for samme Pris som anden Sværte, eller om den er dyrere at lempe.«

»Nej dyrere er hun datte. — — Væsgo!»

»Tak. Hvor meget bliver det saa? For jeg har ingen Forstand paa, hvad den Slags Pilleri koster.«

»Jeg vej itte, om du vil gi ti Øjre?»

»Er det det hele?»

»Ja jeg skal itte ha mejr.«

»Men saa begriber jeg ikke, hvorfor du ikke opretter en hel Fabrik og sælger den i Massevis. Du kunde jo blive rig ved din Sværte.«

»Ja naar det var sig saa, at Folk vilde købe hende.«

»Det kavéerer jeg for, saa snart de kun véd, at den er til at faa, og de bliver kjendt med den.«

»Det kunde nok ikke blive til nøve med saadan en Fabrik her i Skovstrup,« sagde Skomageren og fniste.

»Hvorfor ikke det? Lad mig faa en halv Snes Æsker med, naar jeg paa Mandag rejser til Kjøbenhavn. Jeg skal nok skaffe dig af med din Sværte.«

»Ja Tak. Det kunde være morsomt nok at prøve.«

»Naa, Niels!« sagde Hestehandleren i en noget højere Tone, idet han nedladende henvendte sig til den gamle, som uforstyrret vedblev sit Arbejde. »Kan du faa Ret af Mekanikken?»

»Det skal gaa med den, som det kan, Nejlens!« svarede den gamle forekommende. »Jeg kan gemejnlige nok faa Klokkerne til aa gaa, men de gaar ligodt ikke alle, som de skulde.«

»Det er saa med Klokkerne lige som med Folk, kan jeg forstaa,« sagde Nielsen leende og bød far vel.

Jens stillede sig op ad Dørstolpen, da Hesteprangeren var gaaet og skød Øjenbrynene til Vejrs.

»Det kunde mejst lade paa Nejlens,« sagde han, »som jeg døv itte vaa et Fæj til al Dejl. Kanske jeg forstaar mig bedre paa Blanksværte end paa Kvindfolk.«

»Du gjorde dig datte for kløv,« snærrede den gamle.

»Tror du, jeg vil gjøre ham Regnskab for, hvad jeg har i Sinde med min Sværte? Og helst saalænge hun ikke er færdig? Hun skal nok komme frem, naar Tid er. Nu vil jeg først prøve med den Selledunesavt og se, hvad Skjærs hun gir — jeg skal ogsaa se, om jeg kan hitte paa et fejs Navn og faa en fejs Seddel paa Æskerne. Der er langt frem endnu, og desuden har jeg det heller ikke saadan med Penge, at jeg kan gjøre stort Spræl. Jeg maa komme smaat af Sted.«

Den gamle svarede ikke.

»Men en Snes Æsker kan han gjerne faa med til Kjøbenhavn; det er ingen Skade til, at de bliver lidt kjendt med hende.«

III.

Det var anden Pintsedag hen ad Aften, en Uges Tid efter, at Line var kommen hjem fra Kjøbenhavn. Stuen hos Lars Top udmærkede sig ved en vis lys og proper Hygge. Der var Panel i Vindueshøjde hele Stuen rundt og derfra og op efter til det lave Loft blaablomstret Tapet. Alt Træværket med Undtagelse af det sandstrøede Gulv var malet engelskrødt, i de smaa Vinduer stod blomstrende Fuchsier og Neliker. For den ene Bordende sad Line og hæklede, for den anden hendes Moder med sin Bindehose. Line talte om sine Svigerforældre.

»Nej det maa du da ikke tro, at de var glade ved det Parti. De har en stor Ejendom, og der er sex Børn, saa han skulde naturligvis have en med Penge, jo fler, desto bedre. De blev helt ude af sig selv baade gamle og unge, da de hørte, han havde forlovet sig med en Husmandsdatter fra Skovstrup, hans Mesters Tjenestepige.«

»Nu har jeg dog aldrig kjendt Mage!«

»De har skrevet det ene Brev efter det andet til ham, og Søsteren har været inde for at foresnakke ham, at han skulde gjøre det forbi, men han svarede, at det blev ikke anderledes denne Gang.«

»Det var rejdi nok net af Ditlevsen.«

»Net? Ja han kunde da ikke godt svare andet, naar han ikke vilde holde mig for Nar. Jeg har ikke hængt mig paa.«

»Vej du hvad, min Pige! Der er ligodt mange, der ikke tar det saa nøje i det Kapitel. Om Pigen bliver holdt for Nar eller ej, kerer de sig lidt om.«

»Jeg var ogsaa temmelig paa det rene med, at Ditlevsen ikke hørte til den Slags Folk, før jeg sagde ja; jeg tænker heller ikke, han skal komme til at fortryde sit Valg. Han forlanger ikke noget fra sit Hjem, saa vi begynder paa bar Bund, men vi har begge det Forsæt, at vi vil frem, vi er unge og raske, han har et godt Haandværk, og han hverken spiller eller drikker Fortjenesten op.«

»Ja det er saamænd det bedste ved det hejle.«

»Det er tit det solideste at begynde smaat, saa véd vi, hvor det kommer fra, saa skjønner vi paa det, vi har.«

»Ja du har altid været en sæjr gammelkløv Tøjs, Line.«

»Da Etatsraaden satte Bo, havde han mindre at begynde med end vi, og nu er han en af de største Bygmestre i Kjøbenhavn. Efter Skattelisten har han femten Tusend i aarlig Indtægt; det siger Ditlevsen.«

»Gud Faderi!« udbrød Lines Moder og lod lamslaaet sit Strikketøj synke i Skjødets. »Siger du femten Tusend? Saa kunde han jo købe en lille Bondegaard hvert andet Aar for sine Indtæxter.«

»Til næste Aar begynder Ditlevsen som Mester. Saa alliérer han sig med en god Ven, han har, der er Tømrer, og saa kan de vælge et af to: enten kan de købe Grunde i Udkanterne af Byen, hvor de endnu er at faa til rimelige Priser og bygge af nyt, — saadan bærer de fleste sig ad — eller ogsaa kan de købe gamle Huse inde i Byen og pudse dem op, saa de kommer til at se ud som ny. Det betaler sig bedst, siges der, og det er det, Ditlevsen vil spekulere i. Det er der ogsaa mindst Risiko ved.«

Hun talte saa sikkert; hun havde næsten fuldstændig tilegnet sig det dannede Talesprog, vel med en stærk kjøbenhavnsk Akcent, men uden Skaberi. Skovstruppigerne ere i Stand til det paa en utrolig kort Tid.

Hun var i graa Kjole med sort Fløjel i Brystet og for Hænderne. Snittet var tarveligt. Under Hagen var Kjolen lukket med et Sølv-Egeblad.

»Saa nu maa du nok af Sted, Line!« udbrød Moderen og saå ud. »Der har vi hele Selskabet.«

[S. 123]

Udenfor Laagen stod en Flok unge Piger, alle i lyse Kjoler med Straahatte og Flagrebaand, læende og passiarende.

En af dem stak Hovedet ind ad Døren.

»Er du færdig, Line!«

Line havde rejst sig og rullet sit Hækletøj sammen. Hun tog nu Hat og Overstykke, som laa parat paa Kommoden, og var hurtig i Stand.

»Skal du være saa graa?« spurgte *hun* i Døren.

»Jeg danser ikke,« sagde Line.

»Nu har jeg dog aldrig kjendt Mage. Er det for Kjærestens Skyld? Han er jo langt væk.«

»Jeg har aldrig holdt videre af det.«

»Gaa til Skovbal uden at danse! det er en tynd Plasér.«

»Hjenden venter mig heller ikke stor Plasér,« svarede Line med et Smil. »Far vel, Moder!« Hun lagde i forbigaaende Haanden let paa Moderens Skulder. »Skal vi saa?«

»God Fornøjelse, Børnlille! og lad mig sej, I ikke kommer for sejnt hjem!« Derpaa nikkede hun mildt til alle de glade Ansigter ude ved Laagen.

Skovballet stod i Jakob Mikkelsens Skov og var arrangeret af Mads Mogensen. Der var et aabent Dansegulv, et Beværtningstelt og to lange Borde udenfor Teltet med nedpælede Bænke. Ved Indgangen til Skoven vajede et Flag over en Æreport, hvis falmede Løvværk heldigvis ikke berøvede Skoven noget af dens Friskhed. Det var stille Vejr med stærkt dalende Sol, da Pige-klyngen drog ned ad Skovvejen; man hørte Musikken inde fra Tykningen: to Horn og en Klarinet — Danselysten steg i Blodet. En Mængde Børn løb om ved Indgangen, hvor Mads Mogensens Ven Jens Nyrup stod og solgte Billetter; gamle Husmænd sad udenfor Teltet og røg paa deres korte Træpiber; Karle og Piger begyndte at samle sig om »Salunen«, og Egnens Løve, en ung Skrædder fra Langerup, havde allerede aabnet Ballet. Gaardmændene kom to og tre og Konerne ligeledes to og tre, saa langsomt Benene lod sig flytte; man maatte jo unde Mads Mogensen en Skillings Fortjeneste, hvor det lod sig gjøre for ikke at faa ham og hele den store Familie paa Sognet. Bag Teltet hævede en let, blaa Røg sig mod den grønne Baggrund — dér kogtes Vand til Kaffe og Punsch; en halv Snes Børn, allesammen Mads Mogensens og allesammen pjaltede og blegnæbbede, stod og hang af i Baggrunden af Teltet og der omkring. De legede ikke, de rendte ikke omkap med de andre Børn — alligevel var denne aarlig tilbagevendende Fest Aarets gladeste Dag for dem og imødesaas Maaneder forud med stille Spænding.

Mads Mogensen var i Perlehumør over det gode Vejr; for desto friere at kunne bevæge Armene havde han hængt sin Frakke op paa en Stump knækket Gren af en nærstaaende Bøg. Af Farve var den Frakke resédagrøn med stærkt gulnede Partier; i Frastand saå det ud, som om én havde hængt sig; det saå ud som en Protest imod Lystigheden, men var det ikke.

Niels Væver og hans Søn sad paa Bænken uden for Teltet tilligemed et Par andre Husmænd. Lars Top var der ogsaa.

»Skal vi ha vos en Bajer?« foreslog Lars.

»Skal jeg ha nøve, skal det være en Kaffepuns,« sagde Niels Væver.

»Du er døv et gammelt Krejl!« raabte Lars venskabeligt. »Skal du ikke være mere fornem paa det, naar du er til Skovbal!«

»Det Bajerskøl er saa bedsk,« sagde Niels; »men vi kan jo lade helt være.«

»Sitte nøve Pjank! Har Mads havt Ulejlighed med at faa Drikkelsen herud, maa vi da unde ham en Smule Søgning. — Hej, Mads! Har du Kaffen færdig?«

Mads kom springende ud af Teltet i Skjorteærmer med Lærredsforklæde og bart Hoved, lille og slunken, men lutter Smil og med spillende Liv i de brune Øjne og alle Lemmer.

»Kaffen er færdig, mine Herrer! Hvor mange Portioner?«

»En, to, tre — — fem skal vi ha, og saa en Drøve Brændevin til at sole den med.«

[S. 126]

Skovstrupperne bruge det gamle »suole« for »svale.«

Kaffen kom, og Brændevinen kom. Mads satte sig hos.

»Jeg tar mig en Drøve med det samme,« sagde han. »Siden hen, naar Publikum formerer sig, faar jitte Stunder til at faa hverken vaadt eller tørt. Væsgo, mine Herrer!«

»Du skulde ha bestilt naare Talere, Mads,« sagde en i Selskabet. »Saa var der kommen flere Folk og bleven mere Liv i det.«

»Jeg havde det i Obselvation,« sagde Mads, »men jeg slog det af Tankerne igjen, for jeg skal sige vos, lille Folk: det bliver altid til Politik og dette here med højre og venstre. Men se, nu er du Venstremand, Rasmus, og Jakob Mikkelsen, som gir Skøv til, er Højremand, og jeg sjøl er Vært — jeg skal betjene Gjæsterne gelik og rejælt, men det er ikke gjørligt at være alle til Pas, saa snart vi kommer ind paa de diplomatiske Gebeter.«

»Du er rejdi nok, Mads,« raabte Lars Top. »Skaal, Nejels! Skaal, allesammen!«

»Jeg skal sige vos nøve, lille Folk,« vedblev Mads Mogensen. »En af mine gode Venner sagde engang til mig: Du skulde stille dig til Valg, Mads. Du har gode Talegaver og gode Videnskaber. Du kunde fortælle dem et og andet, du kunde have godt af at høre.

Jeg er en simpel Mand, sagde jeg, og jeg er en fattig Mand.

Du faar sex Kroner om Dagen, sagde han igjen, fri Rejse frem og tilbage og fri Fortæring. Barestens de ligger inde fire Maaneder, som nu om Stunder er det allerringeste ved det, at Finansloven, som de kalder hende, er bleven saa skammelig haard at trække igjennem, saa har saadan en Rigsdagsmand sine syv Hundrede Kroner.«

»Kan det dog blive saa møje?« udbrød Lars Top.

Mads Mogensen saå sig triumferende om. »Jeg vil sige jer, lille Folk, jeg overvejede Sagen. Jeg sagde til mig selv: Hvem er det, vi har til Preresi —, til Resipretant? Er det en Mand, som forstaar sig paa Smaafolks Konditioner, som kan sige, hvad vi skal ha for at sætte en Favn Brænde eller naare af de Dejl? Jeg skal ikke lædère Manden; han kan være møje god i sin Klase; men han er Kjøbenhavnner, han er studejret, han kjender val knap nok Ærter fra Vikker.«

»Der er nøve i det,« sagde Lars alvorsfuldt.

»Kanske I lejr ad mig,« vedblev Mads med stigende Mod, »for jeg er en simpel Mand lisom I andre, men jeg er godt oplært, og jeg følger med i Bladene. For det skal man begribeligvis. Og hvad Lovgivningen angaar, har jeg Produkterne og Paragraferne i Hovedet, som det hedder, baade hende om skadeligt Vands Afledning og den ny om Jagten.«

»Det forslaar ikke, Mads,« sagde Jens Skomager og fniste med Øjnene i Bordet og opskudte Bryn.

»Forslaar! Véd du hvad, Skomager, om det var sig saa, at jeg kom i Rigsdagen, saa kan du stole paa, at jeg skulde ikke staa tilbage hverken i Udvalg eller i Betæneligheder. Og hvad Klæderne angaar, jeg er en simpel Mand, jeg er en fattig Mand — men der blev vel Raad til en ny Frakke og en sort Silkehat for de Penge.«

»Ja du skulde stille dig,« fniste Skomageren.

»Det skulde da være til Snapstinget,« mumlede Rasmus.

»Jeg stiller mig ikke,« erklærede Mads, »for jeg er hverken pengesbegjærlig eller ærekjær. Jeg er en fattig Mand, men jeg optøjler mine Børn i Herrens Formaning og forskaffer min Familie Legemets Næring og Nødtørft ved mine Hænders Gjerning. Mangler I nøve, siger jeg til Trine. Skal Børnene ha ny Klæder, ny Sko? Skal du ikke snart ha dig et Fjerdingpund Bøner? Skal jeg ikke gaa ud at kjøbe dig en fire Ugers Gris; de er dyre paa Tiden — lige møje, siger jeg, hvad der skal til, skal til. Den ældste af mine Pigebørn, hun blev kjed af at tjene Bønder, hun vilde til Kjøbenhavn for hun er godt lært og hun er skrap til al den Dejl, de sætter hende til. Godt, siger jeg, her er Rejsepenge! Væsgo. Men før dig anstændigt op, sagde jeg. Og jeg vil vide af at sige, at hun har fulgt sin Faders Formaning, hun har Skudsmaal og Vidnesbyrd over hejle Kjøbenhavn. Og det Herskab, hun er hos — — det er rejdi, Laves! Din Line er jo aa der inde. Ja det er en stor Fornøjelse for vi gamle, naar Børnene skikker sig val. Som det gamle Ord siger: Børn er Fattigm — —«

»Mads!« lød en skingrende Kvindestemme henne fra Teltet.

»Nu kommer jeg,« raabte Mads og sprang op. »Ja bliv kun I siddende, lille Folk, og lad mig se, I morer jer.«

»Du kommer val igjen inden alt for længe,« sagde Lars Top, »at vi kan faa gjort Relighed for Kaffen.«

»Jeg skal strax være hos jer,« svarede Mads og pilede afsted.

»Det er et farligt Krejl, den Mads Mogensen,« sagde Lars og lo. »Det blev èsen en fejs Rigsdagsmand, vi fik vos der. Og sitte han kunne læse op om Klæder og Sko og Kaffe og Grise. Gud hjælpe de Stakler! De sejr vist itte manne Øjre af Fortjenesten.«

»Naa,« udbrød en Stemme bagved. »I er nok ved Thevandet, kan jeg se.«

[S. 130]

Det var Hestehandler P. Nielsen, som for to Dage siden var kommen hjem fra Kjøbenhavn. Han var i modérne Straahat og lys Overfrakke.

Selskabet følte sig smigret ved at blive tiltalt saa ligefremt af den store Mand og lo enstemmig. Men Lars alene var Mand for at give Svar paa Tiltale. Han saå frejdigt op og svarede:

»Nej vi var føst ved Kaffen, Nejlsen. Der er længe endnu til Thevandet.«

Dette resolute Svar gjenoplivede Latteren; Lars selv lo højest af dem alle.

»Kom hid lidt, Skomager!« sagde Nielsen. »Jeg har noget at tale med dig om.«

»Ja vel,« svarede Skomageren militært og sprang op.

De gik Side om Side hen ad Skovvejen, den store, lysklædte Hestehandler med den skinnende Straahat paa Snur og den korte, undersætsige Skomager i sin forvredne Landsbyfrakke og toppede Klædeskaskjet.

»Jeg kunde ikke komme nogen Vegne med den Sværte,« sagde Nielsen, da de havde fjærnet sig tilstrækkelig langt fra Gruppen. »Jeg véd Faen ikke. De fleste vilde hverken høre eller se den; et Par, som jeg fik til at prøve den, sagde, at den var udmærket, den var meget bedre end den, de forhandlede, men nu havde de engang deres Forbindelser, som de kunde bryde, og jeg véd ikke hvad — det fik et daarligt Udfald.«

»Det gjør ikke nøve, Nejlsen,« sagde Skomageren, trak Øjenbrynene op og gjorde mange Grimacer med Munden. »Det kommer nok. Al Dejl skal ha sin Tid.«

»Hør, Skomager, jeg er nu bleven opsat paa, at den Sværte skal gaa. Men rimeligvis maa du selv snakke for dine Varer. Har du Lyst til at tage med mig ind til Kjøbenhavn ret efter Helligdagene, saa giver jeg fri Rejse.«

»Jeg siger saa manne Tak,« svarede Jens, »men det er lidt for tidlig inøv.«

»For tidlig! Hvad skal det sige? Naar saadan noget skal sættes i Gang, saa gjælder det just at komme saa tidlig som muligt og komme med Kraft. Jeg kan ikke med dette Sjokkeri og disse hundrede Betænkeligheder, somme har, saa de aldrig kommer af Stedet, inden det er bag efter.«

»Det kan nok være, Nejlens, men siden vi nu har begyndt at snakke om de Dejl, saa sker det ogsaa somme Tids, at en god Sag bliver ødelagt, fordi den kommer frem for hovedkulds. Efter hvad jeg saadan har tænkt om dette, da er der to Veje: enten gaar vi ud fra Skovstrup med smaa Skridt og kommer først til Odense, Assens og Nyborg, siden hen tar vi Jylland og Sjælland, saa Kjøbenhavn og saa videre kanske til Sverig og Tyskland, eller ogsaa gaar vi ud fra Kjøbenhavn og falder over hele Landet lige med det samme. Men saa er det, at der skal en hel Fabrik i Gang med Folk og Agenter og store Oplag. Alene de mange tusend Æsker og Prøver og Forsendelser vil koste flere Hundrede Kroner. Sejs vi, dem har jitte, Nejlens, og derfor er jeg nøjdt til at gaa med smaa Skridt.«

Nielsen saâ forbauset paa sin Sidemand. Han begreb, at det var ikke ham, der gav Skomageren en Opgave, men at denne var til forud, var gjennemtænkt langt fuldere, end han havde Anelse om, at Skomagerens Tankevidde gik, og at Opgaven var grebet under et større Synspunkt; derom overbevistes han ved de Ord Fabrik og Agenter.

»Det var som Faen. Jeg ser, du har tænkt over den Ting. Men er det ellers kun Penge, du trænger til, saa kan du faa hos mig. Hvor mange skal du bruge? Vil du have fem Hundrede Kroner?«

»Det er saa møje godt, Nejlens, og jeg siger saa manne Tak; men jeg kan ikke stille naare Sikkerhed, og jeg er heller ikke modig ved at laane alle de Penge.«

»Sværten er Sikkerhed nok. Folk, der vil frem, skal hjælpes.«

»Jeg tror ligodt, jeg gaar over Odense og Assens og tar den med smaa Skridt,« sagde Skomageren; »men jeg skal tænke over det. Kun vil jeg bede dig om, at det bliver mellem vos. Folk gjør Nar ad saadan nøve, indtil de sejr det gir Penge.«

I det samme kom hele Pige Clyngen, lys, flagrende, leende — to og to, Arm i Arm. Line stak noget af i sin graa Kjole; hun var ogsaa den højeste.

Hesteprangeren løftede høfligt paa Hatten og talte dem spøgende til. Han havde Ord for at være kvindekjær. Jens Skomager drev forlegen af for sig selv i store Spekulationer, smaafnisende og med mange sælsomme Grimacer.

IV.

Lines Bryllup stod en af de sidste Dage i Juli. Alt som Tiden nærmede sig, blev Lars Top meget optaget af Begivenheden; der var en hel Del Rendi: Tillysning hos Præsten, Indkjøb hos Slagter og Kjøbmand, Indbydelser, Anmodning om Vogne og meget andet. Det gjaldt om at kunne modtage Svigersønnen anstændigt. Han var ikke blot Søn af en udenlandsk Velhaver, han var tillige — efter Lines Beskrivelse, — en ualmindelig dygtig Arbejder, stor, stærk, alvorlig, ædruelig, havde, kort sagt, en Mængde Egenskaber, som Lars helt eller delvis manglede; derfor fyldte Billedet af Svigersønnen ham med Ærefrygt; han blev altid højtidelig stemt, naar han nævnede ham for andre. Derhos vidste han, at Forholdene i Skovstrup vare smaa i Sammenligning med de københavnske.

Brylluppet stod saaledes af, at Brudgommen ankom Dagen forud til Skovstrup og laa hos Hestehandler Niensens om Natten, da Lars Top naturligvis ikke havde passende Lejlighed at byde ham. Niensens Befordring, som var den fineste i Byen, kørte for Brudeparret til Kirken — paa Forsædet sad Kusken og Skolelæreren. Bag efter kom Jakob Mikkelsens lakerede Fjedervogn, og paa den kørte de øvrige Bryllupsgjæster, nemlig Nielsen og hans Kone, Jakob Mikkelsen og hans Kone.

Bruden var i sort, ulden Kjole med bart Haar, Myrtekrans og langt, hvidt Slør. Brudgommen var i blaat Diagonal med Talmikjæde, sorte Handsker og Silkehat. Mellem Smedjen og Gadekjæret stod alle Skolebørnene opstillede for at se Toget drage forbi; de havde naturligvis faaet fri i Anledning af Brylluppet, da Skolelæreren ikke paa én Gang kunde synge i Kirken og holde Skole.

Klokken halv tolv om Formiddagen fandt Vielsen Sted i Herninge Kirke, Klokken halv to kom Suppen paa Bordet, fulgt af Flæske-, Ande- og Oxesteg med nye Kartofler og Agurkesalat, derefter Kransekage. Til Stegen fik Mandfolkene et Par Snapse Brændevin, til Kagen blev der drukket Medoc Nr. 1 og Gammel fransk Vin. Desuden blev der til Ære for Ditlevsen og P. Nielsen serveret med Bajerskøl.

Klokken tre holdt Jakob Mikkelsens Vogn atter for Lars Tops Laage for at kjøre Brudeparret til Stationen; de skulde rejse samme Dag med Firetoget til deres nye Hjem i Kjøbenhavn.

Jens Skomager havde just den samme Dag været i Odense for at bestille Sedler til sine Sværteæsker i et derværende Stentrykkeri; han kom hjem med Firetoget og mødte saaledes Brudeparret paa Perronen, som de stod og ventede paa det forsinkede Jyllandstog. Line gik hen til sin fordums Skolekammerat og gav ham Haanden; hun havde ligesom et let Rosenskjær af Lykke og lykkelig Forventning over sit blege, langlige Ansigt med de graa, alvorlige Øjne.

Jens blev rød i Kinderne af Undseelse. Han skød de store Øjenbryn op, bukkede forlegent og sagde smaafnisende:

»Jeg gratulerer.«

»Kommer du engang til Kjøbenhavn, Jens,« sagde Line, »maa du da ikke glemme at besøge os. Du kan altid faa vor Adresse hos mine Forældre.«

Jens takkede, saa godt han formaede, og skjævede hen til Ditlevsen, som stod tavs, højvoxen og mut ved Siden med en Vadsæk i Haanden.

De nygifte flyttede ind i en to Værelses Lejlighed i Saxogade, tredje Sal. Foruden de to Værelser var der naturligvis et lille Køkken og et Pulterkammer. Ditlevsen havde Arbejde ved de nye Bygninger i Øhlenschlägersgade ud imod Kalveboderne, var som hidtil flittig, ædruelig og tjente gode Penge.

Line vilde ogsaa gjerne yde sit Bidrag til Underholdningen; hun sad jo ene hjemme hele den lange Dag og havde ikke ellers noget synderligt at tage sig for, men Ditlevsen forkastede alle Forslag, hun i den Anledning kom med; han vilde ikke, at hans Kone, hvis de engang blev rige Folk, skulde være kjendt som simpel Arbejderske. Det eneste, han gik ind paa, var, at hun modtog Hæklearbejde fra en stor Forretning inde i Byen. Det var en Haandgjerning, hun var ret flink til, og naar hun var flittig, kunde hun derved tjene fyrretyve Øre om Dagen; det var ogsaa værd at tage med.

Line havde Sans for det rolige, det regelbundne og sikre. Alt maatte hun have paa det rene — fast Grund under Fødderne. Hendes lille Dagligstue var som blæst. Paa Langvæggen stod en Sofa med brunt Damask-Betræk og rundt, poleret Nøddetræs-Bord foran. Desuden var der i Stuen fire polstrede Stole, ligeledes med brunt Damask, en Piedestal, en Rørstol og en Gyngestol — sort lakeret med forgyldte Snirkler paa Rygstødet. Ved det ene Vindue sad hun selv foran sit lille Sybord og hæklede Alen efter Alen af Blonder og Mellemværker, foran det andet Vindue stod Ditlevsens Skrivebord. Der var hvide, luftige Gardiner fra Loft til Gulv, et Par taalelige Lithografier paa Væggene og Plüsches Tæppe under Bordet. Ind til Sovekammeret stod Døren aaben, saa man skimtede det hvide Sengetæppe. [S. 138]

De holdt deres Maaltider i Køkkenet for saa meget som muligt at skaane Stuen. Ditlevsen fandt det noget besværligt at forlige sine tilkalkede Arbejdsklæder med de Hensyn, Line krævede taget til Stuen og Sovekammeret, men hans retlinede Natur fandt Fordringerne billige, og han vænnede sig til hver Aften, naar han kom fra Arbejde, ikke blot at holde Storvask paa sig selv i Køkkenet, men ogsaa at klæde sig om og expedere Arbejdstøjet ind i det lille Hummer, der som ovenfor sagt bar Navn af Pulterkammer.

Naar de havde spist til Aften, satte han sig i Gyngestolen og fortalte et eller andet nyt fra Arbejdspladsen. Tobak røg han ikke. Hun ligesaa, hvad hun i Dagens Løb havde set, hørt eller tænkt, ogsaa et og andet Træk hjemme fra, som randt hende i Hu. Men det endte snart med, at han satte sig hen til Skrivebordet, tog Papir og Blyant frem og begyndte at gjøre Udkast og Overslag til et eller andet Byggeforetagende, som han havde faaet Nys om. Naar hun saa havde lagt Hækletøjet til Side, vilde hun helst sidde hen hos ham og følge med i hans Beregninger; men det fik hun ikke Lov til. Han var lidt mut og myndig af Væsen, og det kom frem paa saadan Tid, naar han tilkjendegav, at han ikke vilde forstyrres. Han mærkede godt, at Line trak sig stødt tilbage, men det tog han intet Hensyn til. Hun skulde nok faa sin Part, naar den Tid kom, at Overslagene bar Frugt, naar de bleve rige. Det var ham, der skulde udføre alt, derfor maatte hun finde sig i, at han var lidt af en Hersker. Hans Herredom var endnu kun lidet, egentlig kun til i Tanken, men det skulde nok blive Virkelighed, og da ogsaa blive stort.

De havde fundet hinanden, dragne af de fælles Egenskaber: det solide, arbejdsomme, husholderiske, havde fundet hinanden som to jævnbyrdige Naturer, der indgaa Staldbroderskab til gjensidig Væxt og Værn; noget dybere var ikke imellem dem. Det eneste, der kunde varme dem op, var Tanken om engang at blive rige; det var deres Helligdagsfornøjelse at fantasere i Forening eller enkeltvis over dette Thema.

De havde været gift i to Aar. Det andet Foraar havde Line født en lille Datter til Verden. Barnet døde strax efter Fødselen, og Line havde skrantet den meste Sommer, først hen imod Høst begyndte hun at komme noget til Kræfter igjen. Ditlevsen havde i Følge sin Plan begyndt at arbejde for egen Regning, men ikke endnu havt synderligt Held med sig. Han var bleven mere knap, mere indesluttet end før; Line følte sig ofte trykket af hans Tavshed; det var som om han

flettede sig ind i et Hylster af Beregninger og Spekulationer og blev borte, blev fremmed for hende. Og efter at hun havde holdt dette døde lille Barn i Favn, var der kommet noget svagt, noget blødt op i hendes Sind, som hun ikke tidligere havde fornummet. Maaske det var, fordi hun havde jordet et lille Legeme, der var Kjød af hendes Kjød, maaske fordi hun var legemlig syg saa lang Tid. Hun trængte til Varme, til Meddelsomhed, til at tale og at høre tale; hun begyndte at føle sig ene og at længes — hun vidste ikke efter hvad.

En Formiddag kom der Bud fra Arbejdspladsen og meldte, at Ditlevsen var falden ned fra et Stillads og kjørt til Hospitalet.

Hun skyndte sig derud. Han havde knækket to Ribben og var bleven slemt forslaaet, men Livsfare var der heldigvis ikke Tale om.

Denne Ulykke skete i Oktober. Line var daglig derude for at se til ham, det gik ogsaa efter Ønske fremad med Brud og Skrammer, men alligevel var der noget, som ikke vilde komme i Orden igjen, noget i Brystet, som førte Feber med sig og tog Kræfterne.

Vinteren nærmede sig, og endnu lod det sig ikke forudse, naar Ditlevsen vilde kunne udskrives af Hospitalet. Line forlangte at faa Rede paa deres Sager, hun trængte til lidt Skillinger. — Ja hun kunde henvende sig til hans Kompagnon og faa, hvad hun trængte til. Men Line havde ikke Lyst til at tære mere end højst nødvendigt paa dette tvivlsomme Tilgodehavende, desuden begreb hun, at den Kilde maatte snart tørre ud; det gjaldt derfor om at finde et Erhverv, der betalte sig bedre end Hækleriet.

Omsider lykkedes det hende. Hun fik Arbejde paa en Papirposefabrik, drak sin Kaffe tidligt om Morgenen hjemme, tog Mad med sig og var borte hele Dagen, et Løb hen til Hospitalet og sent hjem om Aftenen. Hvor var det tungt og trist at komme hjem til de smaa Stuer, der havde staaet tomme hele Dagen og ventet paa hende!

Ditlevsen laa paa Hospitalet den hele Vinter, det hele Foraar. Han var nu saa vidt kommen sig, at han kunde udskrives, men Kræfterne lod meget tilbage at ønske; det anbefalede ham at drikke saa megen Mælk som muligt og at spise Æg.

Sin egen Familie havde han i al denne Tid intet hørt fra. Efter sit Bryllup havde han ganske brudt med den. Det kunde være med al Forsoning, til han blev rig engang, saa skulde de nok kjendes ved ham og Line, naar de i Pomp og Pragt holdt deres Indtog i Suserød.

Men en af de sidste Dage, han skulde tilbringe paa Hospitalet, kom hans Søster helt uventet og uanmeldt for at se til ham. Det havde rygtedes til hans Hjem, at han var falden ned og havde ligget paa Hospitalet den hele Vinter, og saa havde Moderen overtalt hende til at tage ind og forhøre, om han ikke trængte til et eller andet, om han ikke vilde med hende hjem. Hun spurgte selv Lægen, om han ikke havde godt af at komme nogle Uger paa Landet. Jo det var netop det, han trængte mest til.

»Du véd vel nok, at jeg er gift,« sagde han.

»Men din Kone har formodentlig ikke noget imod, at du bliver rask igjen saa hurtigt som muligt.«

»Jeg venter hende hvert Øjeblik, saa kan vi tale om det.«

»Ja gjør I det,« sagde Søsteren og rejste sig. »Saa skal jeg komme igjen i Morgen tidlig og høre, hvad det bliver til.«

»Vil du ikke vente lidt og hilse paa Line?«

»Det kan være det samme. I Morgen ser jeg hende vel, hvis saa er, at du bestemmer dig.«

Line og hendes Svigerinde mødtes i Porten; men de kjendte naturligvis ikke hinanden.

Ditlevsen fortalte strax om Besøget og det Forslag, hans Søster var fremkommen med. »Jeg kunde ikke rigtig besinde mig i Øjeblikket,« sagde han, »især ved det, at ogsaa Lægen raadede til, og nu fortryder jeg det; nu ser det maaske ud, som om det er dig, der ikke har villet.«

»Du synes ikke om at tage derud?«

»Nej. Jeg har ikke nødig at tigge Mælk eller trygle om frisk Luft. Kræfterne kommer nok igjen, saa snart jeg blot kommer bort herfra — saa kan man da ogsaa tænke paa at tjene lidt igjen. Dette er jo den rene Ruin.«

»Det kan dog være, at Forslaget ikke er saa ilde,« sagde Line til hendes Mands Forundring. »Det er net af din Søster, at hun kommer herind; det er dog dem, der saa gjør det første Skridt, og du havde jo alligevel bedst af at komme lidt paa Græs,« tilføjede hun med et blegt lille Smil, »lige i den varmeste Tid.«

»Der var ingen, der bad *dig* med. Det stødte mig.«

»Det maa du ikke tænke paa,« sagde Line behersket. »Det kommer maaske næste Gang. Saa er der ogsaa en anden Ting: Jeg véd ikke, om jeg kan tjene Opholdet til os begge, især al den Mælk og de dyre Æg. Vi sparer ikke saa lidt ved, at du tager der ud.«

Da Sagen var afgjort, blev Ditlevsen helt oprømt og fik røde Pletter paa Kinderne. »Du kan tro, Line, at jeg skal spise Æg og drikke af Bøtten som nogen Mælkekalv. Og saa skal vi se noget længere hen, saa skriver jeg dig til, og saa kommer du ud og henter mig.«

»Det gjør jeg,« sagde Line og undrede sig i sit stille Sind over, at Ditlevsen under sin lange Sygdom var bleven som et Barn i visse Henseender og mest der, hvor man sidst skulde have ventet det. Hun havde ganske vist ikke sagt ham, at hendes bedste Kjole og hendes Sommerstykke for længst var gaaet paa Laanekontoret, men han maatte da kunne begribe, at hun ikke kunde faa Penge til overs til at rejse til Sydsjælland for, og han vilde dog vist ikke, at hans Fader skulde sende hende Rejsepenge.

Hun havde heller ikke Grund til under de nuværende Forhold at vente et saadant Omslag, som Ditlevsen lod til at tænke paa, med pludseligt udbrydende Hjærtelighed og fuld Indlemmelse i Familien. Efter hvad hun havde lagt sammen af forskjellige Smaatræk, som Ditlevsen nu og da havde meddelt fra sit Hjem, forstod hun, at de tilhobe vare haarde Halse, og Ditlevsen selv havde jo noget af det samme, naar det kom over ham. Hun havde Materiale nok til at danne sig et ret godt Billede af Krofolkene i Suserød.

Det blev saa aftalt, at Ditlevsen skulde kjøre lige fra Hospitalet til Banegaarden og tage af Sted med Masnedsundtoget allerede den følgende Formiddag Klokken ni. Line gik hjem og fik travlt med at efterse hans Tøj. Nu var hun glad ved, at det var hendes Sommerstykke og Kjole, der stod paa Laanekontoret, og ikke hans Vinterfrakke, som hun havde følt sig fristet til at ofre først, hvad der ogsaa havde været det naturligste. Hun var endnu samme Aften med en fuld pakket Vadsæk paa Hospitalet og lovede at møde ved Banegaarden næste Dag, naar Toget skulde afgaa.

Det var en raakold Blæstmorgen i Slutningen af Maj, da Line med sit graa- og hvidtærnede Shawl over Hovedet ilede fra Vesterbrogade og hen til den store Banegaard. Vimplerne fra Tivoli vred sig i lange Bugtninger og sled som i Fortvivlelse for at slippe løs fra deres Stænger; Sand og Grus hvirvlede i tætte Skyer ned ad den brede Passage efter Klampenborg Station; Træerne ovre i Jærnbaneboulevarden bøjede deres Grene med det spæde, lyse Løv næsten til Jorden for de vældige Kast, der slog ned over Taganlægget paa National; Droskekuskene satte Hovederne mod Vejret og raabte Varsko i et Væk. De havde ondt ved at holde Øjnene oppe, og Fodgængerne havde saa travlt med at passe

paa deres Hatte, at de glemte at se efter Vognene.

Line stod i den store, graa Forhal indsvøbt i sit Shawl, trykket op imod Karmen bag den ene af de lukkede Glasdøre. Hun iagttog nøje hver Droske, der kom og holdt op for Trappen, men det var stødse fremmede Ansigter, der stegede ud. Endelig kom den rette. Hun kunde kjende den i lang Frastand paa Vadsækken, der stod hos Kusken. Først steg Søsteren ud, men Line fik kun et Glimt af Ansigtet at se, da hun strax igjen vendte sig for at hjælpe den syge. Det var, som om hun først nu kunde se, hvor skarp og gusten, han var kommen til at se ud, da hans Ansigt kom til Syne i Droskedørens Ramme. Line vidste ikke, hvorfor hun ikke løb ud til Vognen og rakte Haand til, da han steg ud — hun havde lige som en Følelse af, at hun var retløs som evneløs.

De to Svigerinder hilste køligt paa hinanden og meget flygtigt, thi Ditlevsens Søster løb strax til Billetkontoret for at løse Billet til sig og Broderen. Line blev staaende hos sin Mand; det var til højre inden for Døren.

»Nu skriver du da, saa snart du kommer derud, at jeg kan høre, hvordan Turen er staaet af,« sagde Line.

Det lovede han.

»Hvordan har du det ellers i Dag?«

»Aa jo. Det kunde være værre.«

»Har du sovet godt i Nat?«

»Nogenlunde. Naar jeg blot ikke svedte saa meget.«

»Kom saa!« sagde Søsteren, vinkede og gik foran hen imod Døren til tredje Klasses Ventosal. Der viste hun Betjenten sine to Billetter.

Ditlevsen og Line fulgte efter.

»Har De Billet?« spurgte Betjenten Line.

»Nej,« svarede Line og huskede i det samme paa, at hun heller ikke havde Penge til Perronbillet. »Far vel, Ditlevsen! Lykkelig Rejse! Gud give, du maa komme rask hjem!«

Folk trængte paa, Adgangen maatte være fri, Ditlevsen sansede ikke, hvorfor Line ikke gik med længer, sagde far vel til hende anstrængt, aandsfraværende og passede blot paa ikke at tabe Søsteren af Syne.

Det kom med ét over Line, som om de nu alligevel tog ham fra hende og skilte dem for bestandig, som at nu slettedes ud, alt hvad hun og han i Forening havde drømt om Lykke. Ja hvad Lykke havde hun og han forresten drømt om? De havde stillet op nogle Rigdomstal ligesom Børnene, naar de leger, og Drengen kundgjør sin Søster: Nu er jeg Konge og ejer ti hundrede tusende Millioner Daler. — Gud véd, om det var saa stor en Lykke at være rig? Jo det var det, men hun blev det vist aldrig.

Tomt det hele, da hun fra Banegaarden skyndte sig til sin Fabrik. Hvor grænseløs graat, forladt, glædesløst, ensomt!

Det var en Onsdag, han rejste. Om Søndagen fik hun et lille Brev fra ham. Han var lykkelig og velkommen til sit Hjem, men han var meget træt efter Turen.

Hele den følgende Uge ventede hun forgjæves. Hun begyndte at blive alvorlig urolig for ham, om det skulde være bleven daarligere. Endnu en Uge, saa kom der et Brev med en fremmed Haandskrift. En heftig Lungebetændelse havde dræbt ham. Den og den Dag skulde han begraves. Det var Søsteren, der havde skrevet.

Ikke en Hilsen, ikke et Ord fra ham. Hvad skulde han hilse? Den eneste Drøm, de havde havt fælles, var uigjenkaldelig bristet.

Hun blev kold efter dette, isnende kold. Hun kom heller ikke til at græde, thi det var ikke saa meget Sorg, der fyldte hende, som snarere en Følelse af, at han havde bedraget hende. Han havde, sikker og myndig, lovet hende en Arbejdsdag med voxende Velstand og Anseelse, han havde grebet ind, formet og ledet hendes uklare Pigetanker og Ungdomsdrømme, til Idealet havde vist sig for hende i Skikkelse af disse femten Tusende om Aaret — aldrig mer eller mindre — og overladt hende ene de lange Dage ved Hækletøjet, for at hun uforstyrret kunde tænke dem anvendt i Landsted ved Strandvejen med Ekvipage eller i Rejse paa anden Klasse til Fyn for at besøge sine Forældre eller i fine Middage, hvor en Etatsraad førte Fruen i Huset til Bords — og Fruen i Huset var hende. [S. 149]

Nu gjaldt det, om hun kunde blive glad ved Fabriken og de graa Papirposer og et Tagkammer.

Begravelsen. Ja hvad havde hun dér at gjøre? Man jog hende vel ikke ud, hvis hun kom, men møde alle disse Blikke, fremmede og fjendtlige, blive maalt og vejjet — hun som alt længst var funden for let! Hvor skulde hun heller faa Raad til den dyre Rejse?

Hun gik til Fabriken den Dag som de andre i sine gamle Hverdagsklæder; men gjennem Drivremmens slidende Lyd og det tørre Papirs raslende, bladende Hvislen var det hende bestandig, som hun hørte Malmen af en fjærn Kirkeklokke synge, og det var som om alt, langsomt og stille, døde i hende.

Til Efteraaret flyttede hun. Hun havde lejet sig et stort og ganske net Kvistkammer i samme Gade. Det meste af Bohavet solgte hun, købte sig en Sovesofa i Stedet for Tospændersengen, fik afgjort sit Mellemværende med Laanekontoret og beholdt endda 120 Kroner til overs. Hun satte dem alle i Sparekassen og var glad ved at have en Nødskilling.

Hun skulde give sex Kroner om Maaneden i Husleje, men fik det senere hen ordnet saaledes med Værten, at hun kom til at bo gratis imod at vaske Fortrappen og Køkkentrappen hele Huset igjennem. I Fabriken kunde hun Sommer og Vinter tjene fem Kroner ugentlig, saa hun slog sig vel igjennem. Hun havde da kun sig selv at sørge for.

V.

I Skovstrup indtraf omtrent ved samme Tid og kun med fjorten Dages Mellemrum to Dødsfald. Det ene havde man ventet længe paa, det var gamle Niels Væver; det andet kom uformodet, det var Hestehandler Nielsens Hustru. Det paafølgende Efteraar solgte Nielsen sin Gaard, opgav Handelen og flyttede til Kjøbenhavn for at leve af sine Penge.

Hele Besætningen, Avlsredskaber, Kar, Baljer, gammelt Bohave og en Mængde Skramleri blev solgt ved Løsøreauktion — de bedste Møbler, Sengklæder og Dækketøj tog han med sig, saaledes at han læssede dermed en Jærnbanevogn og lod den afgaa Dagen, før han selv rejste. En ældre Pige, der havde tjent i Gaarden i mange Aar, tog han med som Husholderske.

Lars Top havde forestaaet Pakningen af Glas og Porcellæn, Beviklingen af Møblerne med Halmbaand og Anbringelsen af Bastmaatter som Overtræk, var Chef paa de tre Flyttevogne, der afgik til Stationen med Godset, havde til syvëndel og sidst forestaaet Paalæsningen derude og sad nu efter vel udført Arbejde paa Restavrationen tillige med de tre Flyttevognskuske for at kvæge sig efter de udstandne Strabadser. Nielsen havde givet ham fem Kroner til Fortæring, de havde i Forening expederet et Utal af Smørrebrødsstykker med behørig Snapse og halve Øller og vare just ved Punschen, da Toget fra Odense rullede frem foran Perronen.

Lars Top, som i Dagens højtidelige Anledning med sine Fortænder havde slidt Spidsen af en Cigar og derefter drejet denne et Par Omgange langs Tungen for at styrke Dækbladet, fik blandt de udstigende Øje paa Jens Skomager. Han bankede med et Par Fingre paa Vinduet, vinkede og nikkede.

Jens viste sig i Døren ind til Restavrationen.

»Vil du kjøre med hjem!« raabte Lars Top og satte Damp paa.

»Hvis det ikke varer for længe her,« svarede Jens og skød med et Smil Brynene til Vejrs.

»Vi er mejst færdige. Kom hid og sæt dig ned. La vos faa nok en Puns, Jomfru?«

»Naa saa I sidder og punser,« sagde Jens og tog Plads hos Selskabet.

»Det gjør vi. Men vi har aa havt et grovt Arbe. Det var en farlig Vægt, der var i de Kasser, og Skatolet var nær bleven vor Mester.«

»Og saa havde du vel stadig ved den tunge Ende, Lavs,« fniste Skomageren.

»Ja du er en hejl Ka'l, Skomager. Vil du ha en Cigar?«

»Hvis hun kan trække og er værd at ryge.«

»Nu kan du prøve dig til. Væsgo, det er Nejlens, der trakterer. Har du været ude at kjøbe Læder?«

»Nej, jeg har solgt.«

»Læder?«

»Nej mit Hus.«

»Det er Løgn val. Er det Mejningen, at du vil flytte fra Skøvstrup?«

»Det er jitte bestemt paa inøv.«

»Hvad fik du for'et?«

»Penge.«

»Ja du er en hejl Ka'l, Skomager; men der er aldrig nøve Menneske, der kan blive kløv aa dit Krej. Du gir val Lejkjøb?«

»I trænger jutte til nøve,« mente Skomageren.

»Vi har faaet, hvad rimeligt kan være,« svarede Lars, »men en god Stykjæp skal vi aldrig sige nej til.«

»Jeg vil ikke ha mer denne Gang,« sagde den ene af Kuskene. »Nu er det bedst vi ser at faa Hestene for.« [S. 154]

»Vi kan jo ha Lejkjøbet til Gode til Søndag Aften,« foreslog en anden Karl. »Saa besøger vi Skomageren, og saa skal han komme til at punge ud.«

»Kom kun I,« sagde Jens og smaafniste. »I skal være valkomne.«

»Det er et Ord,« sagde Lars Top. »Og saa drikker vi til Bunds. Skaal, Karle! Skaal, Jens Skomager!«

Søndag Eftermiddag slog Lars Top ganske rigtig et Slag op gjennem Byen, fik fat i de tre Karle og drog med dem i Forening til Huset med de kornblaa Vinduer. Men den grønne Dør var lukket og laaset. Lars gik ind hos Naboens for at forhøre, hvor Skomageren var henne, og der fik han den Besked, at han var rejst bort, men hvor han var rejst hen, havde han ikke talt noget om, og saa havde de naturligvis heller ikke villet spørge, for det kom jo ikke dem ved, hvad Jens Skomager tog sig til, naar han ellers ikke kom dem for nær. Forresten havde de lovet at have Opsigt med Huset til de nye Folk flyttede ind, og til Vederlag havde Jens foræret dem den bedste af den gamles »Klokker.«

»Naa saa han kommer itte mejr?« spurgte Lars Top paa Forbavselsens Kraterrand.

»Det kan mejst lade.«

[S. 155]

»Og hans Værktøj og Bohave?«

»Det følger med i Kjøbet. Han har solgt den nye Skomager Rub og Stub.«

»Er det en Skomager?«

»Ja, en fra Frøbjerg.«

Jens var rejst lige til Kjøbenhavn, men havde holdt alle Forberedelser saa omhyggelig skjult, som om baade Salget og Rejsen vare Handlinger af den mest graverende Art. Efter at have solgt Huset var han Mand paa saadan noget som en elleve Hundrede Kroner; han opgav Sylen og vilde herefter udelukkende hellige sig Sværten, hans egen »Opfindelse.« Ligesom Lars Tops Line var ogsaa han paa sin Vis lidt af en Drømmer. I slige Eremitkolonier som Skovstrup, synker ørkesløse Naturer gjærne hen i Sløvhed, medens de mere virksomme holde sig en Drømmeverden jævnsides den virkelige, hvor Tilværelsen tænkes at tage sin Begyndelse om saa og saa mange Aar. Thi saa vel i Opvæxten som senere hen bliver der saa mange ensomme Stunder, hvad enten det nu er Arbejdsstunder eller Hvilestunder; Omgivelserne og Oplevelserne formaa ikke at beskjæftige Sanserne helt, alt omkring én ligger i stille Ligevægt, der er intet dér, som jager, optager eller hidser Syn og Nerver. Skoven slaar sin tavse, hvilende Bue om Landsbyen, Straatagen hænge hvilende over de lave, lyse Vægge; der er Hvile i Skyen, som sejler lydløst hen over Mark og Mose, i Storkens Flugt, i Poplernes rislende Sus; der er Hvile i selve Sliddet, i Plovhestenes lange Hammeltræk, i de tunge, taktfaste Plejelslag fra Loen. Derfor bliver der Tid og Ro og Trang til at bygge denne Drømmeverden op ved Siden af den virkelige, og naar man engang har den, hvor er det da ikke hyggeligt at gaa derind i hver en ledig Stund, forbedre, rette, udsmykke Detailerne hist og her — inde i denne Verden, som *kan* blive virkelig om saa og saa mange Aar!

Hvorledes Lines Drømmeland var beskaffent, have vi set — der var alt solidt og grundmuret med »Forraad for mange Aar;« Jens Skomagere var en uendelig Tunnel af Sværte og Sværteæsker. I al den Tid, han havde drevet Skomageriet i

Skovstrup, havde hans Tanker syslet med denne Sværte; af og til kunde han i en ledig Stund anstille Forsøg med en ny Tilsætning, men ret egentlig tilhørte Sværten hans Drømmeverden. Naar han gik de lange, ensomme Ture gennem Skovene til Stationen eller ad de krumme, lukkede Gyder til Herninge var han stadig optagen af at give Æskerne Form, Etiketten Farve, at finde Navn til Sværten, søge Agenter og forfatte Bekjendtgjørelser. Nielsen havde været paa Nippet til at gribe virkeliggjørende ind, da Tilfældet havde røbet ham Skomagerens Hemmelighed; hjælpsom og foretagsom havde han nær bragt Jens ud af Ligevægt, thi dette Tilbud baade om Penge og Kjøbenhavnsrejse vilde jo paa én Gang give hans Fremtidsverden Kjød og Blod. Jens blev halv angst, da han så, at nu kunde det blive Alvor, hvad Dag han vilde, og det var mere denne Angst for Virkeligheden end de Betænkeligheder, han ved Skovballet udkrammede for Nielsen, der gjorde, at han afslog Hestehandlerens Tilbud. Desuden var der Hensynet til Faderen og Frygten for at komme i Afhængighedsforhold til Nielsen. Alligevel havde det givet ham et Stød fremad, at han var kommen til at staa Ansigt til Ansigt med Virkeligheden, saaledes at han nu, da Faderen var død, og han var bleven Herre over en ikke ringe Kapital, turde gaa over sin Rubicon.

Jens havde længe spekuleret paa et Navn til sin Sværte. Naar han læste en Avis — ny eller gammel — naar han kigede ind ad et Boghandlervindue i Odense, naar han så et Landkaart eller et Opslag paa Banegaarden, var det ham altid i Tankerne at finde et vellydende Navn. En lang Tid standsede han ved Navnet Verona, men siden blev det forbedret ligesom Sværten og antog Formen Veronika, og under dette Navn kom den frem. Æskerne lignede smaa Sardindaaser, men vare naturligvis kun af en meget let Folie, bronzegyldne, ovale. Hen over Forsiden laa klæbet en rudeformet Seddel, zinnoberrød af Farve og med store mørkegrønne, hvidrandede Bogstaver.

Han tog Patent paa sin Sværte, lejede sig en Kjælderlejlighed i Store Kongensgade; ved Avertissementer, Plakater og Indpkningspapirer om Æskerne oplystes man om Fabrikens Adresse og Navnene paa Hovedforhandlerne. Og nu begyndte Tilvirkningen efter en stor Maalestok.

Hestehandler P. Nielsen havde lejet sig en første Sals Lejlighed paa Gamle Kongevej i Nærheden af Søerne. Begge hans Døtre vare gifte og boede i Fyn, den gamle Pige Maren Kirstine styrede Huset ene, kun ved Vask og større Rengjøring tog hun en Kone til Hjælp fra det kvindelige Arbejderkontor i Absalonsgade. Nielsen havde saaledes boet et Par Aars Tid i Hovedstaden og befandt sig overmaade vel derved. Han gik lange Morgenture, røg af lange Piber og sov lange Middagssøvne. Om Aftenen var han kun hjemme, naar han havde fremmede, var ellers Gjæst i et eller andet Theater i Vintertiden og lod sig om Sommeren træffe i Tivoli, Alleenberg eller et lignende Forlystelses-Etablissement af højere eller lavere Rang. Hans Dagværk var sluttet, han levede kun for at more sig paa bedste Maade.

En Vaskedag mødte som sædvanlig en Kone fra Kontoret. Hun ringede paa ved Køkkentrappen, Maren Kirstine lukkede op — traadte et Skridt tilbage og slog forbavset Hænderne sammen.

»Men er det ikke Lars Tops Line?« udbrød hun.

Foran hende stod en høj, lyshaaret Kone, fyldig og stærk af Bygning med et blegt, langagtigt Ansigt og graa, rolige Øjne.

»Det var et mærkeligt Træf det!« sagde Line og traadte ind. »Saa I bor her! Hvordan lever du, Maren Kirstine?«

»Godt nok. Hvordan har du det?«

»Ja mig er det gaaet ned ad Bakke med, som du vel nok véd. Siden Ditlevsen døde, har jeg maattet slide for Opholdet.«

»Ja Herre Gud! Gak hen og sæt dig ned, Line. Det var da morsomt, at vi skulde træffe hinanden saadan. Nu vil vi allerførst have Kaffen.«

Kaffen blev drukken, og meget var der at tale om baade af nyt og gammelt. Saa gik det løs ved Baljer og Nøde i Vaskekjældereren et Par Timers Tid.

»Nu er det bedst vi følges ad op og ser at faa os noget Frokost,« sagde Maren Kirstine. »For Føden skal vi da have. Det er nok ogsaa snart Tiden, at Nielsen skal have sin Kaffe. Han plejer at faa den paa Sengen om Morgen.«

De fulgte ad op i Lejligheden, Maren Kirstine tændte Petroleumsapparatet, og Line blev sat til at vaske Kopper af.

»Nu skal du gaa ind til Nielsen med Kaffen,« sagde Maren Kirstine, »han vil ordentlig gjøre Øjne, naar han ser dig.«

»Han kjender mig vist ikke,« indvendte Line.

»Sitte nøve Pjank! Du har aldrig forandret dig en eneste Smule uden barestens det, at du er bleven noget drøjere oven om. Ja vel er det da, at du ikke ser ud til at lide Nød, Line, og hvad det angaar med at slide: det er noget vi maa alle sammen.«

»Jeg kan ikke være bekjendt at gaa ind nogen Steder,« sagde Line, »saadan som jeg ser ud i hele min Vaskehabit!«

»Ja hvordan ser jeg ud? Det behøver du da heller ikke at bryde dig om over for Nielsen.«

Gamle Maren Kirstine stod fast paa, at Nielsen skulde beredes den Overraskelse fastende. Line glattede altsaa Håret en Smule, mens Maren Kirstine skjænkede Kaffen — strøg de opsmøgede Ærmer ned og tog Bakken. Maren Kirstine selv lukkede Sovekammerdøren op.

Nielsens skjæggede Hoved dukkede op af Puder og Lagen, et Par bistre, søvndrukne Øjne glippede mod Lyset, et Par stærke, hvidskjortede Arme satte imod Madrassen, det gav et Knag i alle Sengens Fuger, og saa rettede en stor Overkrop sig i Vejret, medens hele Ansigtet udtrykte den mest levende Forbavselse.

»Hvad er det? Drømmer jeg — — er det? det er jo Line — — Madam Ditlevsen skulde jeg vel sige. Hvordan hænger det sammen?«

Gamle Maren Kirstine stod i Døren og lo, som hun skulde briste. Mage til Fornøjelse havde hun i mange Aar ikke oplevet.

Nielsen tog imod Kaffen og det varme Wienerbrød, der fulgte med, men hans Øjne veg ikke fra Line under hele den vidtløftige Forklaring, Maren Kirstine gav til bedste. Line selv følte som en Duft af Barndoms minder, af noget der gik

forud for Sliddet og Bekymringerne; hun stod med et stort Smil over sit lyse Ansigt og saå med sine klare Øjne fra Maren Kirstine til Nielsen og tilbage igjen.

Da den gamle var færdig, spurgte Nielsen deltagende:

»Kan De ellers komme ud af det, Line?«

Der jog en Skygge hen over hendes Træk, saa Smilet forsvandt. »Jo Tak, saa længe man har Helbredet gaar det jo.«

»Det var maaske godt for noget, at vi traf hinanden. Nu véd De da, hvor vi bor, dersom De skulde komme til at fejle noget. Og hvis der er et eller andet, jeg kan hjælpe Dem med, saa sig kun De til, Line!«

Line tænkte et Øjeblik paa, om hun skulde bede ham sige du til sig, han havde jo kjendt hende siden hun var Barn; men hun frygtede instinktmæssig for alt for stor Fortrolighed, og tav.

»Er det ikke for strængt Arbejde saadan at gaa ud og vaske?« spurgte Nielsen.

»Jeg har heller ikke været ved det saa længe. Jeg har ellers havt Arbejde paa en Fabrik, men den er gaaet Fallit, og nu maa jeg tage imod, hvad der tilbyder sig for det første.«

»Ja, ja. Jeg skal nok se, om jeg ikke kan skaffe Dem noget bedre. Jeg har mange Bekjendte, og jeg véd, jeg tør anbefale Dem, Line.«

»Det skal De have saa mange Tak for9 svarede Line. »Ja vi skal vel ned til vor Vask igjen, Maren Kirstine.« [S. 163]

»Hun er ligefrem bleven kjøn, siden jeg saå hende sidst,« mumlede den forhenværende Hestepranger og fulgte hendes ranke Junoskikkelse gennem Døren, indtil Maren Kirstine lukkede.

VI.

Mellem Vesterbrogade og Kalvebodstrand voxer et nyt Arbejderkvarter op under de stolt klingende Navne: Absalonsgade, Danebrogsgade, Saxogade og Øhlenschlægersgade, korsskaarne af Matthæusgaden og Istedgaden. Sommer og Vinter bygges her, Aar for Aar krybe de lange, snorlige Gader endnu et Stykke længere ud mod den gamle Jærnbanevold og Kysten med taarnhøje Huse paa en i Hast opfyldt Sumpgrund. Naar man en tidlig, stille Sommermorgen staar der ude med Ryggen mod den voxende By, hviler der noget usigelig ensomt og blidt over dette Kystlandskab. Foran os ligger Kalvebodstrand, der vilde flyde i ét med den blege Luft, om ikke Amager som en Blyantstegning laa og zitrede paa Grænsen i Sollyset. Fiskerbaade, nogle med røde, andre med hvide Sejl, glide lydløst ind imod Langebro, hvor Frederiks og Frelsers Kirker hæver sig over Kristianshavns lave Volde, og høje Dampskorstene tage Maal af det gamle Sneglespir. Vender man sig saa fra Solen og den stille Kyst, møder Modsætningen os i al sin Skarphed. Paa et oprodet Terrain med dybe Grøfter, udstukne Gader, gamle Pilehegn og uhyre Affaldsdynger taarne sig de ufærdige Nybygninger med deres blinde Bagsider paa Kryds og tværs; det er som saa man ind mellem en Mængde endestillede Kæmpeæsker, Vrangsiden af et Theaters vældige Sætstykker. Det er disse Huse, af hvilke nogle siges at skulle indeholde Beboelsesrum for et hundrede og tredsindstyve Familier. Og fra denne Forgrund trække de ligeløbende Gader sig perspektivisk ind, stedse mere graa, mere snevre og mylrønde, tabende sig i en rødgraa, uigjennemtrængelig Kultaage. Paa hvert Hjørne af disse Gader bor en Værtshusholder — han er den første, som flytter ind i det nye Hus, — endnu medens Tømrere, Murere, Malere og Snedkere rumstere i det Indre, endnu før der er Lofter, Vinduer, Trapper har han indrettet sig i sin Hjørnekjælder, er Økonom paa Pladsen, og naar Kvarteret efter faa Aars Forløb er færdigt, naar Larmen af de tunge Mørtelvoagne, de gjaldende Hammerslag, Arbejdernes høje Varskoraab er dragen længere bort, har Værtshusholderen tjent sig en Formue; — han har solgt Bajere til otte Øre og Smørrebrød til sex.

Nu og da lagde P. Nielsen sin Morgentur om ad Kvægtorvet — Livet der ude vakte gamle Minder, jævnlig var ogsaa der Bekjendte at træffe. Saaledes en Formiddag kort efter Mødet med Lars Tops Line. Fra Kvægtorvet fulgte han Jærnbanevolden til Saxogade; derfra skraanede han gennem det nye Kvarter op efter Vesterbrogade. I disse Egne traf han uventet en af sine gamle Hestepassere, og denne viste en saa rørende Hjærtensglæde over at se sin fordums Husbond, at denne ikke godt kunde undlade at traktere ham med en halv Øl paa det nærmeste Kjælderhjørne. Beværtningen bar det velklingende Navn »Café Kalveboderne.«

I den forreste Stue sad en Del Mursvende i Arbejdstøj ved deres Frokost. Nogle af dem havde deres egne Madpapirer, andre lode Kaféen servere Frokosten. Den bestod da hyppigt af et stort Stykke stegt, dryppende Flæsk og en Rundtenom tørt Rugbrød. Brændevin og Bajerskøl var der i Overflødighed.

Værten stod bag Disken og tørrede Glas af i et miserabelt Viskestykke. Han var endnu ung og spinkel med et tyndt, gult Overskjæg, var iført en graa, strikket Trøje med brun Bort og havde nedfaldende otte Dages Flip med en gul Knap som Centrum i Stedet for Sløjfe.

»To Tuborger!« sagde Nielsen uden at rukke sin Hat og sendte Værtshusholderen et overlegent Blik i Forbigaaende.

»Meget gjærne,« svarede den tynde i Uldtrøjen, slog lynsnart sit Viskestykke over Skulderen og røg foran Nielsen ind i den bagvedliggende Skumring, hvor han gav sig til at overfare et lille gult Bord med fornævnte Viskestykke, saa Bordet smaadansede paa alle fire.

»Vørsartig, mine Herrer! Tag Plads! Det var to Tuborg — skal ske!«

I det samme hævede Mursvendene Taflet og forlod Lokalet. Værten kom med Øllet. Hestepasseren, en lille, tyk Mandsling, begyndte at gjøre Rede for de sidste Aars vexlende Skæbner.

Nielsen sad saaledes, at han gennem den aabenstaaende Dør kunde se ind i den forreste Stue med et Hjørne af Murernes Bord til venstre i Forgrunden, og i Baggrunden over det Buffeten, bag hvilken Værten atter var i Færd med sine Glas. En høj, mørkhaaret Pige kom ind paa et Raab af Værten og begyndte at aftørre Bordene og rydde op efter Svendene. Da det var gjort, vendte hun sig mod Værten med et Spørgsmaal; hun stod lige op og ned og støttede den højre Haand mod Murernes Bord, saaledes at hun vendte Ryggen til Bagstuen.

Hestepasseren havde lagt Armene paa Bordet, sad fremadbøjet med sit Ølkrus lige under Næsen og lod Munden ustandseligt løbe. Nielsen havde Øjnene ved den kjønne, ranke Tjenestepige med de brede Hofter, den brune Nakke og den blottede Arm med dens lille, røde Albugrube.

»Var han inde her til Frokost?« spurgte hun Værten.

»Nej.«

»Og der blev inte talt om ham?«

»Ikke det jeg hørte.«

»Han har naturligvis været i Skoven med hende igaar. Den er da tydelig nok.«

Idet samme blev Yderdøren slaaet op, og en garderhøj, ung Mand med solbrændt Hud, regelmæssige Træk og sort lille Kindskjæg traadte ind. Overfrakke, lyse Benklæder, Hatten i Nakken og støvede Støvler.

»Nej, der er han!« udbrød Pigen med en glad Latter og vendte sig mod Døren, saa Nielsen fik Profilen af hendes Ansigt.

»Hvor kommer De fra, Jensen?« spurgte hun kjækt, endnu før han havde faaet lukket efter sig.

»Hvor jeg kommer fra! Jeg kommer fra de grønne Græsgange og fra mangfoldige Steder, mit Lam,« svarede Mandspersonen og blev staaende et Par Skridt indenfor Døren med Hovedet en Smule paa Skraa, som om han angrede det.

»Det vil jeg tro. De ser ud til, at De har været med. Hvor har De været?«

»Et Sted véd jeg, hvor jeg ikke har været.«

»De vil kanske bilde mig ind, at De ikke har været i Skoven?«

»Nej, min Snut, i Skoven var jeg.«

»Hvor er det saa, De ikke har været?«

»I Seng, natyrlig.«

Han brød ud i en hæs Latter, slingrede hen imod Disken, idet han gav Hatten et Skub, og sagde til Værten:

»En Bitter og en Vand.«

Derpaa slog han atter et Slag tilbage, stak Hænderne i Lommen og stod en Stund og saa ud af Dørens Gitterrude, medens Værten skjænkede en tjærerød Bitter og satte den tillige med Sodavandsflasken frem paa en Bakke af

galvaniseret Jærn.

»Savnede De mig noget igaar, Lavra!« spurgte han og vendte sig.

»Jaj!« udbrød hun foragteligt. »Hvor falder det Dem ind?«

»De var vel paa Træk med lille Schenck?«

»Naa da!« udbrød Lavra og slog med Nakken.

»Jeg savnede Dem enormt, ganske enormt.«

»Det gore De vist. De var mutters alene derude, kan jeg tænke.«

»Ja ser De, hvad Ensomhed anbelanger — —«

»Jeg véd det, Jensen. De tog bare ud i Skoven for at grublisere. De gik hele Daen lige fra om Morningen og kigede efter en Gren, De kunde hænge Dem i. Man kan jo se det paa Dem, saa medtaget De ser ud.«

»Hold inde med Chageringen, Lavra!«

»Tilstaar De, at Dora var med?«

»Hold inde, ber jeg. Nævn ikke det Navn. Hun er et grusommeligt Pigebarn.«

»Naar er det gaaet op for Dem?« spurgte Lavra spydigt.

»De marttrer mig, Lavra. De er ubarmhjærtig.«

»Og De er —. Jeg er vis paa, at Dora var med Dem i Skoven igaar. Jeg vil dø paa, at hun var med Dem.«

»Det har jeg heller inte benægtet, mit Lam. Er det ikke netop derfor, jeg er fortvivlet, sort, afkjørt. Ikke blot hele Daen, men hele Natten. Det var umuligt at slippe hende. Tænk Dem, et helt Døgn med det balstyrige Pigebarn. Hun vilde sejle og danse og ryge og drikke og sove — alt paa én Gang. Hun er noget af det mere anstrængende; men nu har jeg ogsaa sagt hende, at det er uigjenkaldelig den sidste Forestilling. Det er forbi.«

»De er væmmelig.«

»Fordi jeg gjør det forbi med Dora. Véd De hvad, Lavra! Det mener dinte.«

»Inte?«

»Véd De, hvad det er i Morgen?«

»Naa?«

»Det er den syv og tyvende.«

»De er utaalelig.«

»Den 27de Maj holder Foreningen »Bravo« Fødselsdag. Og jeg er Medlem.«

»Hvad rager det mig?«

»Der skal være stor Gala. Varm Forret, glimrende Orsjester, glimrende bal paré, som er det allerfineste, der eksisterer. Vil De være min Dame?«

»Til venstre Haand? Nej Tak.«

»Til højre, aller eneste! til højre, elskede Lovra.«

»Med Dora ved den venstre kanske, for en Afvexlings Skyld? Nej Tak som sagt.«

»Ved min Murske! Jeg sværger, at Dora er død og borte for mig i al Evighed — jeg lod hende tage ene hjem i Morges — — det vil sige, jeg bad Villumsen følge hende og se til, at hun kom lykkelig og vel op ad sin Hønsstige, samt være lidt ridderlig imod hende: tænde hendes Lampe og trække hendes Støvler af — —«

»De er væmmelig, Jensen.«

»Jeg tager forresten en Droske, og hvis saa er, at De vil med, saa holder jeg her og lader Dem hoppe ind.«

»Hvad Tid?«

»Tyve Minutter i otte.«

Han drak sin Bitter og lod Sodavandsproppen springe.

»Ge maj en Segar, Eriksen! — — af den flade.«

»En Segar — skal ske. Værsartig.«

»Saa skal Dora vel med Villumsen?« spurgte Lavra og drejede en Tændstikkeæske mellem Fingrene.

»Gaa væk! Villumsen! Tror De Villumsen er Medlem af »Bravo«. Saa kjender dinte vor Forening, Lavra. Og Dora! Tror De Dora kan komme i det Selskab? Naa, det gjør mig ondt for Pigebarnet, men hun er umulig, rent umulig blandt dannede Mennesker. Ge maj Dikkerne, Lovra!«

Hun strøg en Tændstikke og rakte ham. Da han havde tændt sin Cigar, drak han Resten af sin »Vand« og gav Hatten endnu et Tryk.

»Nu skal det gjøre godt at komme i Seng og snue en fem, sex Timers Tid. Far vel, min Sukkerstang! Jeg skal nok se herind i Aften, saa tales vi nærmere ved.«

Lavra løb ud i Køkkenet. Nielsen kaldte paa Værten og smed klingrende et Kronestykke hen ad Bordet.

»To Cigarer af bedste Sort!«

»To Cigarer — meget gjerne.« Han kom tilbage med den flade Kasse. »Værsartig! Sexten og tolv gjør otte og tyve. Tredive, fyrre, hundrede — — værsartig.«

»Hvor har De faaet fat i den Krafttøs?« spurgte Nielsen og tændte.

»Hun har været sidst i en Kjælder paa Vesterbrogade. Hun er ellers, saa vidt jeg véd, ovre fra Fyn!«

»Mente jeg ikke nok, jeg havde set Ansigtet før. Vi er jo Bysbørn, naar vi ser os til. Mads Mogensens Lavra. Er der noget ved hende?«

Værten løftede paa Skuldrene. »Hija — hun som de andre! Denne Murer er hun helt rundtosset efter.«

»Hvad var det for en Dora? Det er vel ikke en, der for et Par Aar siden sang i »Kisten?«

»Jo akkurat. Hun saå forresten meget godt ud og var ligefrem i Vælten en Gang. Her er jo en Masse ulykkelige Djævel — Kontorister og Handelsbetjente, som gaar og drysser om og ikke véd, hvor de skal gjøre af dem selv i den Smule Fritid, de har. Og saa natyrligvis trækker de omkring efter, hvor der er nogen Ballade og Gemytlighed og kommer paa Steder, der just inte altid er af den bedste Sort. Og hvad det værste er, disse pur unge Mennesker, der kommer her ind fra Provinsen, bliver begribeligvis trukken med og kort sagt, det endte med, at hun fik en sølle Dreng paa en atten, nitten Aar, der stod i Kræmmerlære inde paa Gastorvet, i sine Garn; han gav Junkeren, og da hans egen Pottemonix natyrligvis snart var færdig, gik han i Skuffen. Den blev jo snart opdaget, og hvordan det nu gik eller ikke: Dora maatte en Tur paa Vand og Brød. Nu bor hun her omme paa Badevej og holder den gaaende igjen, og hun og Lavra slaas for Tiden om Mureren. Forgangen var Lavra med ham i Figaro, Dora var ogsaa mødt, og alt gik vel til en Tid. Men da de fik noget at drikke, kom det Lavra for, som om Mureren og Dora blev lidt for intime, og nok sagt: Lavra, der har Lemmer som en Smed, ryger løs paa den anden, bukker begge Ender sammen paa hende og verfer hende paa Hovedet ned ad Galleritrappen, saa hun nær havde slaaet sig ihjel paa Stedet. Det syntes Mureren var lidt for grovt, og en Tid lang saå han ikke til den Side, Lavra var. Men nu er der nok vendt Blad, lader det til; i den sidste Uges Tid er han kommen her

hver Aften.«

Just som Nielsen havde rejst sig og vilde til at forlade Kjælderen fulgt af sin Adjutant, kom Lavra igjen ind fra Køkkenet. Nielsen gik lige imod hende, såå nærgaaende paa hende og gav hende Haand.

»God Dag, Lavra! Hvordan lever De?«

»Jo mange Tak,« svarede Lavra med al den Dannelse, hun kunde opdrive og uden at røbe nogen synderlig Overraskelse. »Og De, Hr. Nielsen? Ja De bor jo nu her i Hovedstaden.«

»Ja, paa Gamle Kongevej. Har De hørt fra Skovstrup for nylig?«

»Ikke for ganske nylig. Far og Mor er ikke store Skribentere, og de fleste af mine Søskende gaar endnu i Skole; men jeg haaber, at alt staar ved det gamle.«

»Ser De noget til Lars Tops Line?«

»Naj! Men hun har det nok smaat, siden Manden døde, har jeg hørt.«

— — Paa næste Gadehjørne skiltes Nielsen fra sin gamle Hestepasser. Han fik Lyst til, med det samme han var i Nærheden, at opsøge Lines Tagkammer.

Han fandt Husnummeret og begyndte at stige op ad. De vare ikke hyggelige, disse snævre, umalede Trapper med deres knasende Kulbrokker og smaa Mælkepytter paa Trinene, og saa et Par Børn, man skulde passere ved hver Omdrejning. Endelig var han da, saa højt han kunde komme. Til begge Sider aabnede sig en mørk Gang; han famlede sig frem til højre, fandt en Dør og bankede paa; thi heroppe var der intet Ringeapparat. Døren blev lukket op. Line var hjemme.

Hun præsenterede sig i en lys, taalelig ren Bomuldskjole, der klædte hendes høje, fyldige Legeme godt. Hun såå glad, en Smule smigret ud ved Besøget og bad den store Mand træde ind i hendes ringe Lejlighed.

Hun havde lige faaet Stuen i Orden, det vil sige faaet Dyne og Lagener ned i Sovesofaens Skuffe, faaet Bordet tørret af og givet Gulvet et Par Strøg med en vaad Klud. Foran Sofaen stod et firkantet, nøddetræsmalet Bord med Tæppe og Lampe, et Par Stole derom og paa Væggen modsat hendes Kommode. Der var lysblomstrede Kapper for Kvistvinduet og et Par Blomster i Karmen, paa Kommoden var der sort Voxdugsbetræk, hvorpaa stod et Petroleumskogeapparat og et Par Kopper, af hvilke hun havde drukket sin Morgenkaffe — den øverste Skuffe tjente som Spisekammer. Hun var glad ved, at hun kunde tage saa pænt mod Nielsen, at hun kunde byde ham ind i sin Stue uden at skamme sig eller gjøre Undskyldning for dens Udseende.

Nielsen selv var synlig overrasket, næsten forlegen. Endelig drejede han en Stol fra Bordet, satte sig sideværts med sin Stok mellem Knæene og lagde Hatten paa Bordet.

»De bor jo saa net, Line, at det er en hel Lyst at besøge Dem. De maa ikke tage mig ilde op, at jeg — —. Ja nu er det jo sket, og saa er jeg vel nødt til at komme frem med mit Ærende.«

Line indskrænkede sig til at smile forekommende uden at ane, hvor den Indledning førte hen.

»Oprigtigt talt var jeg bange for, at De maaske ikke — — at De maaske manglede et eller andet Stykke, og da vi nu er Bysbørn, og jeg jo har begge mine Pigebørn forsørgede, saa vilde jeg spørge lige frem om det eller ogsaa selv se mig det til, og saa skulde De have det, enten De vilde eller ej.«

»Jeg siger Dem saa mange Tak,« sagde Line hjærteligt. »Saa længe jeg har Helbredet, trænger jeg, Gud ske Lov, ikke til noget. Og jeg har da ogsaa en lille Skilling i en Baghaand til at tage det første Stød af, hvis noget skulde ramme.«

»Det glæder mig at høre,« svarede Nielsen og rømmede sig kraftigt. »Jeg har forresten søgt efter Plads til Dem flere Steder hos mine Bekjendte, det vil sige paa de gode Steder; men hidtil er det ikke lykkedes mig. Det skal jo ske saadan lejlighedsvis.«

Line satte sig med et Haandarbejde for den modsatte Bordende, og de talte sammen om forskellige Ting. Nielsen berørte ogsaa sit Møde med Lavra, og hvad han vidste om hendes Forhold, dog under en særdeles modereret Form.

»Hendes Ulykke er nu den, at hun kaster sig hen til en Gast, der er lige saa ilde faren, lige saa redningsløst fortabt som hun selv. Hvor kan det heller gaa godt?« udbrød Nielsen indigneret.

»Nej, naturligvis — skjønt — — hvad er sikkert i denne Verden?« sagde Line tungt og tænkte paa sin Murer. Han hørte dog til de solide.

»Jo véd De hvad,« sagde Nielsen med selvbevidst Hentydning. »Jeg vil ikke nægte, at der er meget løst, uholdbart; selv af det der glimrer mest, er der alt, altfor meget forlorent — Gud bevares! men der er da ogsaa det som er sikkert, og de Folk, som man helt ud kan stole paa. Ellers var det ikke godt.«

Hun forstod ikke rigtig Forbindelsen mellem denne sidste Bemærkning og Æmnet, men hendes egne Tanker vare nu i det Spor, de saa ofte tog, naar hun var ene. Derfor sagde hun:

»Jeg véd blot, at naar jeg engang ikke kan mer, saa er jeg henvist til Fattigvæsenet og til den kummerlige Barmhjærtighed, der ydes af Folk. Og det synes mig er saa ulidelig bittert, at naar man har slidt og slæbt sit hele Liv og stridt og stræbt for at holde Nøden ude, at Enden saa ikke kan fortone sig en Smule lysere.«

»Ja hvad skal man sige — det er nu engang Naturens Orden og bliver aldrig anderledes. Der vil altid være Folk, der har mere end andre.«

»Naturligvis. Det er heller ikke det. Men jeg kan huske fra min Lærebog, at der stod, at enhver Stand er Gud velbehagelig og af hannem velsignet; naar Kristendommen lærer det, hvor kan der saa i et kristeligt Land være den Forskjel, at nogle faar, hvad de kan leve af, lige til deres Død, og andre kommer paa Fattigvæsenet? Jeg kan nu for Exempel huske gamle Skolelærer Bloch i Skovstrup. Da han ikke kunde holde Skole mer, saa fik han sin Pensjon; da den gamle Sulesnedker, som de kaldte ham, blev lam i Hænderne, kom han paa Sognet og maatte gaa fra Dør til Dør med sin Madspand og Mælkespand. Mon han da ikke havde været lige saa tro og flittig i sin Næringsvej som Bloch, og var hans Stand ikke Gud lige saa vel behagelig?«

»Ja se hvad det angaar — — men forresten vil jeg dog sige Dem, Line, at Regeringen i denne Tid netop arbejder paa et Lovforslag om billige Alderdomsforsørgelser, og Meningen med dem er netop, at enhver Arbejder ved at afse lidt af sin Fortjeneste i de yngre Aar kan erhverve sig Ret til en anstændig Forsørgelse i sin Alderdom, altsaa en ligefrem Pension.«

»Saa?« spurgte Line vantrø.

»Jo, men jeg vil indrømme, Lovforslaget har liden Udsigt til at gaa igjennem under de nuværende Forhold. De véd nok, at Rigsdagen og Regeringen er paa Kant med hinanden.«

»Jeg tænkte det. De Folk, der sidder i Rigsdagen, faar vel ikke selv noget Gavn af det, og saa haster det ikke. Det er altid saa, naar der er Tale om, at de smaa skal til Fadet: det haster ikke.«

»Her tror jeg nok, De gjør de store Uret, Line, thi saa vidt jeg véd, er det netop dem, der vil have Loven sat igjennem; men jeg har ikke fulgt synderlig med i Politiken, saa det er Sager, jeg staar udenfor. Jeg hører kun, hvad der siges, og det gaar mig saadan, at naar det er en Højremand, der snakker op, synes jeg, han har Ret, og naar det er en

Venstremand, der begynder at præke løs, synes jeg ogsaa dét er billigt; nej, men vi har jo flere Fabriker her i Byen, hvor det er indrettet saadan, at der ugentlig tilbageholdes nogle Øre af Lønnen, saaledes at der omsider bliver en Alderdomsforsørgelse ud af det. Jeg skal have det i Tankerne. Det var ikke umuligt, jeg kunde skaffe Dem Indpas saadan et Sted, og skulde det engang imellem knibe med Bidraget, saa — — saa længe jeg lever — —«

»Ja mange Tak. De er altfor god mod mig, Nielsen.«

»Hør, Line,« sagde Nielsen og rejste sig, »nu skal De give mig Lov til at se op til Dem engang imellem, og saa skal De ligeledes flittig komme hen og se til Maren Kirstine. Hun føler sig noget ene her i Kjøbenhavn, og jeg er jo sjældent hjemme om Aftenen. Lad mig se, De gaar ud og holder hende med Selskab af og til, naar det passer Dem.« [S. 181]

Line takkede ham atter og atter for al hans Venlighed. Især dette Haab om en Alderdomsforsørgelse kastede ligesom en hel Solstribе ind over hendes ensomme Kvistkammer.

VII.

En graakold Novembermorgen gik Line ind ad Vesterbrogade, til »sit Sted«; hun var i tærnet Shawl, Kyse og gamle Støvler. Der så hun en Mandsperson staa og kige ind ad Vinduet til en Skomagerbutik, og det var umuligt at tage fejl — det var Jens Skomager.

I det samme vendte han sig for at gaa videre; deres Øjne mødtes. Han studsede; han havde ogsaa kjendt hende.

Han løftede forlegent paa sin Hat, og hun rødmede over sin fattige Dragt — den mindste Smule Blod mere i dette hudskære Ansigt var strax synligt —; men begge to standsede de og gav hinanden Haand.

»Det var da morsomt«, sagde Jens og slog Øjnene ned med en Grimace, som han skulde gaa i Jorden af Blusel.

»Ja du bor jo her«, sagde Line; »det har gamle Maren Kirstine, der holder Hus for Nielsen, fortalt mig. Hvordan har du det?«

»Aa jo, aa jo!« svarede Jens og smaapikkede i Stenbroen med sin Stok. »Saa du kommer hos Niensens, kan jeg forstaa. Han er en flink Mand, vakker Mand — meget vakker.«

»Ja jeg har ingen Grund til at sige andet. Han har bevist mig meget godt i Sommer. Han har lovet at skaffe mig Arbejde paa en Fabrik, naar der tilbydes sig en Plads, der er værd at tage mod; jeg kommer der altid, naar de skal vaske, og han betaler mig hver Gang to Kroner. Det er *hans* Taxt, siger han.«

»Vist saa, vist saa«, bekræftede Jens, »meget vakker Mand, Nielsen. Jeg kan forresten godt gaa lidt med her ind ad, saa kan vi følges ad. Det var helt morsomt, at vi skulde mødes.«

»Og du laver Blanksværte?« spurgte Line.

»Jeg laver Blanksværte. Jeg bestiller ikke andet.«

»Og det gaar godt?«

»Meget godt. Aa jo, meget godt. Men det er altsammen i sin Begyndelse.«

»Du har da nok ellers været her et Par Aars Tid nu, har du ikke?«

»Jo vist saa, vist saa. Jeg har været her i et Par Aar, men et Par Aar er ikke saa meget. Du skal forstaa, jeg havde det smaat med Penge, og der skal meget til at sætte saadan noget i Gang. Nielsen var forresten den Mand, der tilbød mig fem Hundrede Kroner til at begynde med, endnu mens jeg var i Skovstrup; han vil gjerne hjælpe Folk; han er af den Slags, som fortjener at have Penge mellem Hænder; men jeg mente, at det var bedre at staa paa egne Ben. Det gaar langsommere, men saa staa man for det hele selv og faar det, som man vil have det. Jeg sagde nej Tak. Nu kunde jeg faa to Tusend Kroner, dér og adskillige andre Steder, men jeg hutler mig igjennem med det, som jeg bedst kan; jeg lirker mig frem og passer det hele selv, saa bliver det gode Varer, og saa lærer ingen mig Kunsten af.«

»Hvem har du hos dig?«

»Jeg er ene, aller mutters alene.«

»Men er det dog ikke trist?«

»Aa jo, somme Tider. Den gamle døde jo«, forklarede Jens og trak Øjenbrynene til Vejrs. »Han var et Brumlehoved, men vi var saa igaaet med hinanden. Jeg savnede ham svært i Førstningen, men jeg har altid travlt og altid fuldt op at tænke paa, og saa gaar Tiden, uden at jeg mest véd, hvor den bliver af. Jeg kjender heller ingen, det vil sige, som jeg saadan bryder mig videre om. Her er Folk nok i Kjøbenhavn, men hver har geménlig nok i sit. Nu gaar jeg i denne Tid og brygger paa en ny Slags, en flydende Sværte, som skal sættes paa Flasker. Hun bliver god, tænker jeg, naar jeg først faar den færdig; men det er den ikke endnu.«

Line havde naaet »sit Sted«, og de skiltes; men hele Dagen tænkte hun paa Jens Skomager. Det var saa underligt, saa ubegribeligt, at den firskaarne, kejtede Svend gik her inde i nobret Overfrakke med lavpullet Filthat, Spadserestok og Blankstøvler, han som hun regnede for saa lidt, den Sommer hun syede paa Udstyr, — han som tog sig saa unanseelig ud hin Eftermiddag paa Perronen ved Siden af hendes store, smukke Murer, der skulde blive Bygherre med femten Tusend i Indtægt om Aaret, hvis han havde levet. Det var ogsaa underligt, at Nielsen havde tilbudt ham saa mange Penge, og at han havde afslaaet dem uden videre, fordi han vilde staa paa egne Ben og klare sig selv. Hun kunde ikke lade være at tænke paa, hvordan Ditlevsen og hans Kompagnon, den Sommer de byggede for egen Regning, maatte søge Prokurator og maatte optage Laan paa stemplede Papirer og finde paa hundrede Udveje for at faa deres Arbejde til at gaa. Hun havde lige havt paa Munden at fortælle ham, at Nielsen i Eftersommeren havde foræret hende til en ny Kjole — Maren Kirstine fik én samme Gang — og betalt Syløn og alt Tillægget; det var dog godt, at hun tav stille, naar han var saa finfølelse. Ja det var underligt, at hun tog mod Almis af Nielsen, *han* afslog blot et Laan. Hun følte en voxende Agtelse for denne løjerlige lille Knort med samt hans Sværte, baade den faste og den flydende. [S. 186]

Hos Jens havde Mødet med Line vakt gamle og glemte Fornemmelser til Live igjen, saa han først kom rigtig til sig selv, da hun var borte. Derfor glemte han ogsaa blandt meget andet at spørge hende om, hvor hun boede, skjønt —; det passede sig vel ikke engang for ham at besøge hende.

Men var det ikke tidligere ret gaaet op for ham, at han var ene, saa gjorde det nu, da han kom hjem til sin Kjælder. Det alvorlige, det stille og solide, der lige fra Barn af havde været hos Line, tiltrak ham som noget beslægtet; han havde en uvilkaarlig Følelse af, at denne Natur kunde smelte sammen, blive ét med hans, at han kunde stole paa hende, betroe hende alle sine Planer, alle sine Ønsker og Tanker, og at de vilde finde en Sangbund hos hende. Og fra den Dag af tænkte han oftere paa sin Fader end i lang Tid, følte Trangen større til at meddele sig; fra den Dag af blev Ensomheden ham mangen Gang tung.

Allermest den Dag, da det efter de Hundrede af mer eller mindre mislykkede Forsøg endelig var lykkedes ham at fremstille sin flydende Sværte saaledes, at den tilfredsstillede alle berettigede Krav. Han følte da en saa stor Trang til at tale med nogen om sin nye »Opfindelse«, at Ensomheden ligefrem blev uudholdelig. Men hvem skulde han meddele sig til? Til Line naturligvis, til hende og ingen anden.

Han vidste jo, hvor »hendes Sted« var, og hvad Tid hun mødte der om Morgen; han vilde dog forsøge, om han ikke kunde træffe hende der igjen. Men der var længe til Morgen, hele den lange Nat og et Par Timer endda, thi Klokken var først ni. Det var for tidligt at gaa i Seng, naa! han havde ikke været ude den hele Dag; han kunde jo gaa sig en Aftentur, gaa en Vending ud forbi Tivoli; han vilde derefter sove desto bedre.

Da han var kommen forbi Tivoli, vilde han dog med det samme forlænge Turen hen til Vesterbros Torv; det var der i Nærheden, Line havde sit Sted; han havde ikke lagt Mærke til Numeret, men kunde godt huske, hvorledes Bygningen så ud; det kunde være morsomt nok at se, om han ogsaa ved Aften kunde finde det. Og hvis nu Line havde været der i Dag og hjulpet til ved en større Rengjøring eller noget saadant — — og nu gik han og anstrængte sig for at finde en

eller anden rimelig Grund til, at Line paa denne Tid af Døgnet atter lod sig møde, og medens hans Indbildningskraft skabte Tilfælde paa Tilfælde, og hans sunde Fornuft lige saa hurtigt atter slog dem ihjel, naaede han Torvet og fulgte Fliserækken ud over den temmelig mørke Plads.

Pludselig strøg en Kaabe ham paa Ærmet. Han fôr op af sine Drømme og hørte sig tiltalt af en spæd Kvindestemme.

»Skole vi to into »flisère« lidt?«

»Vabeha?« sagde Jens forbløffet, stod stille og tog til Hatten for to dameklædte Skikkelser, der havde hinanden under Armen og nu ligeledes standsede. De lo dæmpet begge.

»Er Herren Enkemand?« spurgte *hun* igjen, som først havde talt. Hun var lille; over Muffen og Pelskraven lyste et spidst, guligt Ansigt; hun naaede kun sin Ledsagerske til Skulderen.

I det samme begreb Jens Situationen; han blev rød af Undseelse og lod et næsten forbitret Øjekast fare hen over dem begge, idet han vendte sig for i Tavshed at fortsætte sin Gang. Men idet hans Blik strejfede den højes Ansigt, studsede han.

»God Aften, Lavra! Naa saadan! se se!« udrød han med en særegen Betonning og lod Øjenbrynene gaa usædvanlig højt til Vejrs.

»God Aften, Jens!« svarede hun spagfærdigt, »Guj, er det — — Dem? saa De kjendte mig værkelig inte. Jo jaj ku strax kjende Dem paa Gangen, og saa sagde jaj til min Veninde, om vinte sku ha ledt Grin, faa de va en af mine Bekjendtere.«

»Ja vel«, udrød den lille, »og jeg viger for denne ældre Flamme. God Nat, Børnlille!« [S. 189]

Dermed forsvandt hun i Strømmen ind efter Byen. Jens og Lavra stod begge en Del forlegne over for hinanden. Jens skammede sig paa Lavras Vegne, og hun ikke mindre, fordi hun af Jenses Grimace strax havde set, at han tog hendes Forklaring for det, den var.

»Det er ellers ikke værd, at vi er fornemme,« sagde Jens og borede med sin Stok mellem to Fliser. »Vi maa da nok helst sige du til hinanden lige som altid. — Hvordan gaar den ellers?«

»Som du ser,« svarede hun i en dump Tone, der intet skjulte.

»Det var nok heller ikke noget godt Selskab, du der var kommen i,« sagde Jens igjen og følte stor Ynk med hende.

»Vi kan ikke være lige fromme alle sammen.«

»Det kommer meget an paa, hvad vi selv vil. Du skulde ligodt holde dig fra den Slags, Lavra,« sagde Jens, voxende i Sikkerhed.

»Tror du?«

»Ja for det ender i Usselhed.«

Hun begyndte langsomt at gaa — Jens fulgte hende.

»Du er dog et stort og stærkt Fruentimmer og forstaar vel nok at tage fat. Naar du vil, maa du vist paa en skikkelig Maade kunne tjene til dit Underhold, uden at du saadan har behov at kaste dig hen. Naar man har kun sig selv at sørge for, saa kan man, enten man er Karl eller Pige — —«

»Véd *du*, hvad jeg har?« spurgte hun og fôr med Lommetørklædet til Øjnene.

»Har du — — er du gift da?«

»Nej desværre, men jeg har da været forlovet ligesom andre ordentlige Folk.«

»Slog han op?«

»Ja — til alle Sider og paa alle Maader, og det gjør han den Dag i Dag. Snart har han én, snart en anden, men mig fik han tøjret godt nok først, og tror du, han betaler saa meget som en Øre til Barnet, eller at jeg kan komme nogen Vegne med ham?«

»Det er rigtignok en beklagelig Relighed,« sagde Jens og rystede paa Hovedet.

»Det er nu to Aar siden. Jeg fik Barnet ud, for det kunde jeg jo ikke sætte mig hen med her, saadan som de gjør paa Landet. Jeg tog Tjeneste igjen; sidst var jeg i en Beværtning derude efter »Belvedére«, hvor de byggede i Sommer. Og jeg fattede Haab paa ny; det saâ endnu engang ud til, at det kunde blive godt alt sammen. Der var en Murer, en stor og kjøn Karl og en dygtig Arbejder, om endskjønt muligvis nok noget vidtløftig; men der er jo ingen fuldkommen. Han vaklede mellem mig og en anden, og vi to Fruentimre førte Krig paa Liv og Død om ham. Men en skønne Dag snød han os begge og rejste til Amerika med en Naalemagerenke, og saa opgav jeg det hele. Det andet Fruentimmer og jeg sluttede Forlig; kost var hende, jeg fulgtes med før, og nu bor vi sammen. For naar man skal give næsten hele sin Maanedsløn til Kostpenge for saadan en stakkels Unge, og man gjerne vil følge en Smule med Tiden i Klæder, og hvad der hører til moralsk Dannelse, saa kan den aldrig balancere. Det hele er indrettet saadan for mig, at enten skal jeg krepere eller ogsaa — —« hun brød ud i en fortvivlet, undertrykt Hulken. »Aa Gud, ja det er Elendighed og Usselhed, hvordan vi vender det. Far vel, Jens! Gaa nu din Vej, og Tak, fordi du vilde kjendes ved mig!«

»Dersom du ikke vil forsmaa en ringe Hjælp —« sagde Jens og tog sin Portemonnæ frem. Han rakte hende en Tokroner. »Værsgod, Lavra! men se for alting at komme ud af det slemme Selskab, ellers gaar det dog rent galt.«

Han skyndte sig hjem ad. Han havde næsten helt glemt, hvad han var kommen ud paa Vesterbro for, saaledes havde det rystet ham, dette Møde. Nej, da var Line af en anden Slags Tømmer. Han var vis paa, at ihvad der end timedes hende, kunde hun aldrig komme ind paa den Vej.

Stakkels, stakkels Lavra! Stakkels varmblodige, legemsvakre Piger, som med tusende lykkelige Forventninger kastede eder ind i det brogede, hvirvlende Liv og høste Skyld, Nød og Usselhed, hvor I have saaet Ungdom, Livsstyrke og vaarlyst Haab.

Stakkels mange Lavraer!

Jens syntes ret at skulle faa sin Gang paa Vesterbro, men det gik da forresten hans Sværte ligesaa, thi det var den Del af Byen, hvor den havde størst Afsætning. Tidlig den næste Morgen var han altsaa paa Vej igjen; rigtignok kunde Line have skiftet Sted mange Gange, siden han saâ hende sidst, og det var jo ogsaa i høj Grad tvivlsomt, om den Tid, han sidst traf hende, var hendes sædvanlige Mødetid. Jo længer Jens kom ud, desto mere haabløs syntes ham hans Gang.

Han kunde naturligvis gaa hen paa Gamle Kongevej og faa hendes Adresse hos Maren Kirstine; men dels var han bange for, at et saadant Skridt skulde tydes forkert, dels brød han sig heller ikke om at knytte nærmere Forbindelse med Nielsen paa ny — nu fik Lykken raade.

Og Lykken var ham god — — der kom hun.

»God Morgen,« sagde han og vendte strax om. »Skal vi følges ad?«

Der gik et lyst Smil over hendes Ansigt.

»Du er jo alt for fin til at følges med mig,« sagde hun.

Han smaafniste og trak Øjenbrynene op.

»Nu har jeg den »flydende«.«

»Nej vel! Saa gratulerer jeg.«

»Tak. Den skal bare smøres paa med en blød Pensel. Og véd du, hvad der er Dyden ved den?»

»Naa?»

»Der er ikke Spor af Lak eller Fernis i den. Den gjør Læderet blødt og holdbart og har en udmærket Glans.«

»Hvordan finder du dog paa alt det, Jens?»

Jens gjorde alskens sælsomme Grimacer til det Spørgsmaal og besvarede det ikke ellers. Derimod vedblev han:

»Jeg kunde ikke lade være — jeg mente, jeg skulde ud at fortælle dig det. Men det er sandt, hvor bor du, Line? Det var dog morsomt nok at vide det.«

Hun sagde ham sin Adresse.

»Gik du herud for det samme? Det er jeg glad ved, Jens.«

»Er du? Aa jeg gaar saa alene med alt mit, skal jeg sige os. Jeg vidste jo ikke, om det kunde interessere dig synderligt, men du har det paa en Maade lige som jeg. Du er ogsaa temmelig ene, og saa véd jeg ikke — det kom saadan over mig.«

»Jeg skal aldrig være gladere,« sagde hun rørt, »end naar du vil fortælle mig alt, hvad du trænger til at fortælle. Og det skal heller ikke komme videre end mellem os. Gud ske Lov, at det gaar saa godt fremad for dig, Jens!« [S. 194]

Saa skiltes de. Hun kunde, da hun gik op ad Trapperne, ikke lade være at smile ad en saa enkel Livsgjærning som den at lave Blanksvæerte, men hun maatte alligevel, enten hun vilde eller ej, skjænke denne Svæerte sin udelte Sympathi.

VIII.

Julen nærmede sig. Line sad ved Lampen i sin Stue og strikkede med lange Træpinde paa et stort Uldtøj; saa bankede det paa Døren; hun rejste sig og lukkede op.

Nielsen hilste og traadte ind; han havde en stor Pakke under Armen i blankbrunt Papir.

»Her har jeg noget med, som jeg vil bede Dem se paa — og gaa med, hvis De synes om det,« sagde han, idet han lagde Pakken paa Bordet og skar Seglgarnet over.

Halv forlegen, halv spændt traadte hun til.

»Vil De selv være saa god at pakke op,« sagde han videre og satte sig paa den Stol ved Bordet, der stod nærmest, noget anstrængt af Byrden og de mange Trapper.

»Jeg véd snart ikke, hvad jeg skal gjøre ved Dem, Nielsen,« svarede hun. »De kommer med den ene Foræring til mig efter den anden. Jeg kan jo aldrig gjengjælde det.«

I det samme så hun, at det var en sort Plüsches Kaabe.

»Nej, nej!« sagde hun næsten forskrækket og veg et Skridt tilbage. Hendes Ansigt blev alvorligt og Tonen lidt hæftig. »Det passer sig ikke for mig. Den kan jeg ikke tage imod.«

»Det kan De vel,« svarede han utaalmodig og kastede sin Hat hen i Sofaen. »Se paa den i det mindste!«

»Hvad tænker De paa?« sagde hun og holdt den ud foran sig. »Ja den er nydelig, naturligvis; men den vil jeg ikke tage imod, den er altfor kostbar — en Vaskerkone, en simpel Arbejderske.«

»Nu er vi lige ved Julen, og saa tænkte jeg, at naar De gik i Kirke og lidt ud ellers, havde De ikke noget imod at have saadan én paa. Hvad De er eller ikke er, kommer ingen ved. De kommer ærligt til den og skylder ingen Regnskab for Deres Paaklædning.«

»Det gjør jeg naturligvis ikke,« sagde hun og lagde Kaaben varsomt over Stoleryggen, den Stol, hun selv havde rejst sig fra. »Men hvad ville Folkene her i Huset tænke — nej, nej! det kunde let komme til at gaa ud over mit Rygte; det tør jeg ikke, der skal være Maade med al Ting.«

Hun vedblev alligevel at se beundrende paa den, bøjede sig ned og pillede en hvid Traad bort, der hørte hjemme i Butiken.

»De vil da ikke have, at jeg skal gaa med min Bylt igjen. Kaaben er kjøbt og betalt, og jeg tænker, den skal klæde Dem. De véd, at jeg engang imellem føler Trang til at gjøre en Foræring, helst paa Steder, hvor jeg tør vente mig lidt Fornøjelse deraf. Siden min Kone døde, og mine Piger ere komne i Vej, har jeg ingen rigtig at pynte paa — gamle Maren Kirstine forlanger ikke meget af den Slags Ting, saa det er Dem, der gjør mig en Tjeneste ved at modtage den.«

Han rejste sig og tog Kaaben.

»Lad os nu se, hvordan den sidder. Den er kjøbt paa de Vilkaar, at den kan byttes, hvis den ikke passer.«

Hun vilde endnu gjøre Indvendinger, men da det kostbare Klædningsstykke i Armene paa Nielsen aabnede sin Favn imod hende, udøvede det alligevel sin ejendommelige Tiltrækningskraft. Plüsch og Pelsværk. Hendes høje, fyldige Skikkelse, hendes lyse, ovale Ansigt med den smilende Kant af Tandrækken — for smilede gjorde hun alligevel, da alt det tykke, bløde, varme slog sammen om hende — —! Hun var skjøn som en Fyrstinde.

Nielsen lagde i ren Ubændighed Armen om hendes Liv, inden hun kunde tænke paa at afværge det, så hende ind i Ansigtet og svor paa, at hun var det dejligste af alt, hvad han endnu havde set.

Hun snoede sig fra ham og blev purpurrød; i et Nu gik det op for hende, at Nielsen var forelsket i hende.

»Hvad skal jeg have for Kaaben?« spurgte han og nærmede sig paa ny, medens Attraaen drev voxende op i ham.^{198]}

Hun mærkede det, hun smittedes — —

»Jeg har ikke Raad til at betale den,« sagde hun, leende som en ung Pige; Tænderne glimtede bredere, de graa Øjne bleve varme, Mine og Holdning paa en Gang sky og kaldende, idet hun veg længer fra ham.

»De skal slippe med et Kys,« sagde han.

»Jeg har ingen,« raabte hun med en klinger, kaad, trillende Latter og holdt sine Hænder værgende ud.

»Kan jeg have mindre?« Han greb lidenskabeligt begge hendes Hænder.

»Og hvad følger saa?« udbrød hun blussende, ude af sig selv. Alle Ungdommens Rigdomsdrømme, Lykkedrømme lynede hende paa ny i Møde.

»Alt hvad du vil. — Endelig begynder vi at forstaa hinanden.«

»De fortryder det i Morgen. Gaa! Gaa til i Morgen!«

»Jeg fortryde! Nej hverken du eller jeg, det sværger jeg dig til.«

Han drog stærkt i hende, men hun stod imod og blev ved at gjentage »til i Morgen.«

Men han vilde sejre nu, vilde sejre ved fysiske Midler. Alt som hun maatte opbyde større Modstandskraft, blev Sindet koldere; Farven paa hendes Kinder tabte sig, Smilet svandt; nu vilde *hun* som hun vilde, og hun var mere legemsstærk end han.

»Hvad Tid maa jeg komme i Morgen da?« spurgte han opgivende Kampen.

»Ved samme Tid som i Aften, hvis De ikke forinden har fortrudt det.«

»Og saa faar jeg, hvad jeg har til Gode?« sagde han og greb sin Hat.

»Jeg vil betænke mig. Jeg lover ingen Ting.«

Han tilkastede hende et forliebt Fingerkys og forlod Stuen.

Hun drejede Nøglen om efter ham og blev staaende midt paa Gulvet og lyttede til hans Trin ned ad Trappen.

Hun var overvældet, fortunlet — en angstfuld Hede kom stille vældende over hende, medens hun søgte at erindre sig, hvad hun havde sagt og gjort og lovet, og i det samme jog der gennem denne Hede en Orkan af Glæde over at have naaet det Maal, hun for evigt syntes stænget ude fra. Aa, hvor det sydede og flammede i hende som et Krater af Guld og Sølv med Raketter af funkende Stene. Hun var rig — nu kom det paa én Gang altsammen: Landsted, Middage, Landauer, Ære, sorgløse Dage, kom uden Anstrængelse, uden Slid og Savn, kom, saa der blev en hel Levetid at nyde i, i Stedet for nogle faa skrøbelige Matroneaar.

Hun gik frem og tilbage i en svimmel Henrykkelsesrus. Nu var det forbi med Vaskebaljen, med Trappeskuringen, med Madam Ditlevsen og det falmede Shawl. Hun begyndte at se med Foragt ned paa »sit Sted« — hendes Sted var herefter de store, lyse Stuer paa Gamle Kongevej.

Og Nielsen så jo godt ud endnu. Han var vel heller ikke meget over de halvtreds, en fem, sex Aar maaske. Tænke sig, at det var saadan fat med ham! Denne faderlige Rolle blot et Skalkeskjul! Hele dette Ildhav bag den barske Mine! At

denne gamle Støder — at hun skulde blive Fru Nielsen — —! Hun skar Ansigt ad Kakkelovnen og fægtede med begge Arme i Luften. Hvad vilde Folk i Skovstrup sige — og — — Jens Skomager?

Da Billedet af den brave, firskaarne Karl viste sig midt i det blændende Rigdoms-Fyrværkeri, blegnede Glansen noget, der lagde sig ligesom en Dæmper paa Jubelen, hun blev alvorlig og eftertænksom. Langsomt trak hun Kaaben af sig, langsomt lagde hun den sammen og hang den paa ny over Stoleryggen.

Det, syntes hun især, var saa rørende, at han var gaaet den lange Vej ud til Vesterbro for at fortælle hende om sin Sværte, at han ikke havde andre fortrolige at ty til end saadan en stakkels hjælpeløs Enke, at det tilfredsstillede ham at meddele sig til hende, hver Gang han, løftet ved eget Snille, egen Udholdenhed og Energi, tog et nyt Trin frem [S. 205] — Ham havde Nielsen ogsaa villet gjøre stor i et Øjeblik, ligesom han nu vilde gjøre hende det; men han sagde nej Tak. Han vilde heller komme saa smaat frem, føle sig paa egen Grund hele Tiden, for saa vidste han bedst, hvor han var, sagde han, og hvordan han stod i det. Hvordan mon hun kom til at staa i det, dersom hun blev Fru Nielsen? Hvad vidste hun fra tidligere Tid om denne Mand?

Hun begyndte at samle sammen paa, hvad hun kunde mindes om ham fra Barneaarene, da han var hjemme. Han kunde nok tit være noget brøsig mod Tjenestekarlene og stundom lidt for venlig mod Tjenestepigerne. Hun havde ogsaa hørt om ham, at han kunde faa Taarer i Øjnene, naar der var Tale om stor Nød, og at han aldrig holdt tilbage, hvor han kunde række en hjælpsom Haand. Han havde et godt Hjærte, og saa var han rig. Det var dette sidste, der dog var det vigtigste, det, det egentlig kom an paa. Fattigdom skabte Slid og Savn og Sorg — Rigdom skabte Lykke, Frihed, Anseelse, Velvære.

Hun fik ikke meget Søvn i sine Øjne den Nat. Men det forunderlige var, at jo nærmere hun kom dette Lyksalighedens Land, jo vissere hun blev paa at kunne afkaste *det*, hun havde følt sig saa knuget af: den uvisse Fremtid, Sygdommens Hjælpeløshed, Alderdommens Nød og Forladthed, alt det pinende ved at være tilsidesat, overset, agtet ringe — [S. 206] — desto flere Tvivl kom der op i hende, om Rigdommen, Rigdommen i og for sig, nu ogsaa virkelig bragte Bod for alle Livets Tyngsler. Tidligere havde Maalet staaet saa fjærnt, og det kunde kun vindes gennem et helt Livs Bedrift. Da laa der intet andet bagved end at nyde den fortjente Hvile og den Anseelse og Tryghed, Rigdommen giver. Nu kom det anderledes, og hvad vilde det næste Maal blive? Det var ikke disse ydre Goder: Landsted, Middage, Landauer hun i og for sig satte saa overdrevent højt, de vare jo blot den synlige Form, bag hvilken skjulte sig den egentlige Kjærne: »Forraadet for de mange Aar«, Trygheden, Anseelsen. Og medens hun forgjæves spejdede efter dette næste Maal og ikke saa andet end Hvile, Tryghed, Anseelse, Forraad, grebes hun af en forunderlig Frygt og begyndte at gruble over, om ikke Rigdommen muligvis skulde kjende en Tomhed, en forstenende Ensomhed, der endnu var værre end Fattigdommen.

Og saa var der denne Kjælder, som hun aldrig havde set. Og Stuerne paa Gamle Kongevej og Kjældereren i Store Kongensgade kjørte tilsidst saa vanvittig rundt i hendes stakkels Hjærne, at da det omsider blev Morgen, ønskede hun for fuldt Alvor, at det var Kjældereren, hun skulde flytte til, og at hun aldrig skulde se for sine Øjne disse lyse, smukke Stuer paa Gamle Kongevej.

Og ved Middagstid da hun var kommen fra sit Sted, skete saa det mærkværdige, det fortvivlet vanvittige, at denne fattige Enke, der vel ikke hidtil havde savnet dagligt Brød, men som dog havde sukket dybt og smerteligt under Tyngden af den Nød, som engang *kunde* komme og derfor al sin Tid higet efter Rigdom, som det eneste og største, der var værd at eftertrægte, at hun sagde nej, at hun skød den fra sig med begge Hænder, da den blev hende tilbudt redeligt og hæderligt.

Hun pakkede Kaaben ind i det blankbrune Papir, slog Snoren om og skrev et Brev af følgende Indhold:

Hr. Nielsen!

Jeg kan ikke tage mod denne store Foræring, som jeg ogsaa sagde Dem i Aftes. Saa véd De nok hvorfor. Med Tak for bevist Godhed

Line Ditlevsen.

Hun gik hen til Hjørnet af Værnedamsvej og overgav et Bybud Pakken og Brevet, for at hun kunde være vis paa, at begge Dele bleve rigtig besørgede. Saa gik hun hjem, lukkede sig inde den hele Eftermiddag og var til Mode, som om hun havde gjort en stor Ulykke. Alt hvad hun hidtil saa at sige havde levet paa, havde hun brudt med, hun havde ligesom afsvoret sin Tro, forkastet sine gamle Guder og kjendte endnu ikke ret de nye. Hun havde adlydt en Stemme, der havde talt til hende fra et indvortes Dyb, hvis Tilværelse hun ikke før havde anet, en Stemme, der var saa mægtig, saa sikker — sikrere endnu end Rigdommen syntes hun — og klang saa dirrende sødt og vældigt, at hun kunde ej andet; men hun vidste, at hun havde uigjenkaldelig valgt Kvistkammeret — idet højeste Kjældereren, dersom han nærede andre Følelser for hende end en Broders, dersom han ikke mere og mere aldeles gik op i sin lille, enkle Livsgjærning; men selv om den Fortrolighed, han havde vist hende, betød noget mere, saa kom det jo endda an paa, hvad den Kjælder vilde bringe, om ikke Kvisten alligevel var den trygge.

IX.

Lige i Skumringen bankede det med et Par raske Slag paa Døren. Line lukkede op paa Klem; i Gangen var der bælgmørkt.

»Hvem er det?«

»Det er mig,« hørte hun Nielsens Stemme lige ved sit Ansigt. »Jeg maa vel nok komme ind.«

»Har De faaet dét, jeg sendte tilbage?«

»Naturligvis; men jeg forstaar ikke, hvad det skal til.«

»Jo det forstaar De vel nok, og jeg synes ikke, det er behageligt hverken for Dem eller mig at komme ind paa det oftere,« sagde hun, men aabnede dog Døren og lod ham træde ind.

Han satte sig ned og tav et Øjeblik. Line begyndte at blive uhyggelig til Mode, hendes Knæ skjælvede, og hun blev kold paa Fingrene.

»Hvorfor vil De ikke have Kaaben?« spurgte han mut. »Den var kjøbt til Dem.«

»Det véd De godt, Nielsen,« svarede hun sagte. »Lad os ikke tale mere om det!«

»Det er dét, jeg er kommen for at tale om,« sagde han lidt brøsig. »De talte engang om en Alderdomsforsørgelse, og De ser jeg har tiltænkt Dem én. For De kan vel nok begribe, at jeg ikke vil besøge Dem for ingen Ting.«

Line stod op mod Kommoden med Hænderne paa Ryggen.

»Jeg troede ikke,« vedblev han, »at De egentlig havde Raad til at være saa kostbar, saa fin paa det. Skal vi ikke se til at komme til Rette og blive lidt fornuftige. Jeg kan nu engang umanerlig godt lide Dem, og hvad denne Forsørgelse angaar, skal jeg den Dag i Morgen gaa op i »Hafnia« og tegne Dem ind. Saa kan De sige, De har det paa det tørre, hvad Fremtiden angaar. Hvor stor skal vi sætte den?«

»Jeg véd slet ikke, hvad De mener,« sagde Line og saå forundret paa ham. »Hvad behøves en saadan Forsørgelse til i det Tilfælde, De tænker?«

»Nej vist ikke, men jeg troede, det var Dem som Liv og Død om at gjøre. Det lod jo til, at De havde forelsket Dem i den Indretning. — Kom nu her!« sagde han og slog sig paa Laaret, »og lad os være fri for flere Omsvøb! Jeg er ikke vant til — jeg kan ikke i Længden gjøre saa mange Komplimenter. Du er som sagt tjent med det, min Tøs!«

Line blev blodrød.

[S. 207]

»Er det saadan, De mener!« udbrød hun dirrende. »Nu først forstaar jeg Dem. De troede, jeg var til Fals for saa godt Kjøb?«

Hun stod i samme Stilling og vrikkede nervøst med Kommodenøglen, som sad i øverste Skuffe.

»Godt Kjøb,« faldt den rige Mand ind. »Herre min Gud, har jeg talt om godt Kjøb! Tror du, jeg tinger, naar det er noget, jeg kan lide. Det har jeg aldrig havt Vane til i mine Dage, selv naar det kun gjaldt en Hest. Saa kjender du mig ikke endnu, Line, og som jeg siger — alle disse Formularer behøves ikke overfor mig. Jeg skal i enhver Henseende holde dig galant.«

Han rejste sig op og vilde nærme sig hende.

»Gaa Deres Vej!« sagde hun haardt og dybt.

»Hvad behager? Skal det være saadan en lille huslig Scene.«

»Gaa, siger jeg! Jeg taaler ikke Deres Uforskammetheder. Jeg er lige saa god som De — De er gaaet Fejl af Numeret.«

Han traadte hen til hende og lagde begge sine Hænder paa hendes Skuldre.

»Jeg slaar Dem lige i Synet!« sagde hun rasende med dyb Strubestemme. »Vil De gaa Deres Vej!«

Det raa kom op i ham.

»Det er ikke første Gang,« sagde han med et stikkende Smil, »at jeg er traadt op i Stedet til en urolig Hoppe.« [S. 208]

Maaske havde han før med sin kyniske Sikkerhed, sine Lemmers Styrke besejret Blyheden.

Han lod sin højre Arm glide om hendes Nakke og sænkede den venstre for at lægge den om hendes Liv, og da hun saaledes i dette kritiske Nu saå hele hans venstre Side blottet, saa kom det uvilkaarligt, springfjederbrat over hende, over hendes arbejdsvante højre Arm: hun drev ham med sin haarde Haand en Kindhest, saa han tumlede tilbage, medens alle Himlens Stjærner dansede for hans Øjne, og alle Stadens Kirkeklokker ringede for hans Øren. I samme Nu smøg hun under hans Arm, gennem Døren, ned ad Trappen — —

Hans første Tanke var at styrte efter hende, gribe hende og gjøre et eller andet forfærdeligt for at hævne baade Tort og Svie. Han naaede ogsaa ud paa Gangen, hen til Trappen, men saa hørte han, at hun ringede stærkt paa neden under. Han standsede betuttet; nu satte hun vel Huset i Oprør, han riskerede vel at faa med Politiet at gjøre. Han skyndte sig at slaa koldt Vand i Blodet, gik rask ned ad Trappen for at komme bort, inden hun fik forklaret sig, inden man vidste, hvad der var paa Færde. Han var i et Arbejderkvarter; han var Storborgeren, der levede af disse Folks Sved — efter deres Betragtning; han maatte tage sig i Agt.

Ligesom han sprængladet med Forbitrelse, men fornaglet af Angest drejede om Trappehjørnet, hvor hun stod, blev Døren lukket op. Han halvvejs styrtede ned til næste Afsats. Der hørte han hende roligt sige ind:

»Er De saa venlig at laane mig den sidste »Dagstelegraph?«

Faren syntes overstaaet; dog befandt han sig ikke rigtig vel, før han var kommen et Stykke hen ad Gaden og overbeviste sig om, at han ikke blev forfulgt.

Line fik en Avis, som hun ikke læste; hun tændte med rystende Haand sin Lampe, laasede sin Dør inden fra og satte sig hen til Bordet med sit Arbejdstøj, bleg, stenfast i Trækkene med sluttede Læber og en fugtig Glans i Øjnene. Men det var hende ikke muligt at holde paa Pindene, hun var i for stærkt indre Oprør.

Hun skød det store Strikketøj op paa Bordet, lænede sig tilbage mod Stolens Rygstød og knugede Hænderne i hinanden i sit Skjød.

Hovedet sank en Smule, saa det stirrende Blik, der var fæstet mekanisk paa Lampefoden, kom under fra, og Panden drog et Par snævre Furer paa langs.

»At han vovede at byde mig det, den Pranger, den afskyelige Karl! Og at jeg et eneste Sekund kunde tro, at han havde rene Hensigter, kunde føle det som noget stort at dele Hjem med ham, have noget fælles med ham — —

Hvor er jeg dog ene mellem alle disse Tusender! Man kan sønderslides af Græmmelse, krepere af Sult uden at nogen skjænker én en Tanke. Og den eneste, som jeg troede vilde mig noget godt, vil min værste Fortræd — —« Saa sov Tankerne ligesom ind, mens hun vedblev at stirre paa Lampefodens slidte Ornament, og der hvor Tankerækken slap op, som naar en kummerlig, bitterflydende Steppeflod slipper op, dannede sig Ordet »Menneskeørken«; det ligesom

fyldte det tomme Rum.

Det lød, som om nogen snublede eller faldt paa det øverste Trappetrin, nogle knirkende, forsigtige Trin fulgte, saa en Skuren hen ad Muren, en Famlen paa hendes Dør, et Stød mod Dørtrykkeren — og saa et Par stærke Knoer mod Fyldingen.

Line sad først ganske stille, men hun huskede paa, at man ude fra kunde se Lysskjæret gennem en Sprække, saa det var forgjæves at ville nægte sig hjemme; maaske var det ogsaa Bud fra »hendes Sted« — *han* troede hun i al Fald ikke kom igjen, men nu var Angesten engang i Blodet.

»Hvem er det?« spurgte hun uden at røre sig.

»Det er mig,« sagde en Stemme, som ikke var til at tage fejl af. »Jens«, føjede den lavere til lige ved Dørsprækkens

At Jens skulde komme, netop nu hun følte sig saa forladt og ulykkelig, ligesom for at sige hende, at der alligevel var et Menneske, som brød sig om hende, som hun kunde stole paa, som havde erklæret, at han trængte til hende, som ogsaa var ene i »Menneskeørkenen« — —!

Hun var i en Fart ved Døren og lukkede ham ind.

Han blev staaende ret op og ned indenfor Døren, saå sig om med sit forlegne Smil og skød Panden op og ned; i den ene Haand holdt han Stokken, i den anden Hatten.

»Jeg kommer vel ikke til Ulejlighed!« sagde han undskyldende.

»Nej vist ikke,« svarede hun forvirret, ør — lagde sit Strikketøj hen i Sofahjørnet og tog det strax efter igjen. »Sæt dig ned! det var morsomt, at du kunde finde her op; men læg din Overfrakke, ellers bliver her for varmt.«

»Hvor du bor pænt,« sagde han og tog Frakken af, hængte den paa Dørhængslen og stillede Stokken med Hatten paa i Kommodekrogen; det varede lidt, inden han fik den til at staa.

Hun satte sig imidlertid paa sin Stol ved Bordet og begyndte at strikke; han tog Plads lige over for, saaledes at de havde Lampen imellem sig.

»Nej jeg var netop her ude paa Vesterbro for at kræve nogle Penge ind,« sagde han, »og saa mente jeg, at jeg med det samme skulde se til dig — jeg længtes ogsaa efter at fortælle dig, at den flydende gaar brillant; nu har jeg to Vogne i Gang hver Dag, en Kone til at pakke, en Dreng til at klistre Sedler paa, og jeg bliver nødt til at have mig endnu en Medhjælper.«

Denne trohjærtede Længsel og denne flydende Sværte — — hun vidste ikke, hvordan det kom; men hun stak pludseligt i Graad, skød Stolen tilbage og skjulte Øjnene i sit Lommetørklæde.

Jens rejste sig forskrækket, saå raadvild til sin Hat i Kommodekrogen og gjentog hjælpeløs:

»Maaske jeg kommer til Ulejlighed!«

Hun rystede energisk paa Hovedet, tog Tørklædet fra Øjnene og gik hen til ham. Hun lagde begge sine Hænder paa hans brede Skulder, gjemte Hovedet paa ny og hulkede stærkt.

Jens havde aldrig oplevet et lignende Tilfælde; han greb med den venstre Haand, som var nærmest for, i Stoleryggen for dog at have et Holdepunkt i denne vanskelige Stund, blinkede stærkt med Øjnene og var lige ved at græde med uden at vide hvorfor.

»Hvad fejler du, lille Line?« spurgte han broderligt, men vovede ikke at røre en Lem. [S. 213]

»Aa, jeg er saa ene,« brast det ud, »og jeg er bleven — — jeg er bleven saa skjændig behandlet.«

»Af hvem?« spurgte han og lagde varsomt og ligesom skjærmende sin højre Arm om hende.

Hun samlede sig, rettede Hovedet og traadte tilbage. Derpaa tørrede hun sine Øjne, pudsede Næse og vilde atter hen til sit Arbejde.

»Aa Gud, hvad skal det blive til?« sukkede hun. »Hvad er det for et Liv?«

Han vilde gaa efter hende, men hun trak Bordet lidt frem paa Gulvet og sagde, idet hun tvang en Smule Frejdighed op:

»Sæt dig ind i Sofaen, saa skal jeg fortælle dig det hele. Du har vist mig Tillid, Jens, du har betroet mig dine Glæder; nu skal du faa mine Sorger — det er altid en Maade at gjøre Gjengjæld paa.«

Han satte sig tavs ind i Sofaen, i det Hjørne, som var nærmest hendes Stol.

»Men saa skal du sætte dig ind hos mig,« bad han dristigt; »saa hører jeg bedst, naar vi — —«

»Jeg er vant til at sidde her,« sagde hun og trak Stolen til rette.

»Nej kom hen og sid hos mig, Line!« sagde han paastaaelig.

Hun gik smilende hen og satte sig i det andet Sofahjørne, men de vare længer fra hinanden nu, for de ere jo altid lange disse Sovesofaer. [S. 214]

Hun begyndte med Kaaben og endte med Ørefigenet.

Da hun kom dertil, lagde Jens en Haand over Øjnene og fniste paa den mærkværdigste Maade.

Men hun lagde heller ikke Skjul paa, at det havde fristet hende stærkt, da hun den foregaaende Dag troede, at han gjorde hende et Ægteskabstilbud, og til nærmere Forstaaelse fortalte hun ham alt, hvad hun havde drømt om at skulle opnaa sammen med Ditlevsen. Hun troede nok, at det var ham, der havde indgivet hende denne urokkelige Tro paa Rigdomslykken, hun var selv forundret ved, at da det kom til Stykket, brast denne Tro, skjønt hun i Mellemtiden havde prøvet til fulde, at Fattigdom, Slid og Forladthed er en tærende Husstand.

Hun udgød hele sit Hjærte for ham; blot det, at Kjældereren i Store Kongensgade ogsaa havde spillet sin Rolle, talte hun ikke om.

Da hun endelig var færdig, fandt hun Jens siddende tæt ved Siden af sig med hendes venstre Haand i begge sine.

»Du sagde før,« begyndte han, men gik i Staa, da Line trak sin Haand til sig, og han kunde ikke faa fat i Traaden, før han paa ny havde grebet Flygtningen og lagt den i et endnu snævrere Fængsel end før. [S. 215]

»Du sagde, gode Line, at du vilde betro mig dine Sorger til Gjengjæld for, at jeg fortalte dig mine Glæder; men jeg har ogsaa havt Sorger.«

Han skød Øjenbrynene højt op.

»Maa jeg fortælle dig mine?«

»Ja, ja. Lad os fortælle hinanden alt, Jens!« udbrød hun ivrigt.

»Jeg har lige siden — — men det kan være, jeg alligevel helst skulde tie stille.«

»Siden du kom til Kjøbenhavn« — hjalp hun.

»Nej, siden jeg var Dreng holdt af dig, Line, og da vi vare blevne voxne, var du mig aldrig af Tanker, men saa kom Ditlevsen, og jeg var kun en stakkels fattig Skomager. Nu har vi saa underligt fundet hinanden igjen; — — men det er maaske en Skam af mig at sige saadan noget, for du har det meget nettere her i dit Kammer, end jeg kan byde dig det. Der er saa sort og skummelt og ensomt i min Kjælder, og der lugter saa stramt af al den Sværte, men det er jo den, vi skal leve af.«

»Jeg fortjener hverken dig eller din Kjælder, Jens,« sagde hun sørgmodigt, men i Stemmen vibrerede en Klang af Hvile, Lykke, Haabsopfyldelse.

»Jo du fortjener det, der er titusende Gange bedre,« udbrød han stormende og slog sin Arm om hendes Skulder. »Vil du ha mig?«

»Vil du ha *mig*?« sagde hun med et soldrunkent Smil og lagde sig ind til hans Skulder.

Og Jens forstod, at han havde hende, helt og holdent. Det var ligesom han selv kunde fornemme, hvor trygt og godt hun hvilede op til ham. Hendes Legeme passede saa nøje i hans Favn, hendes Hoved laa som Barnehoved mod Vuggepude mellem hans Kind og Skulder. Han vovede ikke at røre sig, men sad bomstille og faldt hen i de lykkeligste Tanker over, at denne fjærne Skovstrupdrøm nu var gaaet i Opfyldelse alligevel. Og han ræsonnerede over sin Lykke, thi han var en gammel, fornuftig Svend, som ikke kunde lade være at ræsonnere. Havde han faaet hende, da han første Gang var paa Vej med sit Frieri, da hun havde de store Forestillinger i Blodet og faaet ikke saa lidt Smag paa det kjøbenhavnske Liv, medens han var en fattig Landsbyskomager, hvad var der saa bleven af Lykken? Saa havde han nok ogsaa faaet andet at bruge sin Tid til end at tænke paa Sværte. Og Sværten var dog noget helt andet end Skomageriet. Det var heller ingenlunde umuligt, at han engang kunde blive rig ved sin Sværte — det saå grumme stærkt ud til det, og saa blev det maaske ham, der kom til at virkeliggjøre den Drøm, i hvilken Ditlevsen havde været Hovedpersonen. Men han var ogsaa vis paa, at Line ikke havde givet ham sit Ja i dét forfængelige Haab, saa havde hun jo ikke sagt nej til Nielsen, da hun troede, han kom i reelle Hensigter; han var vis paa, at de tænkte ens i Hovedsagen, at det, der byggedes bedst paa, var stille, dagligt Samarbejde i Kjærlighed og indbyrdes Fortrolighed. Det var dog nok det ene solide, hvad det saa ellers kunde blive til med Rigdommen.

Han sad og stirrede lige over Bordet hen paa Kommoden, skød Øjenbrynene op og ned og gjorde Grimacer til Lampen, sluttede engang imellem Fingrene tættere og Haanden fastere om hendes Liv, lod sin Kind stryge sagte mod hendes Pandehaar og vaagnede endelig op af sine Tanker ved at undre sig over, at hun blev ved at ligge saa stille. Saa gjorde han en Bevægelse for at faa et Glimt at se af hendes Ansigt. Hun drog et langt Suk og løftede Hovedet.

»Jeg sov,« sagde hun og saå forundret paa ham, lagde sig op til ham igjen og sagde stille:

»Hvor jeg er lykkelig!«

Hun lagde sin højre Haand op om hans venstre Skulder og vedblev smaasnakkende:

»Hvad tror du, jeg bryder mig om, at der er skummelt og lugter stramt i din Kjælder? Hvad tror du, jeg bryder mig om at være rig, om jeg ogsaa kunde blive det? Jo saa taabelig *har* jeg været, for jeg mente, at det var det ene solide. Men nu véd jeg, at det ene solide er en god, trofast, kjærlig Blanksværtemand som du. Og du skal nok se, hvor det skal lyse op i Kjælderens, naar jeg kommer; med Ensomheden er det jo ogsaa forbi, naar vi herefter bliver to. Og hvad var det du sagde om en ny Medhjælper — jo nu har du rigtignok faaet Medhjælper, kan du tro.«

»Ja Gud ske Lov og Tak for den Medhjælper,« svarede Jens kjærligt. »Du skal ogsaa nok faa din Part af Arbejdet, for det mener jeg er det aller morsomste, at vi kan hjælpes ad. Bare det ikke var saadan et slemt sort Arbejde!«

»Tror du det er fint at skure Trapper, blanke Støvler og børste Kakkelovne? at fare fra Sæbe og Soda til Isenfarve og Trippelse? Sikke nogle Hænder jeg har!« sagde hun og holdt sin Haand op for hans Øjne.

»Og sikken en Medhjælper jeg har,« raabte han jublende og slog begge sine Arme om hende.

Saa snart det lod sig gjøre, det vil sige et Par Dage hen i det nye Aar, holdt de deres Bryllup. Og det var mærkværdigt, hvor Afsætningen paa Sværte, baade den gamle og ny, steg den samme Vinter; man skulde tro, at Alverden pludselig var falden paa at ville trodse sig gennem Sne og Søle i Blankstøvler og Fjedersko — det var som om Tran og Fedtsværte ikke mere var til at opdrive. Jens følte al den Tryghed og Veltilfredshed, som en saadan stigende Omsætning formaar at skabe i en Fabrikant og Handelsmand; dertil nød han i fuldt Maal sin nye Værdighed som lykkelig Ægtemand. Men lige fra hans og Lines Forlovelsesaften spirede i hans Sjæl en Plan om en egen raffineret Overraskelse, han agtede at berede Line, en større Anskaffelse, som hun ikke maatte have mindste Nys om forud. Den blev vel et Par Gange skudt til Side, thi naar der sættes Bo paa den Maade, Line og Jens satte Bo, saa har en flink Husmoder jo altid grumme meget at attraa i Retning af Gardiner, Linnedskab og Køkkentøj, som et Ungkarlejem ikke skjænker en Tanke, og naar Omsætningen og Afsætningen tager Kæmpeskridt, stilles der ogsaa fra den Kant store Krav til Pengekassen; men hver Gang den sølverne Flod i Kassen atter begyndte at stige, dukkede Planen op paa ny, og hver Gang med voxende Styrke — og Planen var en Kaabe.

Den skulde være af sort Plüsck med Pelsværk. Jens havde under Haanden faaet listet ud af Line en nøjagtig Beskrivelse af den Kaabe, Hestehandleren havde havt saa liden Fornøjelse af, og det var hans Agt at købe med det første én, der kunde sige Spar to til hin.

Planen blev udført i Slutningen af Januar; Kaaben var saa meningsløs dyr, at Jens ikke havde Anelse om, at der gaves Klædningsstykker til en saa fabelagtig Pris, og regnede ud, at den repræsenterede en Sum lig Fortjenesten paa saa og saa mange tusende Sværteæsker. Men nu var det besluttet.

Fastelavns Søndag spadserede Line ved sin Mands Arm i stille, høj Solskinsfrost ud ad Store Kongensgade til Langelinje i den nye Kaabe. Overraskelsen var lykkedes fuldkomment. Jens gik hen ad Fliserne, svang sin Stok og nød sin Triumf under mangfoldige Grimacer med sit lykkelige Ansigt og under store Øjenbrynsoptrækninger.

»Se, se!« hviskede Jens og hentydede til en Dame, der gik lige foran dem. »Der er en Kaabe lige som din. Du skal se, det er en Grevinde. Men din staar ikke tilbage. Vel, Line?«

Line tog et fast Tag i hans Arm. »Lad os engang se paa dette!« sagde hun og drog ham hen imod nærmeste Butiksvindue.

»Er der noget, du har Lyst til?« spurgte Jens og lod Blikket løbe raadvildt om bag den store Spejlglasrude — det var et Herrehatte-Udsalg.

»Jeg kjender den Kaabe,« sagde Line. »Det var den, jeg skulde have. Jeg kjender den paa Snorepynten bag paa.«

»Er det muligt, Line?«

»Og jeg kjender ogsaa hende, som har den paa. Det var Mads Mogensens Lavra.«

»Herre Gud,« sagde Jens. »Er hun bleven saa fin nu, og hun var i saadan en jammerlig Forfatning, da jeg sidst saå hende — du véd nok den Aften, jeg mødte hende.«

»Stakkels Lavra!« sukkede Line og knugede sig ind til sin Mands Arm. »Lad os gaa ned ad Bredgade!«

Afskriverens rettelser

- [s. 14](#): hun ikke længer end[ind] til Brøk, og dette Geumgrafi
- [s. 22](#): med den anden Haand sit Slør op og saâ Veninden[Veninde]
- [s. 42](#): Trængsel af Tilskuere. Par efter Par hvirvlede[hvivilde]
- [s. 114](#): »en lille[lille] sort,« og saa skal det være Stop
- [s. 121](#): »Jeg var ogsaa[ogaa] temmelig paa det rene
- [s. 139](#): jævnbyrdige Naturer, der indgaa Stalbroderskab[Stalbroderskab]
- [s. 162](#): Og hvis der er et eller andet, jeg kan[han] hjælpe
- [s. 171](#): en Afvexlings[Afvexlings] Skyld? Nej Tak som sagt.«
- [s. 172](#): spurgte Lavra[Laura] og drejede en Tændstikkeæske
- [s. 172](#): umulig blandt dannede[danede] Mennesker. Ge maj
- [s. 215](#): Stemmen vibrerede[vibrede] en Klang af Hvile, Lykke,

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SKOVSTRUP-FOLK: TO FORTÆLLINGER ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this

agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.